

Het tresoor der Duytsscher talen

Jan II van den Werve

bron

Jan II van den Werve, *Het tresoor der Duytsscher talen*. Hans de Laet, Antwerpen 1553

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/werv004scha01_01/colofon.php

Let op: werken die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn.

§ In den naam van de Duytsche tale.

*Men teegh my ane, dat ick crepel ben en manck,
Als die volmaectheyd in my seluen derue:
Dies hebben sy Buytenlanders (al wast bedwanck)
My verstootende, ghestelt in mijn erue.
Maer dese moeten nv wech: ende ick ben, God danck;
Gherecht in dmyne, doer Heer Ian van den VVerue:
Dies sy hem eer; die nemmermeer en sterue.*

De aenrichter dees boecx tot den goetvillighen Leser.

WAt ick voor ghehadt hebbe, om tot den ghemeynen oorbor dit boeck aen te richtene, goethertighe Leser, can een yeghelijck, die hem om daer maer eens in te siene slechtelijck verleeght, by hem seluen haest bekennen. Niet wel en conste ick verdouwen, dat so mennighe mensche, so voor Rechte als anderssins (welck wij alle daghe onderuinden) so dickwijlen stonden als verbaest ende voor thoofst gheslaghen, wanneer sy eenighe buytenlantsche woorden hoorden, het sy wt der Latijnscher spraken oft andere: de welcke ouer luttele iaren so verre waren te sueckene (ende sijn hem daerom onbekent) als sy nv op de tonghe rijden, ende worden ghemeyn. Om dan den desen te hulpen te commene, ende niet alleene den desen, maer oock den ghenen, die, al sijn sy anders oock gheleert, voor rechte niet vele en hebben gheweest, so hebbe ick alle gheschuynde woorden, die in ons tale niet thuyt en behooren, veruolghens, na deerste letteren afgaende, hier gheset achter eene: al wat van eenen stam ende afcomsten is, coppelende by malcanderen: ende de selue in platten duytsche so wt gheleet, dat niemant, die hem met mijnen arbeyt

wilt behelpen, noot meer en sal hebben, om eenich sins, in wat handel dat sy, doer sulcken middelen te worden ver cort. Ick en meyne niet, dat ick eenige woorden achter ghelaten hebbe, die hier nootsakelijck waren geset: ten waren de ghene, die so verre int ghebruyck commen sijn, als testament, sacrament, instrument ende meer andere, datmense qualijck anders soude connen ghesegghen: oft al waert oock te doene, het ware buyten redene ende verstant. Dese wtghenomen, en wete ick niet datter yet is dat swaricheyt mocht maken, ghy en sullet hier vinden. Besight dan, goetwillighe leser, mijnen arbeyt so oorborlijck, als hy v mildelijck wordt ghegunt: ende helpt my ons moeders tale (die ghelijck tgout onder deerde leet verborghen) wederom so brenghen op de beenen, dat wy moghen bewijsen, so wy wel connen dat sy aen andere talen gheen onderstandt en behoeft te versueckene. Hier mede beuele ick v den Heere.

[Aen den Edelen vvelgheboren heere, Heer Ian van den vverue]

Aen den Edelen vvelgheboren heere, Heer Ian van den vverue, Ridder: Ian Laet boeckprinter, salicheyt ende gheluck.

NA mijn gheuoelen hebby groot ghelijck, Eersamighe Heere, dat v dunckt dat ons moeders tale by na vaert, ghelijck gout vvelck onder deer de leet verborghen. Seer vveynighe zijnder van onsen lantsaten, die hem anders laten voerstaen, dan ons tale en is van haer seluen heel naect ende berooyt: aenghesien dat sy, ghelijck.

Ditaliansche, Spaensche, ende Fransoysche, met der Latijnscher talen, ende by na met gheene van desen drijen, gheenen handel en heeft. Nu oft sy ons dit schoone over den hals dronghen, vvie is so verblint die soude derren looghenen, de Ouerlantsche duytsche tale en is te hants so machtich, so rijck, so bequame, als eenighe van de ghene die onder de Christenen nv douerhant besitten. Dese onse tale, al is sy van der Ouerlantscher spraken van gheluyts vveghen seer verscheyden, so heeft sy nochtans met

ter seluer hare gemeynschap, vvesende beyde tsamen van ghelijcker natueren ende oorspronghe: so dat vvanneer in de selue onse moeder tale yet gebreect men tselue aen de Ouerlantsche halen ende rechtlijck mach ghebruycken. VVaer by hebben de Ouerlanders dit voordeel meer dan vvy? Ick en tvvijffel niet, deden vvy der onser de selue eere, die sy doen der hunder, vvy en soudense haest vvel so geschicht hebben, als eenighe die mach vvt commen. Maer (om de vvaerheyte te segghene) hoe mocht onser talen meer lasters gheschien, dan vvy haer selve aen en doen? VVie isser onser; hem en sal duncken hy en is veel ghesetter man, can hy zijn vvoort in een vvreemde tale doen, dan daer hy in gheboren? Ende al ist dat sy hem somvvylen daer toe (so hen dunct) vercleynen, dat sy hun moeders tale besighen, sy becladdense so met gheschuynde vvoorden: dat ghy, niet sonder groote redene, voer v hebt ghenomen om aldusdanighen verborghen Tresoor te brenghen int lichte: vvaer in ghy de selve buytenlantsche vvoorden, die in ons tale nv by na so vele als ghedoopt zijn, plat ende breet soudt vvt legghen, tot grooten oorbor van den ghemeynen volcke: vvelck ghereet in alle steden vvel eenen oft meer behoefde, om hem, ick late de beuelinghen van den houe staen, maer

vvat den meesten hoop in hun daghelijcks reden vvt slaet, te vercleerene. Maer bouen al tot voordeel van de ghene, die daghelijcks voor bancken van Rechte krijghen te doene, daer sy te voren niet vele en hebben verkeert: ende staen als vervvesen menschen, tselue dat sy hooren niet verstaende, tot hunder grooter schaden hebben sy Procuruers, besorghers ghenaempt vore, die hun den capruyn vullen met hoye: ende vvillens ende vvetens (is te duchtene) met alsulcken vvoorden in hun schriftueren by commen, daer si hun de ooghen, ghelijck Cacus met den roock Hercules dede, mede verblinden. Also dat doer desen uvven boeck, een yeghelijck zijn gheboren tale sal eens ongheualst beghinnen te spreken: siende datter gheene gheleende vworden en zijn (daer si hen alleene mede behelpen) men en canse vvel segghen in goeden duytsche: Oft de selve vvoorden die vvy nu voor vremdelingen houden, sullen by alle man so in de kennisse commen, dat mense vvt onser talen niet langher en sal connen ghevveeren. In sulcker vueghen, dat uvven arbeyt, hoe dat comt, sal staen grootlijck tot oorbor van den ghemeynen man, ende tot voorderinghe van onser talen. Op dat ick dan alle andere, die ooc de macht vvel hebben soo van rijckdom, als van gheleertheden, ende

vvelghesienheit, om met v de hant aen te slane soude vervvecken: en hebbe ick niet vwillen laten, ick en soude v ws selfs boeck op draghen ende eeghenen. Latende my metten seluen sekerlijck voorstaen, dat men voor dit boeck gheen ander berdt vuyt en sal behoeuen te hanghene, om vvel vercocht te vvordene, dan dattet can uvven Edelen vvelgeboren persone ten ghemeynen voordeel is ghemaect ende ghesconcken: vviens vvijsheit ende geleertheit (ick laet staen macht ende afcomste) is verre ende vviijt ghenoech bekennt: ende bisondere in dese trefflijcke coopstadt van Antvverpen, daer ghy van ouerlanghe, so uvve voorvaders oock hebben ghedaen ouer schap ende heerschappie, met danck van alle goede ende vvijsse, hebt geuoert, Daerom en sal my uvve Edelheit niet qualijck af nemen, dat ick in v boeck hebbe darren bestaen, dat ghy met rechte selue, en haddet uvve sedicheyt niet belet, vvel haddet behooren te doene. Vaert vvel Edele vvel gheboren heere, tot vviens belief ick my nv ende altijd ghevvilichlijck ondervvorpe.

Vwer hoogh weerdicheyt vrient ende dienaer: Ian Laet van Stabroeck.

[A]

A B.

ABderen, Absconderen, verberghen.

Abstergeren, afwissen oft wech doen.

Abstertie, een afwissinge.

Abunderen, ouervloyen. oft grooten rijckdom hebben.

Abundantie, ouervloedicheyt, oft grooten rijckdom.

Ablueren, afwasschen, oft reynighen.

Ablutie, een afwassinghe, oft reyninghe.

Absenteren, wt die wege houden

Absentatie & Absentie, een afwesinghe.

Aboleren, commen wt die ghewoente, oft wt, ende te niete doen.

Abolitie, een afbrekinge der ghewoenten.

Abomineren, afsien, grouwelen, oft veruloecken.

Abominable, grouwelijk oft verschrickelijck.

Abrogeren, wech doen, maken oft doen te niete.

Abrogatie, een wechneminghe, oft te niete doeninghe.

Abstineren, afhouden, oft afbreken.

Abstinentie, onthoudinghe, oft afbrekinghe.

Abiungeren, scheyden, oft deylen vanden anderen.

Abiunctie, een scheydinghe, oft deylinghe vanden anderen.

Absorberen, opsuypen.

Absorbitie, een opsuypinghe.

Abijceren, wechwerpen, oft verachten.

Abiectie, een verworpinghe oft verachtinghe.

Abduceren, wechleyden.

Abijs, een groote diepte des waters oft eenen afgrondt.

Abigeren, wechdriuen.

Abdiceren, *as*, *aui*, stooten wt, verwerpen, beroouen, oft ouer gheuen.

Abdicatie, een ontderuinghe, oft ontstotinghe.

Abarceren, driuen wech.

Abbreuieren, afcorten oft corten maken.
Abbreuiatie, een afcortinghe.
Abbreuiateur, een vercortere oft die een dinck cort.
Abscederen, yewerts afwijcken.
Abscessie, een afwijckinge.
Aberreren, afwijcken oft zeer dolen.
Abhorreren, verschricken oft grouwelen, *Metaph.* ontsien oft vreesen.
Abiudiceren, wijzen af met rechte.
Abiureren, loochenen met sweeren.
Ablacteren, vande melck ontwennen oft speenen.
Abloceren, verhueren om gelt
Ablocatie, een verhueringhe om ghelt.
Ablegeren, *as*, schicken wech.
Abnegeren, verleuchenen.
Abnuncieren, vereundigen.
Abortijs, *a*, *u*, dat een misdracht, oft misbaringhe maect.
Abruderen, crabben, oft schrabben af.
Abrumperen, breken af.
Abripieren, trecken wech oft nemen af. Hem grijpen oft nemen na hem, *Meta*, schelden oft straffen.
Absolueren, ontslaen, vol eynden oft volbrenghen.
Absoluyt, voleynt, volmaect, *verlost*, oft ontslagen.
Absolutie, een ontslaninghe oft volbrenginghe.
Abscinderen, afsnijden oft afhouden.
Abscissie, een afsnijdinghe
Abstraheren, trecken af oft wech.
Abstractie, een af oft wech treckinghe.
Abstergeren, wisschen af, *Metaph.* doen wech.
Abstertie, een afwissinge.
Abuteren, misbruycken.
Abuys, een misbruyck.
Abuysie, een misbruckinghe.

A C.

Acclameren, roepen aen oft toe oft hanteren vreucht.

Acclamatie, een aenroepinghe.
Accumuleren, by een vergaderen.
Accumulatie, een vergaderinghe.
Accorderen, ouer een draghen oft vereenighen.
Accordatie, een vereenin-
Accordaet, ghe.
Accenderen, aensteecken.
Accendie, een aensteeckinghe.
Accuseren, verclagen, beschuldighen oft aentijden.
Accusatie, een claghinge oft aenclachte.
Accusateur, een aenclager.
Accusatrice, een aenclaghersse.
Accusatoir, dat totten aenclachte behoort.
Acetoos, suyerachtich of eeckachtich.
Acerbe, bitter oft onghetidich.
Acerbiteyt, bitterachticheyt, ongetidichz oft rou.
Acte, een dingen dat ghedaen oft wt is.
Acteur, die een speelder is in een spel oft een clagere oft aenlegghere in recht.
Actrice, die een speeldersse is in een spel oft een claghersse oft aenlegghersse in recht.
Actie, een werckinge oft oeffeninge, oft die reden, clachten oft aenclaginge des beschuldens.
Accidie, luyheyt, verdriet oft sorgheloosheyt.
Accurreren, toe loopen.
Accenseren, tellen toe, rekenen daer voor oft daer toe.
Accelereren, doen snellijck rasch oft haestich.
Acceleratie, een snelle, rassche oft haestighe doeninghe oft werck.
Accederen, by oft toegaen.
Access, eenen toeganck oft vermecrderinghe.
Accident, een gheual.
Accidentael, gebuerlijck.
Accessoor; *neut. gen.* een toebeganckelicheyt.
Accresceren, toewassen.

Accrescentie, een toemassinghe.
Acquiesceren, rusten een weynich oft laten ons gesegghen oft volghen.
Accepteren, aennemen, ontfangen oft aenueerden.
Acceptilacie, een maniere van een voorwaerde.
Acceptacie, een aenneminghe oft aenueedinghe.
Accommoderen, toevoeghen.

A D.

Adderen, toedoen.
Additie, een toedoeninge.
Admisceren, mengen daer
Adserueren, behoeden of bewaren neerstelijck.
Admitteren, toelaten oft inlaten. Hem sondighen oft volbrengghen eenich quaet oft sonde.
Adgredieren, aenvallen, aengrijpen oft onderstaen.
Aduerseren, tegen staen.
Aduersiteyt, teghenspoet
Administreren, bedienen voorsorgen, oeffenen oft wt ende ingheuen.
Administratie, een bedieninge van eenigen dienst bewaernis oft handelinghe.
Administrateur, een bediender, oft bewaerder van enighen dienst.
Adulterie, ouerspel.
Adultereren, doen ouerspel.
Aduleren, mede huelen, pluymstrijcken oft vleyen.
Adulateur, eenen pluymstrijcker oft vleyer.
Adulatrice, eene pluymstrijckersse oft vleyersse.
Adulatie, een mede huelinghe, pluymstrijckinge oft vleyinghe.
Adiungeren, toevougen.
Adiunctie, een toevouginge
Adiunct, *mas. gen.* is een mensch die byghevoucht oft gheenicht is.
Adsisteren, bystaen of setten.
Adsistentie, bystandt.
Aduiseren, yewerts op letten oft beraden.
Adujis, een beradinghe.
Adijcieren, toeworpen of toevoughen.
Adiectie, een toeworpinge.

Adduceren, toeleyden.
Adductie, een toeleydinge.
Adhiberen, byhouden oft setten.
Aduenieren, toecommen.
Aduent, us, een toecomste.
Adportereren, draghen oft toebrenghen.
Aduolueren, toewentelen.
Aduolutie, een toewentelinghe.
Adscriberen, toeschriuen.
Adscriptie, een toeschrijuinghe.
Adigeren, aen of toe driuen.
Adipisceren, vercrijghen.
Adminiculeren, helpen dienen, vorderen oft bystaen.
Adminicule, een hulpe of bystant.
Addiceren, toeseggen, geuen toe, gheuen tot eygen oft gheuen te coope.
Adimeren, nemen wech, nemen af oft berouen.
Ademotie, een beneminghe oft afneminghe.
Adfriceren, crauwen oft ruyschen.
Adhorteren, vermanen.
Adhortatie, een vermaninge
Adhereren, aenhangen.
Adiudiceren, wijsen toe met recht.
Adiudicatie, een toewijsinghe met recht.
Adimpleren, vullen.
Adimpletie, een vullinghe.
Adiureren, sweren hooch, gelouen, grotelijck. Hem besweeren.
Admolieren, } toedoen.
Admoneren, } toedoen.
Admorderen, bijten toe oft zeer.
Admireren, verwonderen.
Admiratie, een verwonderinghe.
Adsimuleren, doen diesghelijcx, veysen, versieren oft stellen anders dant is.
Admoneren, vermanen.
Admonitie, een vermaninge.
Adnauigeren, varen bi of aen.
Adnecteren, knopen oft binden aen oft aenvoegen.
Adorneren, verchieren oft wel bereyden.
Adoreren, aenbidden, eeren oft bewijsen goddelycke eere.

Adoratie, een aenbiddinge oft eeringe metten gelaten.
Adopteren, seer begeren oft aennemen yemant in een kints stede.
Adoptacie, een aenneminghe tot eenen kinde.
Adoptatijf, *a*, *u*, die kints ghenootich is.
Adquireren, vercrighen.
Adquisitie, een vercriginghe
Adstipuleren, bewilligen oft gheuoelen mede.
Adspireren, ademen aen oft aenblasen. *Metap.* wesen gunstich, begerich oft yewerts na staen.
Adspiratie, een aenblasinge, oft scerpte des adems.
Adstringeren, toevougen verbinden oft stricken.
Adsocieren, voegen hem toe verselschappen.
Adsumeren, toenemen.
Adsumptie, een opneminghe.
Adsoneren, toeluyden.
Adagie, een ghemeyn spreekwoord.
Aduneren, vereenighen oft versamen.
Adseuereren, met eenst beuestighen.
Aduigileren, wesen zeer neerstich.
Aduoceren, doen voor yemant zijn woort oft toeroepen.
Aduocaet, een hulp oft voorsprecker.
Aduocate. foern. gen. een hulpe oft voorsprekersse.
Aduerteren, toe keeren, *Metaph.* waerschouwen.

A E.

AEderen, brenghen int openbaer oft laten wtgaen.
AEditie, ghemeyn makinghe oft wtlatinghe.
AEquipareren, verghelijcken.
AEquiparatie, een verghelijckinghe.

A F.

Affigeren, aenheckten.
Afflueren, vlieten, toevloijen oft ouervloedich wesen.
Affluentie, rijckdom oft ouervloedicheyt.
Affligeren, slaen neder oft sloten daer neder. *Metap.* bedroeuwen oft benauwen.

Afflictie, een benauminge oft pijn.
Afflicteren, *as*, *frequent*. stooten, slain, seer bedroeven, oft veel.
Afflictie, een groote becommernisse met pijn.
Afflicieren, beweghen yewerts toe, oft aendoen.
Affectie, een aendoeninge oft een haeste beweginge des herten gelijk vruecht oft droefheyt, ghenegentheyt oft begheerte.
Affiniteyt, swagerschan, oft maeschap.
Affirmeren, bevestighen, betuygen oft versekeren.
Affirmatie, een gestadige getuyginge oft versekeringe
Affirmatijf, datmen versekert
Affunderen, toeghieten.
Affable, goederhande oft die ghespreecsaeem is.
Affabiliteyt, vriendelichz oft ghespreecksaeemheyt.

A G.

Aggereren, draghen by.
Aghoniseren, strijden, *Metap*. In zij wterste liggen.
Agriculture, lantbouwinghe.
Ageren, offenen metter harten oft een spel, speelen oft na rechte handelen, oft met recht voornemen oft yemant beschuldigen van eenich misdaet.
Agijl, rasch vander handt oft snel.
Agiliteyt, vlurheyt, oft rascheyt.
Agiteren, neerstelijcken doen, oeffenen, steken met spozen hitsen oft driuen.
Agitatie, een beweginge *proprie* des ghemoets.
Agitateur, een hitsere, driuere, peerdeberijder, oft voerman.
Aggraueren, zeer beswaren oft ouerladen.
Aggrauatie, een groote beswaringe of ouerladinge.
Agnosceren, wederom bekennen dat van te vooren bekend is gheweest.
Agnicie, een bekentnisse.

A L.

Alliceren, locken aen oft halen aen.

Allatrereren, bassen aen.
Allueren, vloeyen aen.
Alluue, slijcachtich, modderachtich, water aenden oever oft kanten *der* riieren.
Alterceren, kijuen.
Altercatie, een kijuinghe.
Alterneren, *as*, *au*, maken deen om dandere.
Alterne, een saecke oft een bandt, die deen om dander ghemaect is.
Alluderen, beghecken oft bespotten.
Allusie, een begeckinghe oft bespottighe.
Alieneren, afkeeren oft ontvremden.
Alienatie, een vervremdinghe oft afkeeringhe.
Altereren, veranderen.
Alteratie, een veranderinge.
Aliment, neringe, voor spijsse, voetsel.
Alimonie, neringe, voorspijsse, voetsel.
Alchumist, een die de conste heeft metael te veranderen oft valschen.
Altus, eenen bouensanck.
Albe, een wit lijnen cleet daermen misse mede doet.
Alberen, maken wit.
Alloqueren, aenspreken.
Allocutie, een aensprekinghe.
Alleueren, heffen, *verlich*.
Alleuieren, ten oft ledigen.
Allideren, stoten aen.
Allaberen, toevallen, oft by oft aenvloeden.
Allegeren, *is*, *tert. coniug.* toenemen.
Allegeren, *prim. coniug.* schicken, toesynden oft bestellen, *Metaph.* voorleggen.
Allegatie, een schickinge, toesyndinghe oft bestellinghe, *Metaph.* een voorlegghinghe, bewijsinghe oft toeneminghe.

A M.

Amitteren, verliesen, verlaten oft laten gaen.
Ample, wijt, breed, groot.
Amplieren, *as*, maken wijt oft groot, *Metaph.* vermeerderen oft verbreedden.
Ampliatie, een wijt oft grootmakinge, *Metaph.* een vermeerderinghe.
Amplificeren, maken groot wijt, oft heerlijk.

Amplificatie, een grootmakinghe, oft vermeerderinge, oft *verbredinghe*.
Ampulle, een olycruyck, oft drinckgelas.
Ambagien, omweghen, *Metaph.* een verlopige reden.
Amoeniteyt, lusticheyt.
Ambuleren, wandelen.
Ambulatie, een wandelinghe, *Item* een plaetse daermen wandelen mach.
Amplecteren, omhelsen.
Amplex, een omvanginghe, oft omhelsinghe.
Ambitieux, eerghierich.
Ambigeren, omdrijuen, *Metaph.* begheeren.
Amputeren, houwen, oft snijen af, omsnoijen, oft omsnijden.
Amputacie, een afhoudinghe, omsnoijnghe, oft omsnijdinghe.
Amolieren, doen wech, oft heffen af.
Amoueren, wechdrijuen, oft wechdoen.
Amphibologie, een doncker oft twijfelachtige redene.

A N.

Anticiperen, voorcommen.
Anticipatie, voorcomminge.
Animaduerteren, mercken hooren neerstelijck toe, oft vermant waerschouwen, oft straffen.
Animaduersie, een straffinghe, oft waerschouwinghe.
Anatomie, een *versnijdinge* als men des menschen lijf vanden anderen snijdt, dat men alle die aderen *ende* inghewant besien mach.
Annueren, gunnen, oft toeknicken.
Angine, den huych, oft dat gheswil inden hals.
Animeren, *as*, moct geuen maken leuende, *Metap.* maken sterc, oft maken gehert.
Animoes, *a*, *um*, geherdt ende mannelijck.
Animositeyt, gehertheyt, oft manlijcheyt.
Angusteren, benauwen, yemant ancxt, becommernis, oft pijn aen te doen.
Angustie, engte, *Metaph.* becommernis oft ancxt.

Antiqueren, as, maken te niet oft brengen wt der ghewoonte.
Antijck, a, um, out, edel, costelijck, voornemelijck.
Antiquiteyt, outheyt.
Angelijck, a, um, een werck der Enghelen.
Anabaptiste, een herdoper.
Annoteren, teekenen aen oft toe.
Annunciëren, vercundigen.
Annunciatie, een vercundinghe.
Annecteren, cnopen oft aenbinden oft aenuougen.
Annex, a, um, tgheen dat aenghecnoopt, aengebonden oft aengheuocht is.
Annichileren, te niet doen.
Anathematiseren, veruloecken.
Anathematisatie, een veruloeckinghe.
Annalen, plu. num. gen. mascul., een iaerboek, een gheschie boeck daer in alderley iaren gheschiedenissen in corte opgheteekent worden.
Anteponeren, hoger houden oft voorsetten.

A P.

Apostumeren, sweeren, een etterachtighe puyst.
Apostumatie, een versweringhe van een puyst die etterachtich is.
Apostaet, een aftredinger die zijn oorden verlaet oft wedersporich.
Appreciëren, wardenen oft schatten.
Appreciatie, een warderinghe.
Apoplexie, gheraetheyt oft slach daert gansch lijf af verstijf oft verslaet.
Applauderen, yemanden vruecht oft vrintschap doen.
Appropriëren, bi een stellen oft voughen.
Apprehenderen, vangen grijpen oft aentasten.
Apprehensie, een vanginghe, grijpinghe, oft aentastinghe.
Appliceren, knopen toevoughen oft toetrecken.
Applicatie, een knopinghe,

aenuouginghe oft toetreckinghe.
Appelleren, as, prime cong. beroepen oft aenspreken.
Appellatie, een beroepinghe, oft aensprekinghe.
Appelleren, is, Tertie, coniugatio, varen te lande.
Approberen, prijzen bewilligen oft betooghen.
Approbatie, een prijsinghe oft bewillinghe.
Appenderen, aenhangen oft aenvoeren.
Appareren, verschinen oft worden ghesien.
Apparatie, verschininghe.
Appareren, as, aui, bereyden met cost.
Apparaet, een heerlijcke. oft costelijcke bereydinge
Apertie, een openinghe.
Appeteren, seer begheren.
Appetijt, Appetencie, groote begheerte oft lust om eten.
Apponeren, toesetten oft voor stellen.
Appositie, een toesettinghe oft nasettinghe.
Appingeren, schilderen by oft toe.
Apostolen, die wtghesonden zijn met beuel.

A R.

Argueren, straffen oft beweringhe doen, kijuen oft berijpen.
Arguatie, een beweringhe oft beuestinghe.
Argument, Item oft dat yet te kennen gheeft, oft beweringhe, *ende* beuestinghe,
etiam een cort begrijp oft inhoud van eenen dinghe, *Item* een gedicht dinck
 nochtans *der* waerheyt ghelijck zijnde.
Arithmetijcke, die rekenconste.
Arbitreren, schatten oft oordeelen.
Arbijter, een, scheytsman, oft een ghewillecoordt rechter.
Arbitrael, een saecke die staet onder een scheytsman.
Arbitrie, eenen wille oft meyninghe.
Articule, een cleyn ghelit maet.

Articuleren, yet segghen na de rechte gheleghentheyte van lit tot lit.
Arrogeren, geuen oft toeschriuen oft nemen aen ons.
Arrogantie, vermetenheyte toeschriuinge, oft stouthz
Arrogant, vermeten, oft stout, *Metaph.* hooerdich
Artiste, een constenaer.
Artificie, conste hanteringe.
Artificieel, constelijck, oft met conste ghemaect.
Arterie, een adem adere, oft een pols, oft cloppende oft slaende adere.
Arcke, een kiste, oft lade.
Aromatijck, een dinghen dat van welriekende cruyden ghemaect is.
Arroderen, aenbijten, oft cnaghen.
Arceren, *es*, *cui*, drijuen wech weeren, hinderen, item dwingen te samen.
Arrest, is een vonnis ghegheuen byden oppersten Rechter daermen niet af beroepen noch aenspreken en mach.
Arrigeren, richten, rekenen, oft strecken op.
Arrectie, een opreckinge.
Arrideren, lachen aen, oft thoonen vruecht oft lachen aen om yemant te behaghen, *Metaph.* behaghen.
Architecture, een bouwinghe, tymmeringe, makinghe, oft te samen settinge.

A S.

Ascenderen, opwaerts climmen, oft opuaren.
Ascensie, een opwaerts climminge, oft opuaert.
Astutie, een scalcheyt, loosheyte, oft listicheyte.
Aspergeren, spreiden wt oft besprenghen.
Aspersie, besprenginge, oft bespreydinghe.
Assereren, verlossen, beschermen, beuestighen, oft bewaren.
Assertie, een beuestinge, bescherminge, oft verlossinghe.
Astronomijn, die gewisch oft seker is de conste vander sterren,

Astrologie, die conste vanden sterren te spreken oft daer yet wt waer te segghen oft een voorkennis schriuinghe.

Asporteren, wechdragen.

Aspireren, ademen opwaerts, *Metaph.* yewers toe geneycht oft treckende zijn.

Aspiratie, een opwaerts ademinghe.

Assigneren, gheuen toe, oft bewijsen.

Assignatie, een toegeuinghe, oft bewijsinghe.

Asperneren, versmaden, oft verachten.

Assequeren, vercrijghen met veruolghen.

Aspicieren, aensien.

Aspect, een aengesicht oft aensieninghe.

Assenteren, medehouden oft gheuoelen.

Assenteren, *aris*, vleyen oft pluyinstrijken.

Assentatie, pluymstrikige.

Assecteren, volghen alleleen nae.

A T.

Attereren, aenwriuen oft cleyn maken.

Attritie, een aenwriuinge oft cleynmakinghe.

Atrament, inct, swertsel.

Attribueren, toegheuen.

Attributie, een toegeuinge.

Attesteren, beroepen tot getuyghe, oft beuestigen.

Attempereren, voeghen recht oft schicken recht.

Attingeren, Attracteren, aenrueren.

Attraheren, tot hem trecken.

Attenderen, mercken, oft toehoren.

Attentie, een aenmerckinge.

Attent, behoorende.

Attexeren, aenweven, voeghen oft aenhanghen.

Attoneren, donderen, oft zeer cloppen.

Atroos, grimmich, wreet

Atrociteyt, grimmicheyt oft wreetheyt.

A V.

Auelleren, wttrecken.

Augeren, verineerderen.

Auteur, een inneerdere, oft makere.

Auctie, een vermeerderinghe.
Aufculteren, *as*, *au*, mercken, luysteren, oft toehoren, *cum accusa. sed. cum datiuo* wesen ghehoorsaem.
Auscultateur, een toehoorder, oft luysteraer.
Auditeur, een toehoorder
Auditrice, een toehoordersse.
Audientie, ghehoor oft toehoringhe.
Auditorie, een plaetse daer men toehoort oft die menichte der toehoorders.
Auarice, ghiericheyt.
Auaricicus, ghierich.
Auctentiseren, vermeerderen, machtich maken, oft beuestighen.
Auctentisatie, een vermeerderinge, machtmakinge, oft beuestinghe.
Auctentijck, tgheen dat beuesticht is.
Auctoriseren, yemandt macht oft heerlichz geuen.
Auctorisatie, een toelatinghe.
Auctoriteyt, een vermeerderinghe des machts oft hoocheyts.
Auxilieren, behulpich wesen.
Auxilie, hulp.
Auxiliateur, een behulper.
Audacie, een stoutheyt.
Aurora, de morgenstont, dat beginsel des daechs.
Aufugeren, wechvlieden.
Auoceren, af oft wech roepen, *Metaph.* weynden af.
Auocatie, een af oft wech roepinghe, oft yewerts anders henen.
Auerteren, af keeren.
Auerseren, hebben een afsien oft verachten.
Austeer, *a*, *um*, suyer oft wreet.
Austeriteyt, suyerheyt, wreethz, eenstachticheyt, oft suyersieninghe.
Authumeren, scatten, achten, meynen oft segghen.
Authumne, den Herft.
Authumnael, *le*, herftachtich.

[B]**B A.**

Baptiseren, doopen, oft eenen naem geuen oft duycken ut.
Baptiste, een doopere oft eenen toenaem.
Bacularius, eenen roedraghere.
Barbare, die een groote rouwe sprake heeft, Item ongeleert onmilt ende wilt.
Bass, een die met eender neerder oft leegher stemme singt.

B E.

Benediceren, wel spreken, louen, oft ghebenedijen.
Benedictie, een louinge, welsprekinge, oft ghebenedidinghe.
Belleren, crighen oft oorloghen.
Bellateur, een crighere.
Bellatrice, eene krijgersse.
Belliqueus, oorlochachtich oft strijdt ghierich.
Beneuolentie, een goetwillicheyd oft gunste.
Beneficie, een duecht oft weldaet.
Bestiael, beestachtich.

B I.

Biscuyt, tweemaal gebacken.
Biblie, eenen boeck.
Bibliotheke, een plaetse daermen boecken stelt.

B L.

Blanderen, vleyen, oft pluymstrijcken.
Blanditie, vleyinghe oft pluymstrijckinghe.
Blaspemeren, lachteren, oft qualijck spreken.
Blasphemie, eene lasteringe schande oft claynicheyd.
Blasphemateur, lasteraer.
Blasphematrice, een lasteraersse.

B O.

Bombarde, een groot stuck om te schieten, oft van groot gheluyt.

B R.

Breue, een corte, *Metaph.* een rolleken.

Breuiteyt, cortheyt.

Breuiet, een cort begriip van eenighen handel.

Breuieren, corten oft maken corter.

Brutael, eselachtich, oft beestachtich.

B V.

Budel, Bursael, een saecke dat ghemaect is ghelijck een burse.

Bullitie, een opsiedinghe.

Bulle, een harteken ghelijckmen den kinderen aen den hals hangt, oft een rondt busken daer in datmen salue oft eenich ander cruydt aenden hals draecht, Item een spanne Item een water bobbel.

[C]**C A.**

Captiuieren, maken tot cyghen, oft nemen gheuanghen.

Captijf, a, um, geuanghene.

Captiuiteyt, een ghevanckennisse.

Captie, captiuncule, een bedroch oft vanghinghe met woorden.

Captieux, a, um, bedriechachtich, oft die gaeren in woorden begriipt.

Capteren, as, staen na een dinck met pluymstrijken, oft met arghelist, oft naeiaghen.

Captatie, naeiaghinghe.

Capture, eenen vanck oft ghewin.

Caueren, es, 2. coniug., vermisen, hoeden oft machten.

Cautie, voorsieninghe, hoede, oft borghe.

Cauilleren, bespotten, schimpen, Item lasteren, oft bedrieghen.

Cauillatie, een bedriechlicheyt, oft woorden van niet.

Caueren, as, Prime coniug, holen, oft yet grauen.

Cauerne, een hol der wilder dieren.

Cauernem, a, um, hoolachtich oft gaetachtich.

Casus, eenen val oft eenen geluckval, schade oft versoeckinghe.

Cadueck, veruallich, onghestadich, oft verganckelijck.

Cadentie, een dingen dat nederwaerts gaet, oft ualt.

Canael, een groote oft een plaets die gootwijs ghemaect is.

Catarre, den snof.

Calumpnie, een lasteringe, smade, schade, oft valsche versierde loghenen.
Calumpnieren, lasteren, verhinderen int recht oft aenclaghen.
Calumpniateur, een valsche lasteraer.
Calumpniatrice, een valsche lasteraersse.
Calumpnieus, a, um, lasterachtich oft vol schade.
Capiteus, corsele oft die een quaet hoot heeft, oft eygencoppich, oft eygensinnich.
Calculeren, Rekenen.
Calculatie, een rekeninghe.
Cancriseren, canckerachtich worden.
Castigeren, castijden.
Castigatie, een castidinge.
Castreren, lubben
Castratie, een lubbinghe.
Catholijck, al ghemeyn.
Casseren, wtroeden, verslaen, weest maken oft te niete doen.
Cassatie, eene wtroedinge, verslach, woestmakinge, oft een te niete doeninge.
Causeren, voortbrengen, maken, oft versaken.
Cause, een oorsaecke, oft reden, oft rechts handelen.
Canoniseren, een doot lichaem heylighen.
Canonisatie, eene heyliginghe van eenen dooden lichame.
Calcitreren, mette verssenen oft hielen stoten, *Metaph.* wederspannich wesen.
Calcitratie, een stotinghe metten verssenen oft hielen.
Capteren, yemant vanghen met bedriechelijcke woorden, *Metaph.* happen.
Captatie, een vanghinghe met bedriechelijcke woorden.
Canter, een sangher.
Carbonade, een spiise die coolachtich ghebraden is.
Calefactie, een verwarminghe.
Caracteren, een teeken, vorme, maniere, aert, in schrijuen oft spreken.

Calamiteyt, verdriet, scade, oft armoede.

Calamiteus, vol verdriets, becommert, vol armoede.

Camise, een hemde oft eenen paltrock die ghemaect is op die maniere van een hemde.

Castimonie, een reynicheyt oft eerbaerheyt.

Capituleren, verscheyden met een hoofts geschrift.

Capitule, dat beghinssele oft die oorsake van eenighen dinghen oft een afgedeylt stuck eens boecx.

Capitael, scadelijck, verderflijck, des doots waerdich.

Capitolie, eenen tempel te Roomen oft slot op eenen berch: twelck te voren ghenoompt wordt den berch Arpenis.

Carnooss. vleesachtich of vet.

Carnositeyt, vlesachtichz.

Carnael, vleeschelijc, dat na vleeschelijcken aert is.

Cauterie, een ysere daermen yet mede brandt oft een merckyser.

C AE.

Caederen, slaen, houwen oft dooden.

Caement, ghebroken steenkens daermen mede metst, metsteen, oft ongehouden ghemeyn steen om mede te metsen.

Caeciteyt, blindtheyt.

Caeremonie, oft *Ceremonien*, *arum*, kerck settinge oft wesen oft andere heerlijcke settinge, oft manieren als men yet doet.

C E.

Censeren, *es*, *secund. coniug.* achten, scatten, oft geuen zijn meyninge te kennen, altemet besluyten oft setten.

Celereren, doen snellick, rasch oft haestich.

Celeriteyt, snelheyt, oft rasheyt.

Cercieren, sien ontsluyten oft strijden.

Cederen, wijcken oft plaets gheuen.

Cessie, een wijckinge oft plaets gheuinghe.

Cesseren, *as*, stil staen, ophouden oft rusten.

Cessatie, een stilstantinghe, versuyminghe oft malinghe.
Cenobie, eene plaetse daermen int ghemeyn metten anderen leest, ende niemant niet eygens en heeft, een clooster.
Celebreren, doen dicke, oft naerstelijck oft ghebruycken dick oft veel, Item eeren, begaen oft vieren.
Celebriteyt, eeringhe oft beganckenisse van eenich dinck oft neersticheyt.
Celeren, heelen, verswygen, bedecken oft verbergen.
Celatie, bedeckinge oft verberginge, heelinghe oft verswyghinghe.
Certeren, kijuen, strijden, wedden met yemanden.
Certatie, een kiuinghe.
Certateur, een strijdere.
Certatrice, eene strijderesse
Certitude, sekerheyt.
Certain, aduerb. sekerliic.
Certificeren, seker maken.
Certificatie, een sekermakinghe.
Cerone, een salue van olie ende eerde dear die kempers haer mede bestrijcken oft ghewascht olie ende daer na worden si bestroyt met stof ende puluer.
Cedulle, eenen scultbrief.

C H.

Chijrograef, een hantschrift.
Chirurgie, een wondmeesterije die metten handen ghedaen wordt.
Chirurgien, een wondmeester.
Choor, een vergaderinghe van die singhen oft springhen oft vruecht hanteren.
Charte, een papier daer de werelt, landen oft steden in begrepen staen.
Charitate, liefde.
Charitatijf, een die gheneyncht is tot liefde.
Chiromantie, een waerseghinge wt de handen.
Chronijcke, een geschietboeck dat den tijt beschrijft.

C I.

Citeren, beroepen, *Metap.* daghen voor de wet.

Citacie, een beroepinghe *Metaph.* een daghinghe voor de wet.
Circuncideren, besnijden.
Circuncisie, eene besnijdinge.
Circunsereren, dragen herwaerts ende derwaerts, ende wederom.
Circunstreperen, ruyschen over al.
Circunuaderen, omgaen.
Circunsteren, staen contomme.
Circunstantie, een omstant *Metaph.* gheleghentheyd.
Circule, eenen rinck, oft een ront perck.
Cicatrice, een litteecken van een wonde.
Circunderen, omuangen oft omringhen.
Circunfluieren, omvloyen.
Curcummunieren, bewaren, maken ouer al vast, oft bewaren ouer al wel.
Circunloqueren, omspreken, oft beduyden met omstande oft met veel woorden een dinck.
Circunlocutie, eene omsprake, verclaringhe eens dinck met veel woorden.
Circunduceren, leyden rontsomme.
Circunuenieren, omuangen, *Metaph.* ouerdragen oft bedrieghen.
Circunscriberen, rontsomme omschrijuen oft altemet bedrieghen.
Circunscriptie, een afscriuinge oft rontsomme, oft bewach.
Circunflecteren, buygen om oft omvanghen.
Circunflectie, een buyginghe, oft omvanghinghe.
Circunfunderen, omghieten, oft omschudden
Circunligeren, ombinden, oft omstricken.
Circunspicieren, sien rontomme, oft ouer al sien.
Circunspect, *a, um*, voorsichtich.
Circunuideren, sien rontomme.
Cimbale, een schelle.
Circunponeren, omstellen oft omsetten.

Circunraderen, omscrabben, oft omschauen.

Cisterne, een plaetse daermen reghenwater in gadert, *eene* fonteyne die gheene eyghen aderen en heeft, oft eenen reghenback.

Ciuil, e, borghelijck, oft wat dat tot eenen borgher behoort, *Metaph.* beleeft, Item hoflijc oft manierlijc.

Ciuiliteyt, steetse manierlicheyt, oft hoflicheyt.

Ciuilijck, manierlijck, oft heusselijck.

C L.

Claustrael, die besloten is.

Clausule, een volcommen spraeck, oft *eene* eyndelijcke sprake, Item wat laetst is, oft dat eynde.

Clausure, *eene* besluytinge.

Claer, a, um, schijnbaerlijck, oft hel, *Metap.* edel oft wtnemende.

Clariteyt, schijnbaerlijck, Item edelheyt.

Clareren, Secunde coniug. wesen schijnbaer, Item wesen bekent, oft beroempt.

Clareren, as, Prime coniug. verlichten, oft openen.

Clarificeren, schijnbaer maken.

Clarificatie, een lichtmakinghe.

Clisterie, een spuyte.

Claudiceren, hincken, oft manck gaen.

Claudicatie, een hinckinghe, oft mancheyt.

Clientele, een menichte der onderdanighen, oft van aenhangers, oft gunners.

C O.

Concurreren, lopen mede, oft loopen te gadere.

Concurss. een tesamen loopinghe.

Consternereren, Tert. coniug. bedecken te samen, oft gansselijck, oft plaueyen.

Consternereren, as, nederworpen.

Consternatie, een onuersienlijcke verscrietheyt, oft verslaninghe des herten.

Conciteren, beweghen, oft verweruen.

Concioneren, prediken.
Concionateur, een preeckheere.
Comment, een listighe, loose, cloecke reden, oft een bedroch.
Concipieren, begrijpen, oft omvanghen, *Metaph.* voornemen.
Conceptie, een ontfanckenisse.
Concept, des herten opset oft een voornemen.
Conceptacule, een vanghinghe oft begrijpinghe.
Commodieulx, bequaem.
Commoditeyt, een proffitelijcheyt, *Metaph.* ghelegentheyd oft bequaemheyd.
Commoderen, vorderen oft leenen, *Metaph.* gheriuen.
Commuyne, e, ghemeyn oft slecht
Communitteyt, ghemeynscap.
Communie, *Idem* oft een tsamen vereeninghe.
Communiceren, deylen mede, oft maken deelachtich, *Metaph.* tsamen spreken oft ramen.
Communicatie, ghemeynschap oft mededeylinge, *Metaph.* tsamen sprekinge oft raminghe.
Concerneren, aensien, *Metaph.* aengaen.
Corrueren, vallen gansselick neder, oft om, oft tsamen vallen.
Conserueren, te samen houden, oft wel bewaren.
Conseruatie, een tsamen houdinge oft bewaringe.
Contenteren, te vreden stellen oft vernueghen.
Content, een die te vreden is, oft vernuecht.
Concederen, toegheuen, vergheuen oft gaen.
Conflagreren, gans metten anderen verbranden.
Conflagratie, een tsamen verbrandinge metten anderen
Commesseren, eenen slaep dronck drincken, oft eeten ende brassen onmannierlijc ende tontijde.

Conmessatie, eenen slaepdronck, eetinghe oft brassinghe onmanierlycken.
Conclauue, een heymelike besloten plaetse, oft een camere.
Concluderen, tsamen sluyten oft besluyten.
Confereren, tsamen draghen oft sluyten.
Conferentie, een tsamen sprekinge oft draghinghe.
Collacie, een tsamen draghinghe, verghelijkinge, coutinge oft tsamen sprekinghe.
Construeren, tsamen setten oft byden anderen houden.
Constructie, een tsamen voughinghe.
Constreperen, tsamen ruyschen.
Consiteren, bekennen oft belijden.
Consessie, een bekentnisse oft belijdinghe.
Consessor, in twee manieren, een belijdere, oft bichtvadere.
Consessionael, biechtbrief.
Concreperen, luyden, oft zeer tieren, oft wtbreken *ende* schelden *ende* streffen.
Concideren, verderuen, oft vergaen.
Consteren, ghestaen, volduerich wesen oft blijken.
Constant, volherdich.
Constantie, volherdicheyt oft ghestadicheyt.
Concoqueren, coocken te gadere oft verdouwen.
Concoctie, een verdouwinghe.
Colijcke, dat crimpsel.
Cogiteren, dencken.
Cogitatie, bedenckinge.
Cogitabund, *a*, *um*, bedenckende oft peysende.
Codicil, een boecxken oft eenen brief.
Colaphizeren, slaen metter vlacker handt.
Confuteren, *as*, wederlegghen, stillen met woorden maken te schande oft beschamen.
Confutatie, een verworpinghe oft wederlegghinghe met woorden.

Coroneren, croonen.
Coronatie, een croninge.
Considereren, *as*, *aui*, ouerlegghen, oft bedencken oft aenmercken.
Consideratie, Considerantie, voorsichticheyt, bedenckinghe, oft ouerlegghinghe, oft aenmerckinge.
Considerant, voorsichtich oft aenmerckende
Cooperieren, tsamen bedecken.
Copercule, mededecsele.
Copieren, oueruloedich maken, oft tsamen hechten, oft binden oft cnoopen.
Copie, oueruloedicheyt, vermogelicheyt, lichtichz ghewelt oft macht.
Copiae, *arum*, een hoop crijchsvolcx, *Item* rijcdom.
Copieux, *a*, *u*, oueruloedich, ende rijck.
Contrarieren, wederspannich wesen.
Contrarie, een wederspanninghe.
Contrarieteyt, tegenheyt.
Continueren, yet inde selue staet houden, gedueren.
Continuatie, een houdinghe van eenighen dinghen in eenen wesen, oft stant, oft ghedueringhe.
Contumaceren, doen wederspannicheyt.
Contumacie, wederspannicheyt.
Complaceren, belieuen ende tsamen behaghen.
Complacentie, een belieuinghe.
Complexioneren, tsaemen voughen oft ombegrijpen.
Complexie, een tsamen voughinge oft ombegrijpinghe.
Comete, een haerachtige sterre.
Constellatie, een medestarringhe, oft schijninghe.
Consuleren, raden.
Consulteren, raetslaen, raet vraghen, oft raden.
Consultacie, raetslaginghe.
Consulteur, een raetsvraghere ende gheuere.
Consul, een burgemeer-

ster oft die de hoochste macht oft waerdicheyt in een vrije stadt heeft.

Conditioneren, bevoormarden oft onderspreken.

Conditie, een bevoormaeringe, oft ondersprekinghe.

Conniueren, doen die oghen toe, oft pinckogen, *Metaph.* sien door die vingheren, oft doen euen als oftmen niet en saghe.

Conniuantie, ouersieninghe, oft gheen achttinghe.

Coleur, een verwe, *Metap.* onder tdersele.

Coloreren, verwen.

Colera, hittichheyt van bloeye, oft een crancheyt als yemant veel gheel waters spout.

Colorijck, hittich van bloeye oft een die alsulcke crancheyt heeft.

Concilieren, versoenen, oft te vreden stellen.

Conciliatie, een versoeninghe, oft verdrach.

Concilie, een vergaderinghe om raet te houden.

Concinneren, *as*, chieren oft voughen te samen.

Concinniteyt, chierlicheyt.

Consolideren, maken vast ende hert oft heelen.

Consolidatie, vast ende hert makinghe.

Compungeren, steeken gheheelijck oft teekenen.

Compunctie, een mede steekinghe, tekeninghe, oft medegheuoelinghe.

Confedereren, ouer een commen, vereninghen oft tsamen verbinden.

Confederatie, een vereninghe oft ouereencomminghe oft een verbont.

Concupisceren, begheerlijck wesen tot wellust.

Concupiscentie, een begheerlicheyt tot wellust.

Contepneren, versmaeyen oft verachten.

Contemptie, een versmadenisse oft verachtinghe.

Concerteren, kijuen, strijden, oft wedden.

Consilie, eenen raet oft aenslach.
Consilieren, raetslaen.
Consiliaire, een raetgheuere.
Costeren, yet ribben oft onderrichten.
Compas, een mede maet.
Compesceren, stilhouden oft bedwinghen.
Coacerueren, tsamen hoopen.
Coaceruatie, een tsamen hoopinghe.
Coniugeren, binden, verstricken oft koppelen te samen.
Coniugatie, een tsamen voughinghe van veel dinghen tot een hoofd ende oorspronck.
Coniugie, een houwelijck.
Conglutineren, tsamen lijmen. *Metaph.* by een vueghen.
Conglutinatie, een tsamen lijminghe. *Metaph.* voeghinghe.
Commineren, dreyghen.
Comminatie, een dreyghinghe.
Cosmographie, een beschriuinghe des werelts.
Cotidiaen, daghelijcx.
Commensael, een die mede sit aen smeesters taeffel.
Congregeren, hoopen te samen oft vergaderen.
Congregatie, een vergaderinghe.
Columpne, een pilaer van eenen gheheelen steen oft houdt.
Contumelie, een smaet, schande, spijt, lasteringe.
Contumelieux, smaetachtich oft lasterachtich.
Consuetude, een gewoente.
Compact, een voughinghe, tsamen settinge, oft ouercomminghe.
Comoedi, een ghedichte daer inne deur nedere luyden den ghemeynen loop ende dat leuen der menschen voor ooghen gesedt wordt.
Confleren, tsamen blasen Item teekenen oft stempelen dat metael. Item beweghen oft toerusten.

Conflatie, een tsamen blasinghe oft teekeninghe.
Corporael, een lichamelijck cleet.
Corposcule, een cleyn lijf.
Corpulent, a, um, vollijuich.
Corporature, die grootte oft ghestantheyt van eenen lijue.
Corporeren, ontlijuen oft doden.
Concorporeren, maken tsamen een lijf.
Congereren, tsamen draghen.
Congerie, een tsamen draghinghe oft hoopinghe.
Contereren, wriuen, stoten oft slaen gansselijck in stucken.
Contricie, een wriuinghe oft stotinge. *Meta.* berou.
Conuelleren, stoten oft trecken ontstucken.
Conderen, maken, bouwen, oft setten te samen, *versteken*, oft *verbergen* oft yet wech doen om te behouwen.
Conditeur, een schepper.
Commisceren, menghen onder den anderen.
Commixtie, een menginghe onder den anderen.
Conclameren, mede roepen.
Collueren, spoelen oft wasschen mede.
Colluuie, een tsamen gevloten oft gedreuen slijck oft moddere.
Committeren, tsamen voughen, betrouwen, beuelen. Item verhenghen, toegheuen oft gedoghen. *Metap.* misdoen, sundighen.
Commissure, een voughinge.
Commissie, een tsamen vouginge, *verhenginge*, toegeuinghe oft gedoghinghe. *Item een betrouwinghe oft beuelinghe.*
Commissaire, een die mede gevoucht wordt oft ghesonden.
Congredieren, toegaen, oft mede gaen.
Congress, een tsamen tredinghe oft eenen strijdt.
Conscenderen, tsamen climmen.

Condescenderen, mede afclimmen, oft te vreden wesen.
Colluderen, begecken oft bespotten.
Collusie, een begeckinge oft bespottighe, *Metap.* een heymelijck verstant.
Concorderen, mede vereenighen oft worden een drachtich, oft ghelijcksinnich.
Cordiael, hartelijck.
Concordantie, *Concordie*, een mede vereeninge, een heylicheyt oft eendrachticheyt.
Corrogeren, begeren oft bidden ouer al.
Configeren, tsamen steeken oft hechten.
Conflueren, tsamen vloeyen.
Confluentie, een tsamen vloeynghe van twee oft meer riuieren.
Contineren, voorhouden, begrijpen oft inhouden.
Continentie, machticheyt oft onthoudinghe.
Coniungeren, binden aen den anderen, oft tsamen voughen
Coniunctie, een bindinghe aenden anderen, oft tsamen voughinghe.
Coniunct, versaemt oft by een gheuoecht.
Commenderen, beuelen wel. Item louen *prijzen oft roemen*.
Commitigeren, minder maken, maken saechtere, clutsen, oft versaechten met slaen.
Commuteren, mangelen oft wisselen.
Commutatie, een mangelinghe oft wisselinghe.
Commaculeren, beveleken oft veronsuyueren.
Communieren, bewaren oft maken vast metten anderen.
Commoueren, beroeren oft bewegen dat herte tot ontferminge oft tot gramschap.
Commotie, een beroeringhe oft beweghinghe.
Commemoreren, bren-

ghen inder gedachtenisse.

Commemoratie, een verhalinge, vertellinge, oft ghedenckenisse.

Comminueren, slaen, breken, in stucken, oft verminderen.

Commonstreren, wijzen, oft onderrichten

Commordereren, bijten tsamen oft metten anderen.

Commigreren, gaen ghelijck aen een ander plaetse om daer te blijen.

Connoteren, tsamen teekenen.

Cognosceren, van nieus aen bekennen oft verstaen.

Cognitie, een bekentenisse, verstant oft oordelinghe.

Cogniteur, een bekendere oft een hulpere ende beschermere in een Rechts handel.

Connecteren, cnoopen te samen oft binden aenden anderen.

Connex, tgheen dat tsamen ghecnoopt oft ghebonden is.

Coopteren, verkiesen.

Comproberen, te mael prijsen.

Comprobatie, een te male prijsinghe.

Computresceren, vervuylen, worden etterich oft verrotten.

Compateren, hebben medelijden.

Compassie, een medelijdinghe.

Compenseren, vergelden.

Compensatie, een vergeldinghe.

Compendie, een sparinge, ghewin, oft profijt, oft altemet eenen corteren toewech, toepat, oft cortere bewijsinghe van eenich dinck.

Compendieux, seer profijtelijck, vol ghewins oft zeer cort.

Comploreren, tsamen beweenen.

Comploratie, een mede beweeninghe.

Compareren, *secund. coniug.* openbaren, teghenwoor-

dich wesen oft vertogen.

Comparitie, een openbaer oft teghenwoordige verschininghe.

Compareren, *as*, vercrighen oft coopen.

Comparatie, een verghelijckinghe.

Comparable, een verghelijck, ende ghelijck.

Concuteren, beweghen, oft schudden gansselijck.

Competeren, tsamen begheren. *Metaph.* aengaen.

Competiteur, een mede biddere, die oock om dat bidt daer ick om bidde.

Competent, aengaende, behoorlijck.

Competencie, schickinge oft bequaemlicheyt.

Componeren, setten te samen, verghelijcken, verdraghen, vereenighen.

Compositie, een tsamen settinghe oft vereeninge.

Comprimeren, douwen, drucken te samen oft ophouden.

Compress. us, een vercrachtinghe.

Conquereren, bescreyen oft beclaghén.

Conquiesceren, rusten geheel oft wesen wel te vreden.

Conquireren, tsamen soeken oft vercrighen.

Conquest, een tsamen soekinghe oft vercrighinghe.

Corrigeren, verbeteren, oft straffen.

Correctie, een verbeteringhe.

Correct, tgheen dat verbetert is.

Corraderen, scauen, scrabben te samen. *Metaph.* vergaderen.

Contribueren, medegeuen.

Contributie, een medegeuinghe.

Consisteren, bestaen oft vast staen.

Consistorie, een medestaende plaetse. *Metap.* een raetscamer oft vergaderinghe.

Conspergeren, besprengen oft ouerghieten.

Conspersie, een ouergietinghe oft ghewrocht deech.

Confligeren, slaen oft strijden metten anderen.

Conflicteren, strijden zeer.
Conflictatie, een tsamen stotinge oft besluytinge.
Conficeren, wtmaken oft voleynden.
Confectie, een wtmakinghe, oft tsamen voleyndinghe.
Comprehenderen, vangen, grijpen oft, tsamen vatten.
Comprehentie, een tsamen vanginghe, grijpinghe, vatinge oft begrippinge.
Comprehensibel, vangelijck oft grijpelijck.
Conijceren, worpen metten anderen oft slaen daer nae, verclaren oft wtleggen.
Coniecture, een verclaringhe oft raetsele.
Colloqueren, tsamen spreken oft sprake houden.
Colloquie, een tsamen gespreeck oft coutinghe.
Conduceren, hueren.
Conducteur, een huerder oft een mede leytsman.
Conductie, een huere.
Cohiberen, houden te samen oft bedwinghen.
Conuenieren, commen te samen, vergaderen, verdraghen, wesen eendrachtich, oft ouer een commen. Item gaen aenspreken cum accusat.
Convenient, bequaem oft uouchlijck.
Conuentie, een vergaderinghe oft tsamen comminghe.
Conuenticule, een plaetse der vergaderinge, oft der tsamen comminghe, *sed fere in malam partem*, oft eenen winckele.
Conuentie, een verdrach oft ouer een comminghe.
Comporteren, tsamen dragen.
Comportabel, draghelijck.
Compliceren, vouden oft tsamen hoopen.
Complicatie, een tsamen voudinghe oft hoopinghe.
Complice, een medeplegere.
Conuolueren, tsamen omwentelen.
Conuolutie, een tsamen omwentelinghe.
Conscriberen, scriuen metten anderen oft byvougen.

Conscriptie, een schrijuinghe metten anderen.
Cogeren, tsamen drijuen oft dwinghen.
Computeren, Rekenen.
Computacie, een rekeninge.
Computable, tghene dat men rekenen mach.
Corroderen, cnaghen oft tsamen bijten.
Corrosie, een knaghinge oft tsamen bijtinghe.
Corrosijf, mede knagende oft bijtende.
Compelleren, as, aenspreken oft verclaghen.
Compelleren, is, tsamen driuen oft dwinghen.
Compulsie, een tsamen driuinge oft dwinginge.
Coerceren, onthouden oft bedwinghen.
Coercie, een bedwanck, oft onthoudinghe.
Condiceren, belouen, segghen toe oft bestellen.
Condictie, een belouinge oft sekere bestellinghe.
Contradiceren, segghen oft teghen spreken.
Contradictie, een teghen segghinge oft sprekinge.
Condoneren, schencken oft gheuen vrijwillich onuerdient. Item vergheuen, geuen toe oft geuen door beeden.
Condonatie, een vergheuinghe oft aflatinghe.
Condempneren, verwerpen, schelden, doemen, straffen, oft verwijsen.
Condempnatie, een straffe, doeminghe, oft verwijsinghe.
Condempnatoir, doemelijck.
Condoleren, mede trueren oft lijden.
Condeceren, betamen, wel staen, oft bequaem wesen.
Corresponderen, gelijkcken *Metaph.* ouer een comen.
Coemeren, coopen metten anderen.
Conformeren, maken metten anderen ende maken tot eender ghedaente, of maken bequaem oft gelijk.

Conformatie, een tsamen makinghe, oft een dichtinghe van eenen mensche, oft ghelijckmakinghe.

Conform, gelijcvormich.

Congrueren, wesen eendrachtich oft vougen hem seluen toe.

Congru, *a*, *um*, vouchgelijck.

Congruentie, een tsamen voughinghe.

Congruentelijck, gevouchelijck oft bequamelijck.

Configureren, tsamen setten.

Confisqueren, schatten oft des Vorsten schat toebehoorich maken.

Confiscatie, een schattinghe oft eyghen makinge van yemandts goet, oft schat dat verbuert is.

Confabuleren, mede couten.

Confabulatie, een mede coutinghe.

Confugeren, loopen te samen oft loopen onder tbeschermsel.

Confugie, een toevlucht, oft beschermsel.

Confirmeren, bewaren, vastmaken ende secker oft verstercken.

Confirmatie, een vastmakinghe oft versterckinge.

Confunderen, ghieten, oft schudden te samen, menghen, bedroeuën, oft beschamen.

Confusie, vermenginge, bedroeuinge oft schaempte.

Confriceren, crouwen met ten anderen.

Confideren, gheloouen, betrouwen oft setten hope.

Confidentie, een betrouwen, oft stoutheyt *ferè in malam partem*.

Confringeren, breken.

Confoueren, metten anderen opvoeden.

Congauderen, metten anderen verblijden.

Congeleren, vervriesen oft coudt maken.

Congelatie, een vervriesinghe.

Congenereren, toevoegen.

Congratuleren, verhenghen mede oft metten anderen.

Cohabiteren, bywoonen.
Cohabitatie, een bywooninghe.
Cohorteren, vermanen mede.
Cohortatie, een mede vermaninghe.
Coniureren, mede sweren oft verbinden hem met eenen anderen met eenen eedt.
Coniuratie, een verbondt oft tsamen sweeringhe.
Collaboreren, mede arbeyden oft helpen.
Collauderen, louen mede.
Collaudacie, een mede lauinghe.
Colleueren, minderen oft mede verlichten.
Collideren, slaen te gadere oft tsamen.
Collisie, een tsamen stotinghe oft slaninghe.
Collaberen, vallen te samen oft neder vallen.
Collaps, een dinghen dat tsamen neder geuallen is.
Colligeren, *as*, tsamenbinden.
Colligeren, *is*, vercrigen, vergaderen oft tsamen lesen.
Collectie, een tsamen lesinghe oft vergaderinghe.
Collateur, een die yet geeft.
Collectanien, vergaderde oft opgeteekende dinghen wt alderley boucken.
Collocupleteren, maken mede zeer rijck.
Colloceren, gheuen oft wtstellen.
Collocatie, een gheuinge oft wtstellinghe.
College, een mede ghesel in eenen dienst oft in eenich ghewelt.
Collegie, een gheselschap oft menicht van gesellen die in eenen dienst zijn oft vergaderinge van die eenen dienst oft gewelt hebben.
Collucteren, campen mede oft met eene anderen.
Corripiere, trecken mede temael oft grijpen rasschelijcken. *Metap.* maken cort.
Item schelden oft straffen.
Correctie, een straffinghe oft vercortinghe.
Corroboreren, tsamen stercken.

Corrumperen, verderuen, verstoren quader maken, bevlecken oft scheidenden.
Corrupteur, een verstoorder, verderuer oft scheidender.
Corruptele, *Corruptie*, Idem oft een verderffnisse der seden.
Consaluteren, tsamen groeten.
Consummeren, voleynden.
Consort, deelachtich der eruen oft des ghewins.
Consortie, een geselschap oft ghemeynschap.
Consacrereren, geuen Godt lof, heylingen oft wijden.
Consigneren, beseghelen oft bewijsen.
Consusurreren, brommelen, murmulen oft spreken heymelijck tsamen.
Constitueren, voornemen, stellen oft setten, oft ouer commen met yet.
Constitutie, een insettinge.
Constituant, die yemant macht gheeft voor hem yet te doen.
Conspireren, blasen tsamen *Metaph.* wesen eendrachtich, tsamen sweeren, oft ouereen commen. *Metaph. in malam partem* een opset maken om quaet te doen tegen den oppersten oft muten.
Conspiratie, een tsamen sweringe oft vereeninge. *Metap. in malam partem* een opset om quaet te doen teghen den ouersten oft muterije.
Consecteren, allen een na volghen.
Consequentie, een mede volghinghe, veruolch oft datter na volcht.
Constringeren, druncken oft tsamen douwen. *Metap.* bedwinghen.
Constrictie, een drunckinghe. *Metaph.* bedwanck.
Consocieren, vougen hem toe oft verselschappen.
Consciencie, die mede wetenheyt die ghetuyghe is van haer seluen.
Constanguiniteyt, bloetvrintschap.

Conspicieren, mede aensien.
Conscinderen, snijden, oft houden metten anderen.
Concisie, een ontstuckensnijdinghe.
Consoneren, tsamen oft medeluyden, oft ouer een commen.
Consonant, een letter die mede luyt.
Consonantie, een tsamen luydinghe, oft ouer een comminge over stemmen.
Consoleren, troosten oft vermaken.
Consolatie, een vertroostinghe oft vermakinge.
Consolatoire, *a*, *um*, troostelijck.
Consenteren, vleyen, oft pluymstrijcken, oft bewillighen, gheuoelen mede, wesen eensins, oft ouercommen metten anderen oft willecoren.
Consent, een eendrachticheyt oft mede voelinghe oft willecoor.
Contensteren, beroepen tot ghetuyghe.
Conturberen, bewegen, verstaen, bedroeuven, oft verwerren.
Conuiueren, mede leuen *Metaph.* tsamen eten.
Conuiue, een genoot gast.
Conuicteur, een taeffelgaender.
Conuiue, een maeltijt.
Conuoceren, tsamen roepen.
Conuocatie, een tsamen roepinghe.
Conualeren, *conualesceren*, wederomme ghesont worden.
Conuinceren, ouertuygen oft bewijsen, oft ouerwinnen.
Conuictie, een ouertuyghinghe, bewijsinghe oft ouerwinninghe.
Conuicieren, *aris*, schelden, lasteren, oft spreken schande.
Conuicie, een scheldwoort oft schandspraecke.
Conuiciateur, een lasteraer oft schandsprekere.
Conuerteren, tsamen omkeeren oft bekeeren.

Contingeren, aenrueren, oft ghebeuren.

Contagie, een besmettinghe.

Contagieux, besmettelijc.

Contracteren, rueren aen.

Contracteren, trecken te samen, oft vergaderen oft vercrighen yewers mede gelijck met coopmanscap oft hanteringhe.

Comitie, een vergaderinghe des volcx als men een ouerheyt kiest, ende een yeghelijck zijnen keur ende stemme gheeft. Item elcke vergaderinghe daermen die handelinghe vanden ghemeynen landen handelt, eenen Rijcxdach oft bondtdach.

Comitiael, wat tot alsulcken vergaderinghe behoort. Item *Commitiale* siecte, tvallende euel.

Conforteren, verstercken, *Metaph.* vertroosten.

Confortacie, een verterckinghe oft vertroostinghe.

Combureren, verbernen.

Combust, verbrant.

Concubijn, een byslaepstere oft slaep lief.

Consumeren, verteren, verdoen oft verslijten.

Contamineren, beulecken oft besmetten.

Contaminatie, beuleckinghe oft besmettinghe.

Contristeren, bedroeuën.

Compuleren, vergaderen.

Contract, een vercrighinghe, eenen coop, oft voorwaerde.

Contempleren, besien naerstelijck, oft ouerdencken inwendelijck.

Contemplatie, een inwendige besieninghe oft ouerlegghinghe.

Contemplateur, een besierende inwendich.

Contemplatijf, *a*, *um*, besienlijck oft dat totten besien dient inwendeliick.

Contorqueren, winden tsamen, quellen oft pijninghen.

Contenderen, haesten hem tegen, strijden, onderstaen,

tsamen trecken oft reysen oft in meyninghe wesen.
Contentie, eenen strijdt met woorden oft twijst.
Contentieux, strijdtbarich oft kijfachtich.
Contunderen, stoten oft slaen geheel in stucken.
Contusie, een stotinghe oft slaeninghe gheheel in stucken.
Contexeren, setten tsamen oft vlichten.
Conuerseren, mede omgaen, bywoonen oft verkeeren.
Conuersatie, bywooninghe, omganginghe oft verkeeringhe.
Controuerseren, strijden met woorden.
Controuersie, een strijdinghe met woorden.
Conflagiteren, *as*, *aui*, beroepen oft begheeren strengelijck.
Collaterael, een ghesproten witter zijden.

C OE.

Coene, een auontmael.
Coeremonie, kercke staet oft wesen, oft anderen heerlijkken staet, oft manieren als men yet doet.

C R.

Cresceren, wassen.
Crescentie, een wassinghe.
Creeren, scheppen wt niet yet, oft verkiesen.
Creatie, een scheppinghe oft kiesinghe.
Createur, een schepper.
Creature, een schepsele.
Crijm, een lastere, sonde oft misdaet.
Crimineren, lasteren, blameren oft schelden.
Criminatie, een lasteringhe oft blameringhe.
Crimineux, *a*, *um*, vol lasters.
Crimineel, lasterich oft blameerlijck.
Cronijcke, een gheschiet boeck dat den tijt bescijft.
Cristael, cristalijn.
Crucieren, *as*, pijnen oft becommeren.
Crucifigeren, hechten aende galghe oft cruys.

Crucifixie, een hechtinge aent cruys.
Crediteur, een die wt leent.
Creditrice, een wtleendersse.
Credijt, een schuldt.
Credible, le, ghelooflijck, gheloofweerdich.
Credule, a, um, lichtgeloouich, oft die haest gelooft.
Creduliteyt, lichtgheloofficheyt.
Credibilijck, aduerb, ghelooflijck.
Credentie, geloofsaemheyt.

C V.

Cureren, sorghen, doen neersticheyt, vermaken *hem* selven, met spijse meesteren, oft heylen.
Cure, Curatie, Sorge, neersticheyt, heekinghe, oft meesteringhe.
Curieux, veel sorghende, sorchuuldich oft nueswijs oft niuschterich.
Curiositeyt, nueswijshz, oft onnutte sorghe.
Curateur, een voorsorgere, die voor een anders goet sorgen moet oft voormomboer, een rentmeester.
Curreren, loopen.
Cursoir, dat totten loopen behoort.
Cursorie, al loopende.
Concaueren, wtholen.
Concauiteyt, ydelheyt, die onderste crompte.
Culperen, schelden oft besculdigen van eenich quaet.
Culpable, schuldbaer oft straffelijck.
Custodie, een bewaernisse, waecke, oft wakers.
Cupiditeyt, een begheerlicheyt.
Cubitus, den ellenboghe. Item een mate van anderhalue voet oft dat vierendeel der lengte des menschs.

[D]

D A.

Dampneren, verworpen, schelden, verdoemen, oft straffen.
Dampnatie, een straffe, oft doeminghe.
Dampnoos, schadelijck, oft schaedachtich.

Dampnable, e, doemelijk, oft straffelijk.

Datum, een tijtstellinghe oft sekeren tijt.

D E.

Delinqueren, afvallen, versuymen, sondighen oft misdoen.

Delict, een ongeual, *versuyminge* oft misdaet.

Delinquant, een die versuympt oft sondicht.

Delinqueren, verlaten.

Defenderen, beschermen, beschudden, voorstaen, keeren af, oft verdrijuen.

Defenseur, een beschermere.

Defensie, een bescherminghe oft beschuddinghe.

Declineren, buyghen ter zijden, keer af, vermyden, *Metaph.* breken, vergaen, oft af wijcken.

Declinatie, een buyghinghe, afwijckinge, *Metap.* oft breeckinghe.

Defalqueren, afcorten oft afsnijden, *Metap.* bedriegen.

Defalcatie, afcortinghe, oft afsnijdinge, *Metaph.* bedroch.

Despereren, vertwijfelen oft wanhopen.

Desperatie, verwijfelinghe oft wanhopinghe.

Desperaet, vertwijfelt oft wanhopich.

Debijl, swack, cranck, oft ongheuallich.

Debiliteyt, onuermoghelijcheyt oft crancheyt.

Debiliteren, maken cranck, swack oft ongheuallich.

Deleren, wtdoen oft wtvaghen.

Deletie, een wtdoeninge oft wtvaghinghe.

Deceren, betamen, welstaen, oft beuaem wesen.

Decent, betamelijck, oft wel voughende.

Decentie, betamelijcheyt, wel voughinghe, wel bequamelijcheyt, oft verchierlicheyt.

Dedeceren, niet betamen oft mistaen.

Denteren, yet met tanden maken.

Denture, tantschap
Deriuieren, leyden die beeck aen een andere plaetse, nederwarts vloeyen, *Metap.*
 aftrecken oft afweynden.
Deriuatie, een aftreckinghe oft afneminghe.
Delireren, gaen ter zijden wt ende en volgen den rechten wech niet, *Metap.*
 doen sottelijck oft wesen wtsinnich.
Delirament, *Deliratie*, een sottichz oft wtsinnicheyt.
Decumberen, ligghen te bedde oft wesen cranck, oft steruen.
Decoreren, verchieren, schoon maken, ende fraey.
Decoratie, een verchieringhe, schoonmakinghe, oft fraeymakinghe.
Dedecoreren, scheynden oft ontchieren.
Desponderen, ghelouen die bruyt oft vertwijffelen.
Desponsatie, een beloftenisse tot de bruyt.
Deuieren, wt den weghe gaen oft verdoolen.
Destineren, bereyden, verkiesen, nemen voor, oft toeschicken.
Deprederen, Rouen.
Depredateurs, Rouers.
Depugneren, vechten oft strijden.
Decime, een thiende oft thiende deel.
Dedoceren, ontleeren, leeren achterwaerts, oft anders.
Desilieren, afspringhen, *Metaph.* afgaen.
Dedigneren, achten, niet wert, oft werdich.
Decerperen, afbreken oft plucken.
Detruderen, wechstooten oft afstooten.
Desideren, sitten onledich.
Desidieux, gans luy ende ledich.
Desipieren, doen onwijselijcken, oft handelen sottelijck.
Delecteren, belustighen, verblijen, vermaken, oft behaghen.
Delectatie, *Delectament*,

een belustinge, vruecht, *vermakinge*, oft behaginge.

Delectable, lustelijck, ende vermakelijck.

Deliciaen, wellusten oft leckernyen.

Delicaet, lekker, weeck, saecht, verweynt, ende in wellusticheyt opgheuoet oft teedere.

Detereren, wriuen oft stoten oft slaen in stucken gansselijck.

Detriment, schade, bederffenisse oft verlies.

Dederen, begeuen oft geuen hem seluen tot eygen.

Deditie, een begeuinghe oft opgheuinghe.

Debelleren, af oft wtcrijghen oft oorloghen.

Declameren, oeffenen hem seluen in gedichte redenen oft gerichtshandelinghe.

Declamatoir, dat tot alsulcken oeffeninge behoort.

Demitteren, aflaten oft laten afhanghen.

Descenderen, afclimmen oft neder dalen.

Descensie, een afclimminghe oft nederdalinghe.

Deambuleren, gaen wandelen.

Defigieren, yewerts afsteken oft afvestighen.

Detineren, ophouden oft behinderen.

Detencie, ophoudinghe oft behinderunghe.

Derogieren, trecken oft een deel afnemen.

Desisteren, afstaen oft afhouden.

Desereren, verlaten.

Desertie, een verlatinge.

Desert, een woestine oft een verlaten plaetse.

Deficieren, gebreken, afnemen oft niet genouchsaem wesen oft ophouden ende bliuen steken.

Defectie, *Defecte*, *us*, eenen afval oft ghebreck.

Defectijf, ghebreckelijck.

Deprehenderen, vangen, grijpen oft heymelijc beuinden.

Deprehensie, een vanginghe, grijpinge oft heymelijcke beuindinghe.

Dealberen, wit maken.

Deijcieren, afwerpen.

Deduceren, trecken oft afleyden, *Metap.* verclaren, te kennen gheuen, onderwijzen, oft beleyden.

Deductie, een aftreckinghe, oft beleyt, verclaringhe, oft onderwijsinghe.

Deuenieren, toecommen.

Deportereren, afdraghen, oft voeren van daer oft wech brengnen.

Deuolueren, af oft neder wentelen oft rollen. *Metap.* vergaen, oft wt de ghewoonte commen.

Deuolutie, een afwentelinghe. *Metaph.* een wt der ghewoonten comminghe.

Describeren, schriuen na yet anders, oft beschriuen claerlijck oft wtterlijck.

Descriptie, een inscriuinghe na yet anders, conterfeytinghe, neerstige claer bescriuinghe van eenich dinc.

Degeren, volueuren oft volbrengnen dleuen.

Deputeren, achten, schatten oft schicken.

Deputatie, achttinghe, scatinghe oft schickinghe.

Depelleren, driuen wech oft verdriuen.

Depulsie, een wechdrijuinghe oft verdriuinghe.

Dediceren, verplichten, verbinden, ende vereygenen, met eerlijcke oft schoone woorden oft toeschicken.

Dedicatie, een wydinghe, ouergeuinghe, oft toeschickinghe.

Decurreren, afloopen.

Decipieren, bedrieghen.

Decepteur, een bedrieger.

Deceptrice, bedriegersse.

Deceptie, een bedroch.

Decernereren, besluyten voor hem seluen oft bekennen.

Decreet, een voornemen, besluytinghe des herten, een ghebot oft een bekentnisse.

Decederen, afwijcken.

Decrescentie, een afwassinghe oft verminderinghe.

Defereren, brengen oft geuen heymelijck, verclagen, verdragen oft aengeuen.

Delacie, een verradenisse oft heymelijcke verclaginghe.
Delateur, een verradere, oft een heymelijcke verclaghene.
Destrueren, breken. *Metaph.* bederuen.
Destructie, een brekinge, *Metaph.* een bederuinge.
Decideren, afvallen, *Periph.* een gheschil ten eynde brenghen.
Decisie, een afvallinghe, *Periph.* een eynde vande gheschil.
Decoqueren, insieden, vercoecken, minderen oft vertheren.
Decoctie, een insiedinge, vercoeckinghe, minderinghe, oft vertheiringhe.
Declareren, verlichten oft openen.
Declaratie, een verlichtinghe oft openinghe.
Decoloreren, doe verwe wt doen oft beverlecken.
Decerteren, kijuen, strijden, wedden met yemanden.
Deuieren, af oft wechnemen, wt den wege gaen oft verdolen.
Deformeren, maken lelick ende ongedaen.
Deform, onghedaen.
Deformiteyt, ongedaente.
Defloreren, vervloeyen, oft houden op te bloyen, *Metaph.* een meysken van haer eere stellen.
Defungeren, richten wt, maken een eynde, oft worden verlost.
Deflecteren, buyghen yewers heenen, *Metaph.* keeren af.
Deflectie, een afbuyginge.
Definieren, eynden, volbrenghen, wtspreken, oft verclaren die eygenschap van eenighen dingen, oft scheyden.
Defrauderen, bedrieghen oft beroouen.
Defraudatie, een bedroch.
Defatigieren, seer moede maken oft vermoeden.
Defatigatie, een seer moede makinge, *vermoedinge*.

Defriceren, afcrauwen.
Defreneren, onttoomen, maken ledich oft vrij.
Defringeren, afbreken.
Degraueren, zeer beswaren, oft ouerladen.
Degusteren, wel smaken.
Degraderen, van zijn wesen oft eere afsetten, oft minderen.
Degradatie, een afsettinghe des wesens oft eere.
Degenereren, ontaerden oft niet aerden naden geslachte, oft slaen wten aert.
Degeneratie, een ontaerdinghe.
Dehorteren, vermanen af, oft ontraden.
Dehortatie, een vermaninghe yewerts af, oft ontradinghe.
Delibereren, beraden, twijffelen, ouerpeysen, ouerlegghen, oft bedencken.
Deliberatie, een beradinghe oft bedenckinghe.
Deliberatorie, een plaetse daermen beraet, oft bedenct.
Deliberatijf, a un, beradelijck.
Deiureren, sweren hooch.
Delinieren, beworpen.
Delapideren, besetten met steenen oft plaesteren.
Delapidatie, een besettinghe met steenen oft plaesteringhe.
Delaberen, saechtelyck af vallen.
Deligeren, as, prim. coniug. wel binden.
Deligeren, is, tert. coniug. verkiesen.
Delectie, een verkiesinghe.
Delegeren, as, beuelen oft oplegghen.
Demolieren, verstoten, afbreken oft slichten.
Demonstreren, bewijsen, claerlijck thoonen oft betooghen.
Demonstratie, een bewijsinghe oft betoghinghe.
Demorderen, afbijten.
Demigreren, verhuysen van een plaetse op een andere.
Demireren, zeer verwonderen.

Denegeren, weygheren, ontseggen oft niet geuen.
Denoteren, beduyden, schelden oft beteekenen.
Denuncleren, maken condt, vercondigen, openbaren oft dreyghen.
Denobiliteren, veroneeren, oft scheynden.
Denomineren, aennoemen.
Dependeren, *secund. coniug.* afhanghen.
Dependeren, *tert. coniug.* gheuen oft betalen.
Deploreren, beclagen met weenen, vertellen oft segghen clachtelijck.
Deploratie, een beclaginghe met weenen oft een clachtelijcke vertellinge.
Depromeren, trecken oft wthalen.
Decuteren, afslaen.
Deponeren, legghen van hem, afsetten, doen wech, gheuen te bewaren, beuelen, oft ghetuyghen.
Depositie, een legghinge van hem, afsettinge of wech doeninge oft getuygenis.
Deponent, een ghetuyge.
Depoost, yet datmen te bewaren gheeft.
Deprimeren, nederdrucken oft vertreden.
Depingeren, schilderen, *Metaph.* verclaren.
Depurgeren, reynighen.
Deraderen, scrabben oft afschauen.
Derideren, bespotten oft beghecken.
Derisie, een bespottinghe oft begheckinghe.
Despolieren, beroouen.
Designeren, teekenen, geuen te kennen oft drucken een teeken, *aliquando* verkiesen, bestellen, beduypden oft meynen.
Destitueren, verlaten, afsetten oft afstellen.
Destitutue, een verlatinge afsettinge oft afstellinge.
Destringeren, afbreken, stroopen oft aftrecken.
Despicieren, afsien. *Metap.* verachten.
Despect, een verachtinge.
Desoleren, verlaten, niet

troosten oft bederuen.

Desolatie, verlatinghe oft mistroosticheyt.

Desolaet, verlaten oft mistroostich.

Desecreren, ontwijden.

Detesteren, vervloecken.

Detestable, vervloecht. *Metaph.* leelick oft walgelijc.

Deturberen, afstoten met gherucht.

Determineren, bescheyden, wtmeten oft tijt stellen.

Determinatie, een bescheydinghe oft wtmetinghe.

Detrecteren, dicke aftrecken, weygheren achterclappen, oft schelden.

Detraheren, aftrecken.

Detractie, een aftreckinghe oft achterclap.

Detorqueren, afbuygen oft andersins drayen.

Detexeren, wederom ontmeuen dat gheweuen is.

Detergeren, afwisschen. *Metaph.* wechdoen.

Detoneren, donderen oft cloppen.

Deuoueren, verlouen, oft ghelouen, *aliquando* eyghenen toe oft geuen tot eygen.

Metaph. vervloecken.

Deuoot, *a*, *um*, begeuen, toegheeygent, vervloect oft verbannen.

Deuotie, een vervloeckinghe. *Metaph.* heylicheyt, oft toegheeyghenthey.

Deuerbereren, zeer slaen.

Deuasteren, verstoren gansselijck, verderuen, beroouen oft woest maken.

Deuastatie, verstooringe, verderuinge, woestmakinge.

Deuiteren, mijden oft schouwen.

Deuictie, een af oft wtwinninghe.

Debiteur, een schuldenaer.

Debitrice, schuldenersse.

Debijt, een schult die te betalen is.

Debitie, die sculdichsijninghe.

Denuderen, *Idem quod simplex*, maken bloot, naect, ontcleeden, ontdecken oft beroouen.

Depraueren, quaet maken oft verargheren.
Demetieren, meten nernstelijck oft ghelijck.
Desidereren, begheren oft verlanghen.
Desiderie, een groote begheerte oft verlanghen.
Desiderable, *e*, begheerlijck oft lieflijck.

D I.

Dictie, een sprekinge, die maniere om spreken, oft een woort.
Dictum, *Idem*. *Item Dictum significat* eenen schimp oft boerdelijcke sprake oft eene hoflijcke cloecke sprake.
Dicterie, *Idem*, een smaetwoort oft scamperwoort.
Dicaciteyt, scamperheyt, spot, oft sprake.
Dictionaire, een boeck in dwelcke de woorden te samen gelesen ende verclaert worden.
Dicteren, *as*, *frequent*, voorgeuen oft voorleesen dat yemandt schrijft.
Dictatien, *Dictatie*, een voorleesinge, oft voorgeuinghe met woorden.
Dictateur, een ouerste Heere in een stadt dien alle dinck moet onderworpen zijn, die welcke alleen in sorchlijcke tijden eenen tijt lanck ghecoren wordt.
Dicile, segghelijck oft spreekelijck.
Dissiperen, verdoen, spreiden wt, verderuen oft verquisten.
Dissipatie, een verdoeninghe, wtspreydinge, *verderuinghe* oft verquistinghe.
Diuideren, deylen.
Diuisie, een deylinghe.
Diuisoor, een wtdeylder.
Diuisible, deylsaem oft dat deyljck is.
Diuijn, *a,um*, Godlijck.
Diuiniteyt, die Godheyt.
Diuineren, *as*, waerseghen, raden, oft slaen dear nae.
Diuinatie, een waerseghinge, radinge oft voorsegghinge van toecomen den dinghen.

Diuinateur, een radere, oft waersegghe.
Discipline, const oft leer.
Discipulen, leer ionghers.
Distilleren, druppelen af oft maken druppelen, oft branden die cruyden datse druppelen.
Distillatie, een dinge dat men maect druypende, oft branden die cruyden datse druypen.
Discepteren, kijuen, strijden of woorden, bekennen oft oordeelen.
Disceptacie, een oordeellinghe, verkiesinghe oft verhoringhe der saken.
Disceptateur, een scheydere, richtere, matiger oft oordeeldere.
Diteren, rijck maken.
Diaken, een dienaer.
Diaconije, eenen dienst.
Diete, een sael oft camer daer in men eedt. *Item* een ghestelde insettinghe van eeten ende drincken.
Diabolijck, duelijck oft lasterachtich.
Discantus, eenen bouen sanck.
Digniteyt, waerdicheyt, hoochachinghe, heerlijkheyt, ende schoonheyt.
Dignatie, een weerdichachinghe, goetheyt oft vrindelijckheyt.
Discerperen, trecken van den anderen, schucen oft plucken.
Discideren, wesen tweedrachtich, oft onneens.
Discidie, een tweedrachticheyt, oft onneensheyt.
Dissuaderen, ontraden.
Digereren, verdouwen oft wtscheyden.
Digestie, verdouwinghe.
Disperderen, verdoen.
Dilueren, reynighen, vermenghen oft modderen.
Diluuie, een water vloet, een ouerghietinghe met watere oft verswemminghe.
Dimiteren, laten gaen, seynde wech, geuen oorlof, oft quijtschelden.
Digredieren, wechgaen.

Digress. Digressie, een afscheydinghe, wechganck oft afwijckinghe.
Discorderen, oneens worden.
Discordantie, Discordie, een oneens wordinge oft tweedrachticheyt.
Disilueren, verloopen oft smelten.
Disiungeren, scheyden herwaerts ende derwaerts.
Disiunctie, een scheydinge.
Distribueren, wtdeylen.
Distributie, een wtdeylinghe.
Dispergeren, spreymen oft sprengen hier ende daer.
Dispersie, een spreyminge oft sprenginge hier ende daer.
Dissereren, wtspreymen.
Disijcieren, verworpen oft worpen vanden anderen.
Diduceren, leyden herwaerts ende derwaerts.
Disputeren, ouerleggen, ouerwegen de saecken teghen den anderen oft verclaren.
Disputacie, een ouerlegginge oft ouerweginge der saecken tegen den anderen oft een verclaringhe.
Dispelleren, driuen vanden anderen oft verstroyen.
Discurreren, herwaerts ende derwaerts loopen.
Dignosceren, kennen onuerscheydelijck.
Dirueren, breken oft schueren vanden anderen, afbreken, afworpen oft slichten.
Discernereren, scheyden oft deylen.
Discreet, gedeylt. *Metaph.* wijs, geschickt oft bekent.
Discretie, scheydinghe oft deylinge, onderscheyt oft tusschenscheyt. *Metaph.* verstandicheyt, wijsheyt oft voorsichticheyt.
Discederen, wijcken oft wech gaen.
Discluderen, sluyten wt, oft daer buyten.
Dissereren, vertrecken, wt setten oft wtstellen.
Dilateren, verbreyden oft maken wijt ende breed.
Dilacie, een vertreckinge oft wtstellinghe.
Dilatoir, wtstellende.

Differentie, Different, een onderscheet, gheschil oft verschille.
Discreperen, anders luyden oft ongelijck oft tweedrachtich wesen.
Discrepantie, verscheydenheyt oft twedrachticheyt.
Diffiteren, loochenen.
Disteren, onderscheyt oft wijdde hebben.
Distantie, een wijde. *Metaph.* tusschenscheyt.
Discrucieren, cruycen, hangen aende galge, oft pijnen.
Displiceren, mishaghen.
Displicentie, een mishaghinghe.
Diffleren, wayen oft blasen wanden anderen.
Distingueren, onderscheyden, oft deylen.
Distinctie, onderscheyt, oft deylinghe.
Diriueren, deylen, scheyden vanden anderen oft ontbinden.
Dirempcie, een wtstellinge des tijts oft scheydinghe.
Diffinieren, scheyden, verclaren oft betoogen wat eyghentlijck een sake is.
Diffinitie, een scheydinge ende verclaringhe van eenigen dinghen oft betooch wat eygentlic een sake betekent.
Diffinitijf, scheydtachtich oft verclaerlijck.
Difficijl, swaer.
Difficulteyt, swaericheyt.
Diffugeren, vlieden vanden anderen.
Diffameren, *as*, vercundighen oft wtbreiden, beschandinghen oft beclappen.
Diffamatie, een vercundinge, wtbreidinge, beclappige
Diffunderen, ghieten oft schudden hier ende daer oft spreiden vanden anderen.
Diffideren, mistrouwen oft en ghelooouen niet.
Diffringeren, breken vanden anderen oft in stucken.
Dilapideren, verdoen oft verstroyen.
Dilapidatie, een verstroynghe oft verdoeninghe.
Dilaberen, vergaen oft te niet worden.

Diligeren, lief hebben oft beminnen.
Dilectie, een lief hebbinghe.
Deligent, naerstich.
Diligentie, naersticheyt.
Disloceren, yet wt der plaetsen oft leden stellen.
Dislocatie, een stellinghe wt der plaetse, oft wtter leden.
Dimoueren, keeren oft afweynden.
Diminueren, slaen oft breken in stucken oft verminderen.
Diminutie, een stucken slaninghe, brekinghe oft verminderinghe.
Dispenseren, wtdeylen oft gheuen oordentelijck.
Dispensatie, een oordentelijcke wtdeylinge oft wtgheuinghe.
Dispensateur, een wtgheuer.
Dispenderen, wtdeylen, wtgheuen hier ende daer.
Dispendie, verlies ende schade.
Discuteren, driuen, iagen slaen, schudden vanden anderen, oft verdriuen wech.
Metaph. verclaren oft wel gronderen.
Discussie, een wechdriuinghe, wechiaghinghe, oft schuddinghe vanden anderen.
Disponeren, beschicken oft stellen.
Dispositie, een oordentelijcke beschickinghe, oft stellinghe.
Disquireren, soecken hier ende daer.
Dirigeren, rechten den ganc, *Metaph.* beweghen.
Dirumperen, schueren van den anderen.
Diripieren, trecken herwaerts ende derwaerts.
Direptie, een beroouinge oft plonderinghe.
Dispolieren, beroouen.
Dissimuleren, doen niet, diesghelijck, veysen, oft verhalen.
Dissimulatie, een geueystheyt.

Dissemineren, sayen herwaerts ende derwaerts oft wtspreyen.
Dissolueren, binden op, ontbinden oft ontslaen.
Dissolutie, een ontbindinghe.
Dissoluyt, ontbonden.
Dissocieren, voughen oft scheyden vanden anderen.
Dispiceren, sien claerlijk oft van hoghe afsien.
Discinderen, houden van den anderen oft afsnijden.
Dissoneren, luyden ongelijck.
Dissonatie, een qualijck luydinghe.
Dissentieren, wesen een anders sins oft en commen niet ouer een.
Dissensie, een tweedrachticheyt oft onneensheyt.
Disturberen, afstoten met gherucht.
Distermineren, deylen oft verstoten vanden anderen.
Distraheren, trecken herwaerts ende derwaerts. *Metaph.* vercoopen.
Distorqueren, winden oft buyghen vanden anderen.
Distenderen, recken oft strecken vanden anderen. *Metaph.* vullen, oft opspannen.
Distentie, een reckinghe oft streckinge vanden anderen, vullinghe oft opspanninghe.
Diuxeren, drijuen met ghewelt, quellen, wesen lastich, bedroeuwen oft maken ongherust.
Diuerbereren, slaen zeer.
Diulgeren, maken openbaer oft verbreyden onder die ghemeynte.
Diurteren, keeren, oft weynden op een ander, oft keeren ter herberghen.
Diuersorie, een herberge oft gasthuys.
Diuerticule, een byweechsken oft herberghe.
Diuertie, een eerscheydinghe oft scheydinghe des houwelijcx.
Digitael, le, de grootte van eenen vingher.

Diuidue, dz gedeylt mach worden *ende* dat gedeylt is.
Dianaë, gene. foemi. een goddinne der iagerijen *ende* der bosschagien.
Diademe, een ciraet van des Conincx hooft, eenen crans.

D O.

Doneren, as, aui, schencken oft geuen vrijwillich, onuerdient oft begiften.
Donatie, een vrij overgeuinghe als men een dinck voor eyghen ouer gheeft oft ghift.
Domineren, heerschappie hebben.
Dominatie, een heerschapie, ghewelt oft macht.
Dominateur, een heerschappie hebber oft bestierder. *Metap.* een heer.
Dominie, heerschappie, oft ghewelt.
Doleren, lijden smerte, wee doen oft verdriet.
Doleur, smerte oft truericheyt, pijn oft rouwe.
Dolereux, truerich, oft smert lijden.
Doteren, geuen wt mz giften.
Dote, een ghifte des houwelijcx, die dat wijf tot den man brengt oft een yegelijcke gaue die elck van geboorte oft eygenscap heeft.
Dotael, dat totter gauen des houwelijcx behoort.
Dormiteren, half dromen, slapen, ouersien yet, oft missen.
Dormitie, een slapinghe.
Dormitorie, slaepcamere.
Doceren, leeren oft onderwijsen.
Doctrine, een leere.
Docteur, een leeraer.
Document, een waerschou oft een te kennen geuinge.
Docible, een van geboorte oft eyghenschap gheschickt om te leeren.
Domicilie, een behuysinge, woonste oft langduerighe wooninghe.
Domestijck, a, um, dat tot ten huysse behoort.
Domestijcken, subst. die huysghenooten.

D V.

Dubiteren, twifelen.
Dubitacie, een twijfelinghe.
Dulcoreren, soetmaken.
Dulcoratie, een soetmakinghe.
Duodecime, een twaelfde deel.
Dureren, hert maken oft gheduerich wesen.
Duritie, hardicheyt, oft rouheyt.
Durable, duerachtich oft lanckduerich.
Dupliceren, dubbelen.
Duplicatie, een dubbellinghe.
Duplicke, een tweevoudichmakinghe.

D Y.

Dysenterie, dat root melisoen.

[E]**E B.**

EBullitie, een ouersiedinghe.

E C.

Eclipsis, een ghebreck.
Ecclesiastijck, kerckelijck.
Econuers, verkeert. *Metaph.* eeuerechts.

E D.

Edificeren, huysen maken oft stichten.
Edificie, een huysmakinghe oft een ghestichte.
Educeren, wtleyden oft opvoeden.
Eductie, een wtleydinge.
Ediceren, heeten oft gebieden ghelijck een ouerste.
Edict, een ghebot.
Edenteren, tandeloos maken.
Edoceren, wel leeren oft volcomelijck.
Edureren, zeer hert maken.
Educeren, *as*, *au*, opvoeden.

Educatie, een opvoedinge.
Educateur, een opvoeder.
Edicatrice, opvoedersse.
Edaciteyt, eedtachtich.

E F.

Effigie, een beelt afgeconterfeyt naden anderen oft een ghelijckenisse.
Efflagiteren, begheren met roepen.
Effcieren, wtmaken oft te weghe brenghen.
Efficaex, om. ge. crachtich.
Efficientie, een werckinge.

Efficacie, macht, cracht, sterckte, om yet te doen.

Efficaciteyt, *Idem*.

Effect, een wtwerckinghe oft wtganck des wercks, oft een voleyndinghe.

Effereren, verheffen, oft prijsen.

Effleren, wtblasen.

Effugeren, ontvlieden oft vermyden.

Effugie, een wtlucht oft vermydinghe.

Effringeren, opbreken oft zeer breken.

Effoemineren, dertel maken, wisch oft weeck.

Effunderen, wtghieten.

Effusie, een wtghietinge oft stortinghe.

E G.

Egeren, behoeuen oft gebreck hebben.

Egent, behoeuende, oft ghebreck hebbende, oft nootdruftich.

Egesteyt, nootdrufticheyt oft armoede.

Egredieren, wtgaen.

Egressie, een wttredinge, oft wtganck.

Egereren, wtdraghen oft doen ons nootdruft, oft ghevouch.

Egroteren, sieck oft cranc wesen.

E I.

Eiureren, versweeren.

E L.

Elimineren, wechdrijuen oft wechstoten.

Elegant, wel ghechiert, fray, schoon, oft wtghelesen.

Elegantie, chierlicheyt oft schoonheyt.

Elegantelijck, chierlijck.

Eliceren, locken oft wtbrenghen.

Elueren, spoelen oft wtwasschen.

Eluuie, spoelinghe oft wtghespoelde vuyllisse.

Eloqueren, wtspreken.

Eloquent, wel sprekende, wtsprekende, wel getaelt.

Eloquentie, een welsprekinghe oft verchieringhe der spraken.

Eloquie, een woort oft wtsprekinghe.

Elocutie, een wtsprekinghe oft een wel settinghe oft verchieringhe, met woorden van dien datmen ghedicht, oft te segghen voor ghenomen heeft.

Elacie, eer verheffinghe oft houaerdicheyt.

Elaboreren, onderstaen wel bouwen oft qualijck.

Eleueren, opheffen oft verheffen.

Eleuatie, een opheffinghe oft verheffinghe.

Elideren, stoten oft wtslaen.

Elisie, een wtstotinghe.

Elaberen, ontsluypen ontcommen, oft ontvlieden.

Elaps, eenen tijt oft dingen dat ontslopen oft vervallen is.

Eligeren, verkiesen.

Electie, een verkiesinghe.

Electeur, een verkiesere oft Kuervorst.

Electuarie, een wtgelesen oft wtvercoren dinck.

Element, een eerst beghinssele van elcke dingen daert zijn oorspronck ende toenemen af heeft.

Eloceren, verhueren oft leenen om ghelt.

Elocatie, een verhueringhe oft leeninge om gelt.

Elongeren, *as*, ontrecken verde oft verbughen.

Elongacie, een velenginghe.

E M.

Emenderen, verbeteren.

Emendatie, een verbeteringhe.

Emolument, profijt ende ghewin datmen vanden arbeyt krijcht.

Empteur, een coopere.

Emptrice, een coopersse.

Emptie, een coopinghe.

Emplastre, een plaestre.

Emplasteratie, een plaesteringhe oft verbindinghe.

Emanciperen, wtten handen gheuen, ontvremden oft vercoopen.

Emunderen, reynighen, oft suyueren.

Emollieren, maken sacht.

Emoueren, beweghen wt.

Emigreren, wttrecken oft verhuysen.

Emitteren, wtlaten.

Eminent, openbaer oft claer.

E N.

Enuclieren, verclaren oft beduyden.

Enucliatie, een verclaringhe oft beduydenisse.

Enorm, groot, onmachtich, onghestelt ende onghesticht.

Enauigeren, ontvaren.

Enuncieren, openbaren, wtspreken, oft verboetschappen.

Enarreren, vertellen, verclaren oft wtlegghen.

Enarratie, verclaringhe van onbekende dinghen.

Enerueren, maken swack oft crachteloos.

Eneruatie, swacheyt.

Enuderen, ontdekken. *Metaph.* verclaren.

Enumereren, yet seggen by ghetale.

Enumeratie, als men yet seyt by ghetale.

E P.

Epistole, een seyndtbrief.

Epitaphie, een opschrift van een graf.

Epigramme, een ouerschrift.

Epistijlie, den cnop oft dat decsel vander pilaren.

Epidimie, een sterfte oft smettende sieckte.

Epilepsie, een vallende sieckte.

Epiphanie, een verscijninghe oft openbaringhe.

Epilogatie, een besluyt van eender redenen.

E Q.

Equiteyt, rechueerdichz.

Equael, ghelijck.

Equanijm, van eenen moede oft sin.

Equinoctiael, eenen tijt van dach ende nacht die al even lanck is.

E R.

Erreren, dolen, missen, loopen herwaerts ende derwaerts metter herten.

Erreur, een dolvinghe oft missinghe metter herten.

Erracie, een dolinge vanden weghe te voete.

Erogeren, gheuen wt oft deylen.

Eroderen, wtcnaghen.

Erueren, wttrecken oft wtworpen.

Erigeren, oprichten oft stellen oprecht, oft hem seluen verheffen oft hoomoedich wesen.

Eraderen, wtcrabben.

Erumperen, wtbreken met ghewelt.

Eruptie, een wtbrekinge als die krijchsluyden met ghewelt wtter stadt oft wtten legher vallen.

Eripiëren, wttrecken, oft wtnemen met ghewelt.

Ereptie, een wttreckinghe.

Eremijt, een die inde woestijne woont.

Eructeren, wtripsemen.

E S.

Estimeren, wardenen oft achten.

Estimatie, een warderinghe, achttinge oft weerde.

Estimabel, gheacht oft achtbaer.

Estiuael, le, somerlijck.

Essentie, een wesen.

E T.

Etijck, een die wtteert.

Eterneel, eeuwich.

Etijmologie, een waerachtighe sprekinghe oft wtlegghinghe, ende dat bewijs vanden oorspronck des woorts.

E V.

Euangelie, een goede vrolijke bootschap oft vercundinghe.

Euomeren, wtspouwen, oft die gramschap tegen yemandt wt storten, oft zijn hert ruymen.

Euomitie, een wtspouwinghe oft een wtstortinghe, teghen yemandt zijn gramschap.

Enoderen, ontcnopen, ontbinden. *Metap.* verclaren.

Euelleren, wttrecken.

Euenieren, gheschieden.

Euent, us, een gheschiedenisse oft eenen toeval.

Euolueren, opwinden.

Euolutie, een opwindinge.

Euaderen, ontgaen, ontlopen, ende ontwijcken.
Euacueren, maken ledich oft ydel.
Euigileren, wacker worden.
Euentileren, wel reynigen oft van deen handt in dander worpen om te reynighen.
Euiteren, mijden oft schouwen.
Euideren, sien wtduckelijck.
Euident, claer wtduckelijck oft openbaer.
Euidentelijck, schijnbaerlijck oft claerlijck.
Euidentie, claerheyt.
Euageren, doorlopen, gansch wt oft worden moede vant duerloopen.
Euanesceren, worden ydel, onnut oft verswinden ende vergaen.
Euulgeren, openbaer maken oft verbreyden onder de ghemeynte.
Euoceren, wtroepen.
Euocatie, een wtroepinghe.
Eualeren, *Eualesceren*, worden seer sterck oft gesont.
Euinceren, af oft wtwinnen.
Euictie, een af oft wtwinninghe.
Euerteren, keeren om oft verstoren.
Euagineren, *as*, wttrecken dat sweert oft dat mes.

E X.

Expedieren, losmaken, ontwarren, wthalen, oft wtsegghen.
Expeditie, een losmakinghe, ontwarringhe, ende ghereetschap, oft eenen tocht, oft krijchsreyse als die krijchsluyden trecken.
Examineren, ondervragen oft ondersoucken, oft beweeren met vraghen.
Examinatie, een ondervraghinghe, ondersouckinge.
Exalteren, verheffen oft verhooghen.
Exaltatie, een verheffinge.
Existimeren, schatten, oordeelen oft achten

Existimatie, een achtginge oft houdinghe, oft waen diemen *van* yemandt heeft.
Extirperen, wt de geslachte doen oft wtroeyen.
Extollereren, verheffen inde hoochte. *Metaph.* maken groot, prijzen ende louen.
Experieren, ondersoucken oft proeuen.
Experientie, ondersochtheyt, proeuinghe oft versoekinghe. *Experiment, Idem.*
Excorieren, villen, oft onthuyden.
Excoriatie, een villinghe.
Exemple, een daet die wy waer nemen souden oft yet dat ons yet leert.
Exemplair, een voorbeelt daermen een ander naemaect, als schilderrie boecken ende dierghelijcke.
Exhaleren, wtaessemen, oft blasen.
Exhalatie, een wtblasinghe oft rieckinghe.
Expisqueren, een wtvisschen, soecken die visschen neerstelijck. *Metap.* ondersoecken, ondervragen oft wthalen met listicheyt.
Expecteren, verbeyden oft verwachten.
Expectatie, een verbeydinghe oft wachtinghe.
Expectatijf, verbeydelijc.
Expectant, een verbeydere oft wachtere.
Extreem, dat alder buytenste, wterste, verste, ende laetste. *Item Extreem, a, um,* dat quaetste oft grouwelijcxste.
Extremiteyt, dat buytenste dinck.
Exterieur, wtwendich.
Excelleren, te bouen gaen oft ouerwinnen.
Excellentie, wtnemelicheyt, grootheyt oft hoocheyt.
Excellent, wtnemende oft bouengaende.
Extingueren, wtblusschen, dooden oft wtdoen.
Extinctie, een blussinghe oft wtdoeninghe.
Extinct, wtgedaen, *Metap.* te niete.

Eximeren, nemen wt oft wech oft verlossen.
Exempt, wtghenomen.
Extereren, wrijuen oft slijten.
Extergeren, wtwissen oft suyuer maken.
Extersie, een wtwissinge oft suyuermakinghe.
Exunderen, ouervloyen van watere.
Exclameren, roepen luyde.
Exclamatie, een wtroepinghe.
Exanimeren, ontsielen, dooden oft bedroeuē.
Existeren, voor handen wesen.
Existentie, een voor handen wesinghe.
Excuseren, ontschuldigen.
Excusatie, een ontschuldiginghe.
Excusateur, een ontschuldigere.
Excusatrice, een ontschuldigersse.
Excusatoir, dat totter ontschuldiginghe behoort.
Excusable, dat onschuldicht mach worden.
Exhiberen, bewijsen, bethoonen claerlijck oft wtgheuen.
Exhibitie, een bewijsinghe bethoninghe oft wtgheuinghe.
Exacerberen, scherp maken.
Exporteren, wtdraghen.
Expliceren, trecken oft doen vanden anderen oft wtleghen.
Exscriberen, wtschriuen.
Exscriptie, een wtschriuinghe.
Exigēren, eysschen, begheren oft ouerbrenghen.
Exigentie, eenen heysch.
Exactie, een schattinghe, eysschinghe oft begeringhe.
Exacteur, een eysschere, begheerdere oft driuere.
Exagitatie, een oeffeninghe.
Expelleren, wtdriuen.
Expulsie, een wtdriuinghe.
Exerceren, oeffenen, driuen, moede maken, oft handelen.

Exercitie, een oeffeninge oft handel.
Exciteren, frequent. alleneen oeffenen.
Exercitatie, een neerstige ghebruyckinghe oft oeffeninghe.
Excurreren, wtloopen.
Excursie, een wtloopinghe.
Externeren, ontsinnich maken.
Exciteren, beweghen oft verwecken.
Excipieren, wtnemen.
Exceptie, een wtneminghe. Item een vatinghe oft opneminghe oft scriuinghe der woorden van dien die daer spreect oft voorleest.
Excepteur, een wtnemere.
Exceptrice, een wtnemersse
Excideren, à Caedo, wthouwen.
Excidie, een versnijdinge oft verderffenis.
Excernerer, wtscheyden, doen die vuylicheyt wt, oft cacken.
Excrement, dreck oft vuylicheyt.
Excauerer, wtholen.
Excederen, wt den wege gaen oft ouerdaet doen.
Excess. ouerdaet.
Excluderen, wtsluyten oft daer buyten.
Excluys, Exclusijf, een wtsluytinghe oft wtghesloten. *Metaph.* onbegrepen.
Excideren, à Cado, om oft wtuallen.
Exteren, voor houden oft ouerwesen.
Expileren, beroouen oft wttrecken.
Excoqueren, coecken oft verdouwen wel ende vol comelijcken.
Excreeren, wtscheppen.
Excreatie, een wtscheppinghe.
Excrucieren, pijnen oft becommeren.
Excogiteren, ouerlegghen wel, vinden oft versieren.

Excogitatie, een bedenckinghe.
Expungeren, wtsteken oft wtdoen.
Expugneren, stormen oft winnen met strijde.
Expugnatie, een strijdinghe, storminghe, oft winninghe met strijden.
Exilieren, wtspringhen.
Exulteren, springhen dick oft zeer op, oft verthoonen vruecht oft verheffen.
Exultatie, groote blijscap oft vruecht met wtwendich ghelaet.
Excerperen, wtnemen.
Extruderen, wtstoten.
Exhorteren, vermanen oft moet gheuen.
Exhortatie, een vermaninghe.
Exhilareren, verblijden.
Exhilaratie, een verblijdinge.
Exherederen, onterfuen, oft beroouen vanden erfuen.
Exheredatie, een onterffnisse.
Extraordinaer, dat buyten der settinge oft gemeynen regel oft recht gheschiet.
Exordie, dat beginsel der reden oft der spraken.
Exorneren, verchieren, bereyden wel oft wtstrijcken.
Exoreren, verbidden, vercrijghen metten gebede.
Exorable, verbiddelijck, oft dat te verbidden oft te vermorwen is.
Exornereren, ontladen, afladen, oft wt oft verlossen.
Exopteren, seer beheeren.
Exoptable, *le*, dat begeerlijck is.
Exoculeren, ontoogen oft steken die ooghen wt.
Expurgeren, reynighen, oft suyueren, neerstelijck wt oft wel ontschuldigen.
Expostuleren, verwijten met kijuen oft beclaghen van onrecht.
Expostulatie, een verwijtinghe met kijuen oft beclaghinghe van onrecht.
Expulluleren, wtspruyten.
Expenderen, ouerwegen, ouerlegghen wel, oft betalen gansselijck.

Expense, cost.

Exploreren, schreyen met clagen ende weenen. *Metaph.* ondersoecken neerstelijck, bewaren, oft verspieden.

Explorateur, een ondersoecker oft verspieder.

Exploratie, een ondersoeckinghe oft verspiedinge.

Excuseren, slaen oft wtschudden oft trecht te wercke legghen.

Excussoir, dat totten wtschuddinghe ghehoort.

Excussie, een wtschuddinghe oft slaeninghe.

Expeteren, seer begheeren oft eysschen.

Exponeren, wtlegghen, verclaren oft wechworpen.

Expositie, een wtlegghinghe, oft verclaringhe.

Exprimeren, wtdrukken, wtperssen, wtspreken oft wtsegghen.

Expressie, een wtdrukkinghe, oft wtsprekinghe.

Express, *adverb.* wtdruckelijck, luyde oft merckelijck.

Expingeren, wtschilderen oft malen.

Expromeren, gheheel wtdoen, ontdecken, oft wthalen.

Exquirereren, ondersoecken oft soecken neerstich.

Exquisijt, *a, um*, wtghelesen oft wtghesocht.

Exporrigeren, voor wtstrecken.

Execrereren, vervloecken, schouwen oft mijden.

Execratie, een vervloeckinghe oft versmadinge.

Execrable, vervloeckelijck, schouwelijck, nydelijck, oft versmadelijck.

Exsigneren, teekenen, wtdruckelijck oft wtteekenen.

Expacieren, wandelen.

Expatieren, versadighen.

Expatureren, versaden gansch.

Expireren, wtblasen, oft steruen. *Metaph.* den tijt laten ouergaen.

Expiratie, een wtblasinge, steruinge. *Metaph.* ouerganinge des tijts oft eynde.

Exequeren, wtrechten oft volbrengnen.
Exequien, wtvaert, oft beganckenisse ouer die dooden.
Exolueren, ontbinden oft ontslaen.
Extimuleren, zeer nopen oft driuen.
Extraheren, wttrecken.
Extract, een wtrecsele oft wt ghetrocken.
Extorqueren, wtwinden, wtdrucken, oft douwen.
Extenderen, wttrecken, oft wtspannen.
Extensie, een wtstreckinghe oft spanninghe.
Extunderen, wtstoten.
Extergeren, wtwisschen oft suyuer maken.
Extermineren, wt driuen.
Exulcereren, breken den sweer op. *Metaph.* verbitteren, maken scherp oft vergrammen.
Exulceratie, een opbrekinghe des sweers.
Excommuniceren, wt de gemeynschap stellen oft verwaten. *Metaph.* inden ban doen.
Excommunicatie, een stellinghe wt de gemeynscap. *Metaph.* den ban.
Exhaurieren, wtpuuten, leeren wt oft voleynden.
Exilie, een banninghe oft berouinghe des vaders landts.
Exuleren, wesen ghebannen oft wt tsvaders landt doen.
Exprobreren, verwijten, heffen op oft verwerpen.
Exprobatie, een verwijtinghe.
Exorbiteren, buyten weghe gaen.
Exorbitant, buyten den weghe gaende.
Exorcist, een besweerder.
Exupereren, gaen te bouen.

[F]

F A.

Faculteren, yemant macht gheuen om yet te doen.
Faculteyt, vermoghelijcheyt oft lichticheyt te doen

oft ghewelt ende rijkdom oft macht

Fabriceren, tymmeren, wercken oft maken. *Metaph.* versieren.

Fabrijcke, een werck plaetse van een tymmerman oft dier ghelijcke oft een ghebou, oft toerustinghe oft ghesticht.

Familie, een huysghesin. Item een geslachte oft stam.

Familier, een bywoondere, oft een daermen alle den dach by verkeert oft een ghemeyn vriendt.

Familiariteyt, bywooninghe, ghemeynschap, oft vrientschap.

Familierlijck, ghemeynsaemlijck.

Facundie, een ghesprakelichey, wel sprekelijcheyt oft gheschickelichey om te spreken.

Fabule, een gemeyn reden oft een versiert ghedicht dat der waerhey ghelijck is, oft een maere oft een buesele oft een cluchte.

Fabuleux, a, um, daermen veel af dicht.

Fabuleren, aris, clappen, couten oft spreken.

Fabulateur, een marendichtere oft mede coutere.

Fabulositeyt, een ghedichtinghe.

Fatigeren, moede maken, onrustich, bedroeu, oft beweghen, driuen, dwinghen oft voordriuen.

Fatigatie, een moedichey.

Facil, goedertierich, eerbiedich, ende ghewilich. *Periph.* goet ende licht om doen.

Faciliteyt, lichticheyt, goedertierenhz, oft toegeuinge.

Factie, een rotte, navolghinghe oft afscheydinge oft bootse.

Factieux, rottachtich oft opruerich.

Facteur, een makere oft schepere.

Falsificeren, vervalschen eenighe brieuen.

Falciteyt, luegenachtichz.

Fallatie, een bedroch of list.

Fame, dat gherucht, den ghemeynen roep, oft lof *ende* die eere van yeghelijck oft een mare.

Famoos, a, um, berucht, schandelijck oft vermaert.

Faueren, wesen gunstich oft gunnen.

Faueur, gunst.

Favorable, le, aengenaem oft gunstich.

Fauteur, een gonner, beschermer oft ionstdrager.

Falist, een die de halle hanteert.

Faceet, schimpelijck, boerdelijck, hooflijck, *ende* verchierlijck.

Facetie, boerdelijcke redenen.

Facetieux, vol schimps, boerden.

Fastidie, een versaetheyt, oft walghinghe.

Fatuiteyt, sotheyt.

Fatael, e, dootelijck, schandelijck oft van God toegheschict.

Famuleren, dienen.

F E.

Febriciteren, de cortse hebben.

Ferueur, een siedinghe oft hitte.

Ferien, vierdaghen.

Feliciteyt, salicheyt, geluckicheyt, genadicheyt, gunsticheyt oft rijckheyt.

Feudael, een leengoet oft plaetse.

Feroos, wreet, wilt *ende* onghetempt.

Ferociteyt, wreetheyt *ende* wiltheyt.

Festineren, haesten.

Festinatie, een haestinghe oft snellicheyt.

Festinantelijck, haestelijck oft rasch.

Festijn, a, um, haestich oft snel.

Fertijl, vruchtbaer.

Fertiliteyt, vruchtbaerhz.

F I.

Figure, een ghedaente oft ghelijckenisse.

Figureren, geuen een ander ghedaente oft aensien.

Fingeren, dichten of versieren.

Fictie, een dichtinghe oft versieringhe.
Fistule, een rijpe sweer.
Fiscael, dat totter Vorstenschat behoort.
Fine, een eynde.
Finitijf, eyndachtich.
Finael, een wterste oft eyndelijck.
Finalijck, wterlijc oft eyndelijck.
Fineren, eynden, volbrenghe, wtmaken, setten een perck, wtspreken, oft verclaren die eygenschap van eenighen dinghen.
Firmeren, vestighen.
Firmament, een bevestinghe oft den hemel.
Fideel, e, ghelouich oft ghetrouw en waerachtich.
Fideliteyt, gelooflicheyd.
Fideren, *ferè idem*, geloouen, betrouwen oft setten hope.
Fiducie, een betrouwinghe oft hope.
Fiduciaire, a, um, dat met betrouwen gheschiet.
Fix, vast, onbeweechlijck ende ghehecht.
Fixure, een vastmakinghe oft ghehechtinghe.
Fideiussoor, een borge oft voorsprekere.
Fissure, een cloue.

F L.

Fleur, bloemen oft bloeysssele.
Floreren, bloeyen, of groeyen.
Flegmatijck, snottachtich oft vochtich.
Flagelleren, gheesselen.
Flecteren, buyghen, oft neyghen.
Flexible, een dinck dat geboghen mach worden.
Flebothomie, een aderlatinghe.
Floxipenderen, cleyn achten oft vernieten.
Fluctueux, a, u, beroert, ongeduerich oft baerachtich.
Fluctueren, as, worden herwaerts ende derwaerts ghedreuen. *Metaph.* twijffelen.
 Item swemmen bouen, wesen beweecht oft bedroeft.
Flagiteren, as, *auì*, beroe-

pen oft begheeren, strengelijck.

Flagitateur, een strenghe eysscher oft begheerder.

Flagitatie, een groot laster, oft quade daet die scheldens oft straffens weert is.

Flagitieulx, a, um, lasterachtich.

F O.

Forme, een ghestelt, aenghesicht oft ghedaente.

Formeren, maken oft geuen een ghedaente.

Formatie, een gestelt, aengesicht oft makinghe.

Formateur, een makere oft onderwijssere.

Formoos, a, um, schoon, welghedaen.

Fortuneren, gheluckich maken.

Fortune, gheluck.

Fortunaet, a, um, ghelucsalich.

Forniceren, hanteren de ghemeyn vrouwen.

Fornicatie, een hanteringhe der gemeyn vrouwen.

Foueren, onthouden, opvoeden, ende beschermen.

Foment, een stouinghe op warme ende vochtighe dinghen.

Focilleren, voeden oft vermaken.

Forneys, eenen ouen.

Foss. eenen gracht, water graue, oft stadt graue.

Fossie, Fossure, een grauinghe.

Fortificeren, sterck maken oft dapper.

Fortificatie, een sterck, oft dappermakinghe.

Fortitude, mannelicheyt, dapperheyt oft sterckte.

Fortalice, sterckte, oft sterckheyt.

Formidoloos, a, u, vreesselijck oft vrees.

Formidable, e, dat te vreesen is.

Formideren, vreesen oft duchten.

F OE.

Foemenijn, a, um, wijsselijck oft vrouwelijck.

F R.

Frusteren, bedriegen oft houden yemant op te vergheefs oft onnuttelijck.
Frustatie, een bedroch, houdinghe van yemanden te vergheefs oft onnuttelijcken.
Frixeren, roosten oft braden.
Frixure, een roostinge bradinghe oft ghebackinge.
Frauderen, bedriegen oft beroouen.
Fraude, een bedroch.
Fraudulent, bedrieachtich.
Frenetijck, raesachtich.
Frenesie, rasernije.
Friceren, crauwen, wriuen oft ruysschen.
Fricatie, een crauwinghe.
Freneren, houden op, beletten, bedwingen.
Frequent, een dingen dat dicke, ghemeyn oft groot van ghetal is.
Frequentie, een menichte, oft groot ghetal.
Frequenteren, dicke gaen oft comen oft dick doen.
Frangeren, breken. *Metaph.* mat maken, verdrietich oft onlustich.
Fracture, een brekinghe.
Fragment, een gebroken stuck.
Fragijl, breeckachtich, oft cranck, teer oft broosch.
Fragiliteyt, crancheyt, teerheyt oft brooscheyt. *Metaph.* ghebreclicheyt.
Fructificeren, vruchten voorts brenghen.
Fructueux, vruchtbaer.
Frugael, vreck oft scherp.
Frugaliteyt, vrecheyt oft scherpheyt.
Friuool, *a, um*, niet sullende oft onnut.
Frigesceren, hebben coudt. *Metaph.* vercoelen.

F V.

Fulmineren, blixemen, oft slaen met eenen strael. *Metaph.* wtsinnich worden.
Fulgureren, blixemen.
Fungeren, ghebruycken, oft bedriuende eenighen dienst.

Fumeux, beroect oft roockende.
Fumeren, roocken, oft roock gheuen van hem.
Fumigeren, beroocken oft van onder roocken.
Fumigatie, een beroockinghe.
Fugeren, vlieden, wijcken terstont wech, schouwen oft vermijden.
Fugie, een vlucht.
Fugaciteyt, een vluchticheyt oft snellicheyt.
Fugitijf, een die wech gheloopen is oft ghevloten.
Funderen, tert. coniug. ghieten oft wtspreyden, spreken oft beghinnen.
Furtiuelijck, dieffelijck.
Funeraillien, dat totten lijcke ghehoort.
Funderen, as, aui, primae coniug. vestigen oft stijfsetten.
Fundatie, een vestinghe oft stijfsettinghe.
Fundament, een grontvasticheyt.
Fureren, is, rasen, woeden van toren oft wesen ontsinnich.
Fureur, rasernije oft wtsinnicheyt. Item een beweghinge des herten door eene goddelijcke cracht oft aenblasinghe.
Furieus, a, u, ontsinnich, rasende oft dul.
Furibund, a, um, seer rasende.
Furiaen, die goddinne der ontsinnicheyt die alle quade daden ende lasteren wreken.
Fusteren, slaen met stocken.

[G]

G A.

GAuderen, verblijden oft belust worden.
Gardiaen, een toesiender oft bewaerder.
Gargariseren, wtlaten oft wtgorghelen.

G E.

Geleren, vriesen.
Genealogie, vertellinghe der gheboorten ende der afcompst oft des stams.
Geometrie, metinge der aerden.

Geographie, een aerden beschrijuinghe.
Geomantie, een conste diemendoet met schrijuen in die aerde.
Genereren, baren, voortbrenghe oft winnen.
Generatie, een baringhe oft voortbrenginge. *Metaph.* een gheslacht.
Generoos, a, um, eedel van een goede afcompste, wel gheboren, dapper oft mannelijck.
Generositeyt, eedelheyt.
Geniteur, een vadere oft voortbrengere.
Genitrices, een moeder oft voortbrengersse.
Geniture, die baringe oft dat mannelijck saet.
Genitael, e, dat gebarich is.
Genitijf, a, um, crachtich om te baren.
Generael, e, gheheel begrijpende, oft ghemeyn ouer al.
Generaliteyt, duer alle geslachte oft ouer al gheheelijck oft gansselijck.
Gemenen, suchten oft geuen eenen craeck van grooten last. Item weenen.
Gemibundt, a, um, dat dick sucht.
Germineren, wtspruyten oft groeyen.
Gesten, wercken.
Gernuijn, a, um, aengeboren oft eyghen.
Gehenne, een dal niet verre van Ierusalem geweest, daer in een plaetse is daermen die prijen ende beenders, ende alle onsyuerhz wt Ierusalem ghevoert heeft.
Metaph. die plaetse der verdoemder, die brandende helle, ende eewighe pijn.
Germanie, duytslant.

G I.

Gibboos, a, um, bultachtich oft hueelachtich.
Gibbositeyt, bultachtichz oft hueelachticheyt.

G L.

Glorie, eer, prijs, groet lof oft goet gherucht.

Glorieux, eerenrijck oft dat te prijzen oft te louen is.
Glorieren, roemen oft verblijden.
Glorificeren, eerwaardich maken verheffen oft eere doen.
Gladiateur, een sweertvichtere oft schermere.
Gloseren, wtlegghen ende verclaren.
Glose, een wtlegghinghe ende verclaringhe.
Graueren, beswaren, vermoeyen, belastighen oft verlastighen.
Grauatie, een verdriet hebbinghe.
Grauiteyt, dapperheyt, ernstachtichz, swaerlichz, eerlicheyt oft grootte.
Gradatie, een ghestelt der redenen daermen dat navolghende beghin gelijk dat voorste geeynt heeft.
Gratie, danck, beuallichz of lieflijchz. *Meta.* genade
Gratieux, a, um, gonstrijck, aenghenaem oft wel gheacht. Item danckelijck, lieflijck oft ghenadich.
Gratificeren, doen eenen dienst oft weldaet.
Gratuleren, proprie, dancken God, *verhuegen*, *verclaren* danckaerhz oft verblijden.
Gratulatione, een verhenginghe oft verblijdinghe oft dancx verclaringhe.
Gratulatoir, a, um, dat totter verhenginghe, gelucwensinghe oft dancsegginghe dient.
Gratuiteyt, een danckaerheyt onuerdient.
Grammatica, de conste die de leeringe oft begrippinghe *ende* woorden leert verslaen ende recht kennen.
Grammatijcke, een volcommen geleerde die de selue conste leert, *ende* alle boeckscriuers wtleet *ende* verclaert.
Grammatist, een half gheleert oft slecht mensche.
Graciliteyt, ranchz, swacheyt, oft smalheyt.
Grasseren, aris, gaen dulijck, rasch oft woeden.

Grassateur, een woeldere oft verwoedere.
Grassatie, een woelinghe oft woedinghe.
Grosseren, een somme maken.
Gros, a, um, dick, grof ende groot.
Grossiteyt, dicheyte, grofheyte oft grootheyte.

G V.

Gubernacule, een leydt dinck oft een stierroeder in een schip.
Gubernateur, een bestierdere beschermere, oft bewaerdere.
Gubernatrice, een beschermersse oft bewaerdersse.
Guberneren, wijzen, leyden, bestieren oft beschermen.
Gubernatie, een bestieringhe, bescherminge oft bewaringhe.
Gusteren, as, aui, proeuen oft smaken.
Gustatie, een smakinghe.
Guleuss, gulsich.
Gurgiteren, vullen oft in slocken.

[H]**H A.**

HAbiteren, woonen.
Habitatie, een wooninghe. *Habitacle Idem*.
Habijt, een cleedinge oft verchieringhe.
Harmonije, een vergelijkinge der stemmen, oft een soete luydinghe oft eendrachticheyt.
Habijl, bequaem of geschickt.
Habiliteyt, bequamelicheyt oft geschickelicheyt.
Harpiaen, tzijs diefachtighe voghelen die aensich ten hebben ghelijck een ionckfrou ende altijt onuersaet zyn.
Harenoos, a, um, santachtich oft vol sandts.

H AE.

Haereren, aenhanghen, aenleuen oft twijffelen.
Haesiteren, alleneen hangen, oft twijffelen.
Haesitatie, een twijffelinghe.
Haerediteyt, een erfdeel.
Haeresie, een ketterije, rotte, navolginghe oft een voorghenomen meynin-

ghe daermen vastelijc aenhangt ende blijft.

Haeretijck, een die enighe quade nauolgers oft bysonderlijck rotten aenhangt.

H I.

Historie, een gheschiedinghe oft vertellinghe van eender gheschieder saken oft een ordentelijcke gheschiedenisse daer alle omstanden in gemelt worden.

Hilariteyt, vrolicheyt.

Hilaresceren, vrolijck worden.

H O.

Honeur, eere.

Honest, a, um, eerlijck ende schoon oft eerbaer.

Honesteyt, eerlijcheyt ende duecht oft eerbaerheyt.

Honorable, eerweerdich oft eerlijck.

Honoreren, eeren oft houden in eeren.

Honorificeren, eere aen doen.

Honorificentie, vereeringe.

Homilije, een medeghespraeck oft reden.

Horreren, verscricken oft grouwelen.

Horreur, een verschrickinge oft grouwele, beuinge van couden, oft van vreesen schuddinghe oft veruaringhe.

Horrible, grouwelijck, grousaem oft leelijck.

Horteren, vermanen.

Hortatie, een vermaninge.

Hostie, een offerande diemen doet, om der vercreghen ouerwinninghe.

Homicide, eenen dootslach.

Horologie, een vrewerck.

Hospitael, gast vrij oft dat totten gasten behoort.

Hospicie, een alsulcken herberghinghe oft vrintschap tusschen vrienden. Item een gasthuys oft herberghe.

Hospitaliteyt, een herberghinghe der vrienden.

Horijson, dat perck oft de ronde aenden hemel, soo veel als elck ghesicht op aerden rontsomme inden hemel ghesien can.

Hostijl, viandsch oft dat des viants is.

H V.

Humilieren, vernederen, verootmoedigen, slichten oft maken slicht ende cleyn.

Humiliteyt, nederachticheyt. *Meta.* ootmoedichz.

Humeur, *Humiditeyt*, vochticheyt.

Humain, menschelijck.

Humaniteyt, menschelicheyt.

H Y.

Hypocrijt, een aennemere van een ander mensche oft veysere.

Hypocrisije, geueynsthz, oft datmen yet veyst anders te zijn danmen is.

Hyemael, winterachtich.

Hydropijck, watersuchtich.

Hydropijsie, watersuchticheyt.

Hypoteque, eenen pandt oft eenich goet het welcke dat tot eenighe renten oft schulden verbonden wordt oft verbant.

Hymne, een lofsanck der goden.

[I]

I A.

IActure, een verlies.

Iacteren, beroemen oft verheffen oft spreeken veel ende onwijselijck.

Iactantie, een beroeminghe oft verheffinghe.

Iactateur, een roemere.

I D.

Idoien, [...] bequaem, geschiet oft ghenouchlijck.

Idioot, een die alleen hem selven leeft oft eenen onghelerden, onnuntten oft slechten.

Idolatren, een afgoden eerder oft diender oft die afgoderye doet.

Idolatrie, een dienst der afgoden oft afgoderije.

I G.

Ignoreren, niet weten oft niet kennen.

Ignorant, onwetich.

Ignorantie, onwetenheit oft onkennisse.

Ignæer, *a*, *um*, onwetende, onversocht, onverstandich.

Ignoscere, vergeuen, toegheuen oft yet bekennen.
Ignobilityt, onedelheyt, onbekentenisse, oft cleynicheyt.
Ignominie, een smaet, schande, scheydinge der eeren, ende des naems.
Ignominieux, scandelijck oft oneerlijck.

I L.

Illustreren, bekend maken, verlichten oft beroemen.
Illustratie, een beroemen.
Illustre, wel bekend oft verlicht.
Illecebrityt, aenlockinge tot wellusticheyt.
Illueren, invlieten.
Illuue, een invlietinghe. *Metaph.* onsuyuerheyt.
Illuderen, beghecken oft bespotten.
Illusie, begheckinghe oft bespotinghe.
Illacie, inweringhe des corts begrijps, oft inhoud van eenighen dinghen.
Illaberen, insluypen.
Illigeren, inbinden.
Illumineren, verlichten.
Illuminateur, een verlichtere.
Illuminatie, een verlichtinghe.
Illideren, instooten.

I M.

Impetreren, vercrighen oft verweruen.
Impetracie, een vercriginghe, oft verweruinghe.
Impetrant, een vercrigere oft verweruere.
Impetrante, een vercrijgersse oft verweruersse.
Impetrable, tgheen dat vercrijgelijc, oft verwerffelijc is.
Impropereren, haesten inne oft heffen een schande op oft verwijten.
Impropriete, een verwijtinghe, eender schande.
Imagineren, inbeelden oft begrijpen int herte, oft ouerdencken.
Imaginatie, een begrippinghe int herte.
Image, een beelt.
Impatentie, onlijdsaemheyt oft onuerduldicheyt.

Impacient, onlijdsaem oft onuerduldich.
Immoleren, offeren.
Immolatie, een offeringe.
Impereren, gebieden/ heeten oft bestieren.
Imperije, een gebot, beuel, rijck oft gheweldicheyt.
Imperiael, Keyserlijck oft skeyserijck aengaende.
Immiteren, aris, achteruolghen yemants manieren duechden oft lasteren.
Imitatie, een achteruolgige
Imitable, le, dat na gheuolcht soude worden.
Impleren, vullen.
Impletie, een vullinghe.
Impertinent, onbehoorlijk.
Imputeren, toe legghen oft gheuen de schult.
Imputacie, een toelegghinge oft geuinge des scults.
Impelleren, bewegen met aenhouden, driuen oft toe dwinghen oft insteken.
Impulsie, een beweginge met aenhouden, driuinge oft toedwinghinghe, oft instekinghe.
Immuyn, ledich van ghemeynen dienste, vrij, onbeswaert vanden diensten die der ghemeynthe aengaet oft onbeghif.
Immunitieyt, alsulcken vrijheyt vanden ghemeynen diensten oft beswaricheyden.
Impedieren, winden die voeten in. *Metaph.* behinderen oft beletten.
Impediment, beletsele oft behindinghe.
Immorteel, le, ondootlijk, onsterffelijck.
Immortaliteyt, ontsterffelicheyt.
Immundicie, onsuyuerhz ende onreynicheyt.
Immodestie, onnuttichz, oft onmaticheyt.
Immuteren, veranderen oft gheheel vernieuwen.
Immoble, onbeweechlijk.
Immobiliteyt, onvasticheyt oft onbeweechlichz.
Immigreren, trecken yewerts inne metter woon.
Immigratie, intreckinge.

Improberen, schelden oft verworpen.
Improbatio, een scheldinghe oft verwoordinghe.
Impuer, onsuuer oft onreyn.
Impuriteyt, onsuuerhz.
Impossible, onmoghelijck.
Impenderen, *secun. coniug.* inhangen oft na by wesen.
Impenderen, *tert. coniug.* wtgheuen, gheuen daer, keeren dear aen oft gheuen op.
Imploreren, aen roepen oft begheren hulpe.
Imploratio, een aenroepinghe.
Immolieren, maken wel saecht.
Impotent, onmachtich.
Impotentie, onmachticheyt.
Impeteren, aenvallen.
Impetueux, *a, um*, ongedurich oft crachtich.
Imponeren, oplegghen, *cum datiuo*, bedrieghen.
Impositie, een oplegginghe oft bedroch.
Impost, een instellinghe oft belastinghe.
Imposteur, een bedrieger oft verleyder.
Impotent, onmachtich.
Impotentie, onmachticheyt.
Imposture, een bedrieginghe.
Imprimeren, drucken oft indouwen.
Impresseur, een drukere.
Impressie, een druckinge.
Immisceren, mengen daer in.
Immixtie, een inmenginge.
Impieteyt, godloosheyt, ongodsvreesende oft verachtinghe oft lasteringhe tegen dien diemen behoort te eeren ende te prijsen.
Impugneren, vechten oft teghen strijden.
Improbiteyt, onvromicheyt, oft scalcheyt, Item aenhoudelijcheyt, oft strengheycheyt.
Imperfectie, onvolmaectheyt.
Impudijck, *a, um*, ontscha-

mel, ontuchtich oft oncuysch.

Importuyn, ongeschickt, tontijde, ongehegghen oft onrustich oft quellijck.

Importuniteyt, ongheschictheyt, ongelegghentheyft oft quellicheyt, oft onghetijdicheyt.

Impingeren, stoten oft slaen in.

I N.

Intenteren, proeuen, versoeken oft dreyghen.

Intentatie, een dreyginge.

Iniurie, onrecht oft smaet.

Iniuireux, *a*, *um*, dat vol onrechts is, oft die ongelijck doet.

Instaureren, wederomme gansch maken, brenghen te rechte, ververschen oft vermaken.

Instauratie, een vernieuwinghe oft vermakinge.

Incarcereren, int gheuanckenisse stellen.

Interpreteren, wtlegghen oft verduytsen oft geuen te verstaen.

Interpretatie, een wtlegghinge oft verduytsinge.

Inthimeren, die weete doen, oft die weete laten.

Inthimatie, die weete doeninghe.

Interineren, van weerden wesen, tgheen datmen vercregen heeft *ende* van weerden gewijst oft bekent te zijn.

Iniusticie, ongerechtichz.

Ingenie, een aengeboren verstant oft sin.

Ingenieux, listich, ende clouck.

Indulgeren, vergeuen, oft toelaten.

Indulgentie, verhenghinghe oft toegheuinge oft verghiffenisse.

Intergreren, beginnen wederom oft vernieuwen.

Integratie, een beghinninghe oft vernieuwinghe.

Integriteyt, vromicheyt oft onbevlecktheyt.

Insidieren, heymelijcke laghen legghen.

Insidien, heymelijcke lagen.

Insidieux, heymelijck laghen legghende, behaet oft die vol haets is.
Insiateur, een heymelicklaghen legghere.
Iniquiteyt, boosheyt.
Inuetrasceren, oudt worden.
Inhaleren, inblasen.
Intriceren, verwerren ende inwinden.
Intricaet, een verwerrende ende inwindende mensch.
Inflammeren, vlammen maken zeer heet oft verwecken. Item verhitten oft onsteken.
Inflammatie, een verhittinghe oft vlamminghe.
Inaequael, onghelijck.
Infesteren, leet doen, schade oft beswaringhe.
Infestatie, beswaernis, viantschap, oft een schade doeninghe.
Insculpiëren, insnijden oft insteken aen een beelt.
Inbueren, induycken oft veruullen. *Metaph.* onderwijsen oft leeren.
Inbutie, een induyckinge oft vervullinghe. *Metap.* een onderwijsinghe, oft leeringhe.
Inebrieren, droncken drincken oft maken.
Interstitie, een wijde tusschen yet.
Incredible, le, ongeloofweerdich oft onghelelooflijck.
Increduijl, ongheleloouich.
Increduliteyt, onghelelooflicheyt.
Incanteren, betooueren oft besweren.
Incantatie, een betooueringhe oft besweeringhe.
Iudayseren, ieutsch worden.
Innoueren, vernieuwen of wederom niew maken.
Innouatie, een vernieuwinge
Incert, a, um, onwisch oft onsekerlijck.
Industrie, een neersticheyt oft gheschickelijcheyt om yet te maken oft te vinden.
 Item const oft beheyndelicheyt.
Infernael, hellachtich oft helsch.

Inquieteren, ongerustich maken oft bedroeft.
Inquietude, ongherusticheyt.
Inquietatie, ongerustheyt oft quellinghe.
Ingereren, instooten oft dringhen.
Intereren, brocken oft inwriuen.
Inunderen, ouervloeden van watere.
Inundatie, een watergoet oft een ouerlopinghe der wateren.
Inclameren, roepen vast oft bekiuen.
Interlueren, vlieten tusschen duere.
Inmitteren, senden oft inlaten.
Inmissie, een inseyndinge.
Intromitteren, inlaten.
Intermitteren, onderlaten oft laten aenstaen eenen langen tijt.
Ingredieren, ingaen oft gaen statelijck.
Ingress, *Ingressie*, eenen inganck.
Inambuleren, gaen wandelen.
Interrogeren, ondervraghen.
Interrogatie, een ondervraghinghe.
Infigeren, hechten oft insteken.
Influieren, invloeden.
Influentie, een invloedinghe.
Iniungeren, opleggen oft beuelen.
Iniunctie, een oplegghinghe oft beuelinghe.
Iniuncture, een tsamen voughinghe.
Insisteren, in wesen, driuen oft vervolghen.
Incenderen, ontsteken.
Incendie, een ontstekinghe.
Incuseren, beschuldigen, schelden oft straffen met woorden.
Inexcusabel, dat niet te ontschuldighen en is.
Insereren, indoen oft insteken.
Insertie, een indoeninghe oft instekinghe.

Inssigeren, inslaen.
Inficieren, duycken oft insteken, besmetten.
Infectie, besmettinghe.
Interficieren, doot slaen.
Interfectie, een doot slaeninghe.
Inijceren, inne worpen.
Interijcieren, tusschen setten oft teghen werpen.
Interiectie, een tusschen worpinghe.
Interloqueren, tusschen spreken, onderspreken, behinderen oft inspreken.
Induceren, inleyden oft wijs maken.
Inductie, een inleydinghe oft beweringhe, twelck wt sonderlinghe stucken oft deelen yet ghemeyns oft al ghemeynlijck sluydt.
Introduceren, leyden in, oft binnen.
Introductie, een inleydinghe, dat beghinsssele van elcker conste.
Inhiberen, houden achterwaerts oft verbieden.
Inhibitie, een achterwaerts houdinghe, verbiedinghe oft verbot.
Inuenieren, vinden dat ghesocht is.
Inuentie, een vindinghe oft eenen vondt.
Inuentaris, eenen boeck van geuonden ende ghescreuen huysraet.
Interuenieren, commen onuersiens inden handel oft tusschen commen.
Inspireren, inblasen.
Inspiratie, een inblasinge.
Inconuenient, een ongeual.
Inueheren, *act. ge.* inuoeren.
Inueheren, *depon. g.* beghinnen te schelden, worden gram oft vallen hert met straffen
Inuectijf, *a un*, straffende oft lasterende.
Inuolueren, inwentelen oft winden.
Inuolutie, een inwentelinge.
Inscriberen, inschrijuen oft noemen.
Inscriptie, een inschriuinghe oft noeminghe.

Interpelleren, varen oft spreken yemandt in zijn woorden. Item tusschen spreken oft beletten.

Interpellatie, een invaringhe tusschen yemandts woorden oft belettinghe.

Interpellateur, een ondersprecker, vragher oft behinderaer.

Incontinentie, onmaticheyt.

Indiceren, gheuen te kennen, maken openbaer, louen, segghen den prijs oft heerlijk vercundighen.

Indicatie, *Indicature*, louinghe oft achtinge van enighen verclaringhe.

Indicie, een tekeninghe oft verclaringhe.

Indictie, een heerlijcke vercundinghe oft eenen tijt van .xv. iaren.

Indicible, onseggelijck oft onsprekelijck.

Incurreren, inloopen oft aengrijpen.

Inkursie, een inloopinghe inder spraken.

Insternereren, spreiden ouer oft bedecken.

Inciteren, opruyden, toestoecken oft verwecken.

Incitament, een opruydinghe oft verweckinghe.

Incipieren, beghinnen.

Inceptie, een beginninge.

Intercipieren, vangen op oft voorcommen int nemen.

Incomoditeyt, een schade oft onbequaemheyt.

Incommoderen, schaden, hinderen, onbequaem maken oft ontrieuwen.

Incideren, à *caedo*, snijden in stucken.

Incisie, *Incisure*, een ontstucken snijdinghe.

Irrieren, in oft aenmallen.

Incernereren, scheyden, deylen oft sisten.

Increment, een voetsele oft wassinghe.

Indiscreet, ongedeylt, onwijs, ongeschicht, onbekent.

Incederen, statelijcken oft houaerdelijcken gaen.

Intercessie, een behinderinghe oft tusschen sprekinge.

Intercederen, commen dear tusschen, behinderen oft daer tusschen spreken oft minderen.

Includeren, insluyten.

Incluss, *Inclusijf*, ondersloten oft onbegrepen.

Inclusie, een insluytinge.

Intercluderen, behinderen.

Indifferent, sonder onderscheet.

Infereren, yewerts wt een beuestinge oft dinhoudt van eenen dinghe sluyten.

Instrueren, onderwijzen, oft leeren.

Instructie, een onderwijsinghe oft leeringhe.

Instrument, een yegelijck dinck daermen yet mede doet oft oeffent, oft een hantghetuych. Item eenen brief oft boeck daer in die verclaringhe des handels op gheteekent is.

Instreperen, ruyschen zeer.

Increperen, zeer luyde tieren oft wt breken oft schelden ende straffen.

Incideren, *à cado*, invallen.

Incident, een invallinge. *Metaph.* dat onwersiens compt.

Incidentael, een dinghen dat tusschen beyden compt oft valt.

Inuaderen, gaen in, aenvallen, grijpen oft aentasten oft aentreden met macht.

Inconstant, ongestadich.

Inconstantie, ongestadicheyt.

Insteren, aenhouden, doen neersticheyt, driuen oft dwinghen.

Instantie, een aenhoudinge oft beginssele. *Metap.* een versoeck oft begheerte.

Intersteren, tusschen staen oft scheyden vanden anderen.

Interstitie, een tusschen staninge oft scheydinge van den anderen.

Incoqueren, incoecken.

Inculpable, onschuldbaer end onstraffelijck.

Incogitant, onversint oft onbedacht.

Incogitancie, onbedachte stoutheyt.

Inconsiderant, onvoorsichtich oft sinneloos.
Insulteren, inspringhen, oft bespringhen.
Insolidum, gansselijck.
Instigeren, voort loopen, aendriuen oft voortdriuen.
Inciuil, onbeleeft oft onghemaniert.
Inciuiliteyt, onbeleefthz oft onghemaniertheyt.
Infleren, opblasen.
Insuffleren, opblasen oft maken swillende.
Incorporeren, maken tsamen een lijf.
Incorporatie, een inlininge.
Incarneren, worden oft maken vleeschachtich.
Incarnatie, een vleeschachtich wordinge oft makinghe.
Interdiceren, verbieden.
Interdict, dat verboden is.
Inclineren, toeneygen oft oft buyghen.
Inclinatie, een neyginghe oft buyghinghe.
Inclijn, toegheneycht.
Indiuidue, dat niet ghedeylt en mach worden.
Indiuisible, ondeylijck.
Indiuijs, *Idem*,
Indecent, onbetamelijck.
Incumberen, ligghen te bedde oft cranck wesen.
Instilleren, inghieten oft laten in druppelen.
Instillatie, een ingietinge.
Instilieren, *Insulteren*, inspringhen oft beghecken altemet schandelijck.
Insultatie, een schandelijcke oft smadelijcke bespottinghe.
Indigneren, gram worden, *veronwerden*, qualijc nemen.
Indigniteyt, oneer, scande oft onweerdicheyt.
Indignatie, onweerdichz, gramschap oft onlijdsaemhz.
Intrureren, ouerdringen met ghewelt oft teghenstooten.
Indureren, maken verherf.
Innoderen, incnoopen oft binden oft hechten aenden anderen.
Interieur, inwendich.

Interstinqveren, onderscheyden hier ende daer.
Indigeren, behoeuen oft hebben ghebreck.
Indigent, behoeuende oft ghebreck hebbende, oft nootdruftich.
Indigentie, nootdruftichz oft armoede.
Interimeren, dooden.
Interminable, oneyndelijc
Inaccessible, niet beganlijck.
Incomprehensible, onbegrijpelijck.
Inperscrutable, niet ondersoeckelijck oft niet proeffelijck.
Indempne, ongehouden, los, oft vrij, oft sonder verhoorde saecke gestraft oft onbeschadich.
Informereren, onderwijzen.
Informatie, een onderwijsinghe.
Infortunie, *neut*, *gen*, een ongeluck.
Infortunaet, ongeluckich
Inflexible, een dinck dz niet geboghen en mach worden.
Inflecteren, buyghen yewerts heenen. *Metaph.* afkeren.
Infinijt, oneyndelijck oft sonder eynde.
Infinitijf, oneyndachtich.
Infamie, een quaet gherucht oft schande.
Infaem, een die quaet gherucht heeft, oft eerloes.
Infameren, brengen in een quaet gheruchte, scheynden oft beclappen.
Infamatie, een brenginge in een quaet geruchte, oft scheyndinghe.
Infunderen, inghieten.
Infusie, een inghietinghe.
Incommutable, onverandelijck.
Inextinguible, niet wtdoenlijck oft onblusselijck.
Infriceren, incrauwen oft inwrijuen.
Infrequent, een dinghen dat niet vele, niet dicke, cleyn van ghetale, ende woest is ende niet zeer bewoont oft selssaem.
Infantie, kintsheyte oft den

tijt, oft den ouderdom, datmen noch niet spreken en can oft ontsprekelijkz.

Infideel, onghelouich oft ongetrouwich.

Infideliteyt, ongheloofelicheyd.

Infringeren, inbreken oft aensloten. *Metaph.* ouertreden.

Infractie, luyheyt oft verslaghenheyt des herten, oft een inbrekinge. Item ouertredinghe.

Infeliciteyt, onsalicheyt, oft ongeluck.

Infatuieren, sotmaken onwijs oft sonder smaeck.

Infatuacie, een sot oft onwijs makinge oft sonder smaeck.

Infumeren, inroocken.

Ingenereren, inne baren.

Ingrat, a, um, niet aengenaem oft ondancbaer.

Ingratitude, ondancbaerheyt.

Ingurgiteren, vullen oft slocken.

Inhonoreren, verachten oft onteeren.

Inhaereren, cleuen oft aenhanghen.

Inhabijl, onvouchelick oft onbequaem.

Interlaberen, daer tusschen vloeyen.

Intelligeren, verstaen oft mercken.

Intelligentie, een verstant.

Intellect, us, dat verstant des menschs.

Intelligible, le dat verstaen mach worden oft begrijpelijk.

Innocent, onnosel, onschuldich, onschadelijck vroom ende goet.

Innocentie, ontschult oft vromicheyt.

Innecteren, instricken, verstricken oft verbinden aenden anderen.

Inopinaet, onuersiens, niet gemeyn, oft niet vermoeyt.

Infirmeren, as, swichten, oft maken oncrachtich.

Infirmeren, aris, cranck wesen oft ongheuallich.

Infirmitieyt, cranckheyt,

siecte, swaerheyt oft ongheuallicheyt.

Inexorable, onuerbiddelijck, dat niet te verbidden oft te vermorwen en is.

Inoculeren, inten die spruyten yewerts in eenen boom.

Inoculatie, een alsulcken intinge, ingantinge daermen die inte inde ooghe des booms steect.

Inpenetrable, datmen niet doer dringhen en can oft niet doergaende.

Incomparable, ongelijck oft niet ghelijck.

Inseperable, onscheydelijc.

Incutereren, inslaen.

Interponeren, tusschen setten.

Interpositie, een tusschen settinghe als een gansche sprake die tusschen een reden inghesedt wordt.

Inquireren, ondersoecken oft soecken neerstich. *Item* ondervraghen.

Inquisitie, een neerstighe ondersoeckinghe oft ondervraghinghe.

Inquisiteur, een ondervraghere oft ondersoeckere.

Inquieet, ongerust oft bedroeft.

Incorrect, tghene dat niet verbetert en is.

Interrumperen, tusschen breken oft midden in. *Periph.* beletten yet te doen.

Interrupt, *a, um*, vervallen van rechte oft dat achter blijft oft belet is.

Instipuleren, belouen *pro prie* belouen tzouldt. *Item* vraghen oft worden ghevraecht oft begheren.

Insimuleren, beschuldigen oft aenclaghen.

Insimulatie, een beschuldiginghe oft aenclaghinghe.

Interual, een wijde oft lengde tusschen die palen.

Intermeraet, *a, um*, onbevleect oft onghevalst.

Indeficiet, ongebreckelijc.

Insusurreren, brommelen, murmulen oft heymelijck spreken.

Insatiabile, onuersadelijck.

Institueren, insetten, voornemen, beghinnen, onderwysen, oft leeren.
Institutie, een onderwijsinghe, leere oft insettinghe.
Instituut, een voorneminge, beginssele, insettinge.
Insequeren, vervolghen oft driuen.
Insoluent, niet machtich om te betalen.
Inserperen, incruypen.
Insumeren, aenkeeren.
Inspicieren, besien oft insien.
Inspecteur, een insiender.
Inspecteren, *IntrosPICieren*, *frequent*. in sien.
Insoneren, luyden zeer.
Insensible, *le*, onghevoelijck.
Insanie, onsinnicheyt oft rasernije.
Insanieren, wesen onsinnich oft rasen.
Insinueren, gheuen hem yewerts met properheyt inne, in laten oft weete doen, oft kennen gheuen.
Insinuatie, een hoflijcke en heymelijcke versoeninge int beghinssele der voorlegghinghe oft een wete doeninghe.
Interturberen, verwerren alle dinghen , oft maken ongherustich.
Intemperantie, onmaticheyt oft ongetijtelicheyt.
Intollerable, onlijdelijck, oft dat niet te lijden en is, oft onverdrachelijck.
Intorqueren, inne winden, inne buygen, oft in drayen.
Intenderen, opspannen, oft voor hem nemen, opmercken, oft staen yewerts nae.
 Item toeneyghen.
Intentie, die werckinghe des voornemens, oft meyinghe.
Intexeren, weuen, winden oft inslaen.
Intempestijf, ontijtelijck, ende ongheleghen.
Inscrutable, tghene dat niet ondersuekelijck oft proeuelijck en is.

Inthoneren, donderen oft cloppen.

Inutijl, onnuttelijck.

Inueheren, in voeren, beghinnen te schelden, worden gram, vallen hert met straffen.

Inuectijf, *a*, *um*, straffene oft lasterende.

Inuigileren, doen neersticheyt.

Inuiteren, nooden, verwecken, vermanen, oft vermaken.

Inuisible, *le*, onzichtbaer oft dat niet ghesien en mach worden.

Inuideren, vergonnen oft benijden.

Inuidie, een vergonninge, benijdinghe oft haet.

Inuidentie, nijdt oft vergonnelicheyt.

Inurbaen, *a*, *um*, onchierlijck oft onbeleeft.

Inuestigeren, neerstich soecken oft vinden duer tsoecken.

Inuoceren, yemant aenroepen.

Inuocatie, een aenroepinghe om hulpe.

Inualeren, *Inualesceren*, crighen stercte oft nemen ouerhandt.

Inuerteren, keeren oft weynden auerechts om.

Interuerteren, onderslaen, verslaen heymelijck, nemen met listicheyt, oft verhinderen.

Incongruentelijck, onmoghelijck, ongheschicht oft onbequaem.

Ingrueren, invallen, aenvallen met ghedruysch.

Indesinentelijck, ontlatelijck oft sonder ophouwen.

Inexhaust, dat niet wtgheput oft geschept en can worden oft ongrondelijc.

Inhieren, gheeuwen oft gapen oft doen mont op. *Metaph.* begeeren seer oft verlanghen.

Inuoleren, invliegen oft metter vlacker handt grijpen.

Inuiolable, *e*, dat niet ghescheyndt noch ghecrent en mach worden.

Incommutable, onuerandelijck oft onwisselijck.

Inopie, gebreck, armoede

Innumerable, ontelijck.

Inobedient, ongehoorsaem.

Inobedientie, onghehoorsaemheyt.

Insensible, ongheuoelijck.

I R.

Irriteren, kreyten, terrighen, oft beweghen met gramschap.

Irritacie, een kreytinghe oft terghinghe.

Irrogeren, indoen.

Irrueren, in oft aen vallen.

Irrideren, bespotten oft begecken.

Irrisie, een bespotinghe oft begheckinghe.

Irrumperen, inbreken met ghewelt.

Irradieren, verlichten.

Irreprehensible, onbegrijpelijk oft onstraffelijck met woorden.

Irreparable, dat onweder brengich is te vernieuwen oft te vermaken.

Irreuocable, datmen niet wederroepen en mach.

I T.

Itereren, wederom doen oft wthalen oft beginnen.

Iteratie, een wederom doeninghe, verhalinghe oft een beghinninghe.

I V.

Iusticie, rechtvaerdicheyt oft gherechticheyt.

Iustificeren, rechtveerdich maken.

Iustificatie, een rechtveerdich makinghe.

Iubileren, singen van blijschappen oft bewijzen blijschappe.

Iubilee, een verheuginghe.

Iurist, een die de rechten leert oft die hem metten rechten onderwindt.

Iudiceren, oordeelen, onderscheyden, achten oft verdoemen.

Iudicie, een oordelinghe oft onderscheydinghe.

Iudicature, een ghewesen vonisse.

Iudiciael, dat totten rechter, oft ghericht behoort.

Iulep, eenen dranck ghemaectt van verscheyden cruyden.

Iurisdictione, gerechticheyt oft macht onder recht te houden.

Iuuament, een hulpe oft behelplinghe.

Iument, een behulpelijck dier dat den menschen imden aerbeyt helpt, gelijk peerden, esels ende ossen.

[L]

L A.

LAmenteren, claechlijck weenen.

Lamentacie, een claghelijcke weeninghe.

Lamentable, claechelijck oft weenbaerlijck.

Laxeren, wijt maken, lossen, slap maken, op doen oft vermaken. Item ontslyten.

Laxatie, slaghz ende wijde.

Laboreren, arbeyden, wercken, oft worden moede oft wesen cranck, sorchvuldich ende onrustich.

Labeur, arheyt ende moedicheyt oft een werck.

Laborieux, a, um, arbeytsaem oft hert dat men arbeyt onderhouwen oft gebout moet worden.

Laudacie, een louinghe.

Lauderen, louen oft prijsen.

Laueren, wasschen oft baden. *Metap.* een seyl beghieten.

Lauatie, een badt oft wassinghe.

Larderen, besteken met speck.

Lapidaire, een die met ghesteenten ommegaet.

Latiteren, verborgen wesen.

Latible, een hol daer die wilde dieren in ligghen.

Languer, swaerhz, moeheyte oft crachteloosheyt.

Languesceren, crachteloos worden, beghinnen mat te worden oft cranck oft quelen.

Langueren, wesen mat oft swack oft afnemen. Item luy wesen.

Lapideren, steenighen, slaen oft worpen met steenen.

Latrocineren, roouen oft reysen om eenen buet.
Latrocinie, een rouerije oft moorderije.
Lasciueren, dartel ende moetwillich wesen.
Lascijf, dartel, moetwilich, weeck ende verweynt.
Lasciue, dertelheyt, weerheyt, ende verweyntheyt.
Labasceren, los, wesen, onvast, worden weeck, oft beghinnen beweecht te worden oft stamelen.
Lacticinie, melcspijse.
Lacteren, suygen. *Metap.* aenleyden, aenhouden oft bedrieghen.
Laps, verloop van tijden.
Lampe, adis, een fackel, kaerse oft schijn.
Largieren, gheuen rijckelijck oft mildelijck wt.
Largitie, rijckelijcke oft milde ghiften om vrienden mede te maken met veel gheuens.
Largiteyt, rijckelicheyt, ouervloedichz oft milthz.
Labryinth, eenen dool hof.
Latrine, een heymelicheyt.

LE.

Legittimeren, na de wet ghetrouwt maken.
Legittime, wettelijck, oordentelijck oft nader wet.
Lenieren, glatten. *Metap.* maken sacht oft versaechten mildereren versoenen oft trosten.
Leniteyt, een dinck dat versaecht, oft glat ende weeck maect.
Leueren, opheffen, verminderen, wechnemen, verlichten oft onledigen.
Leuiteyt, lichticheyt oft onghestadicheyt.
Lederen, quetsen oft schadighen.
Lesie, een quetsinghe oft schaden.
Legioen, een wtghelesen cyscherij van thien scaren volcx dat zijn hondert en ses duysent te voet, en seuen hondert en dertich reyseggers.
Lecteur, een leesere.
Lectie, een lesinghe oft wtsprekinghe.

Legeren, as, aui, primae coniug. wtschicken seynden met beuel.
Legæet, gen, masc. een die met beuel ghesonden is, oft een ghesonden raetsbode.
 Item een stadthoudere, veltheere oft ouerste hooftman inde oorloghe.
Legæet, gener. neut. een dinck dat int wtterste yemant der eruen gemaect is.
Legateur, een die yet dat ter ghemaect is wtrecht.
Legataire, die de gemaecte erue beuolen is om te bewaren.
Letificeren, verblijen oft blije maken.
Leticie, blijschap, vruecht
Lepre, melaetscheyt.
Leproos, a, um, melaetsch.

L I.

Liquide, a, um, smeltachtich, weeck. Item louter, claer, reyn, doorluchtich.
Liquidatie, een clear oft openbaer makinghe.
Libre, vrij, los, ongebonden, niet eyghen oft onderworpen.
Liberteyt, vrijheyt oft een verlossinghe van enigen mensch van *zijn* meester.
Liberael, redelijck vrij oft dat eenen *vrijen* toebehoort oft mildt, vrij gheuende, goedertieren.
Liberaliteyt, goetheyt, vrijgeuelicheyt, mildheyt oft rijcheyt.
Libereren, vrijen, lossen, oft ontslaen.
Licentieren, oorlof gheuen oft verhenghen.
Licentie, een oorlof gheuinghe oft verhenginge.
Licenciaet, een die inde rechten toegelaten wordt oft is.
Littereren, letter wijs maken.
Litterature, de *conste* die van den letteren begint te leeren.
Libel, een cleyn boecxken oft eenen brief, eenen bidbrief daer inne die ondersaten van een ouerste yet begeeren. *Metap.* aensprake.
Liciteren, seer oft dick op

setten, verhoogen oft meer daer voor bieden.

Licitateur, een verhoogere oft een vercoopere.

Linie, een richtsnoer oft merck om de rechte te volghen.

Linieren, teekenen oft spannen met een recht snoer om de rechte te volghen.

Limite, eenen wech doer een velt, ackere oft liggende goet, pael, mercksteen, ondermerck ende dat onderwerck vanden onderganck teghen den nederganck der sonnen.

Limiteren, meten oft wtmercken, eynden, navolghen oft afpalen.

Limitacie, een metinghe, wtmerckinge navolginge.

Litigeren, kijuen oft hebben twist oft rechten.

Litigieux, kijfachtich oft die gherene kijft.

Librarije, een boeckcamer.

Librarian, een boeckschriure, boeckprintere, druckere oft vercoopere.

Lit, eenen oeuver vander zee.

Litispentatie, een hanghinge oft merringe des kiuings rechts oft twists.

Ligeren, binden of hechten.

Ligature, eenen bandt daer men yet mede bindt.

Ligament, *Idem*.

Litiscontesteren, van beyde deelen der luydens die ghetuyghen beroepen.

Litiscontestatie, die beroepinge der ghetuygen van beyde deelen der luydens.

Liniament, een lidmate.

Libidineux, *a, um*, oncuysch oft dertel.

L O.

Loke, een plaetse oft een gheleghentheyd.

Loceren, setten, stellen oft houden achterwaerts. Item verhueren.

Locatie, een verhueringe.

Locupleteren, rijck maken. Item groot maken oft vermeerderen.

Locupletatie, een rijckmakinghe oft een vermeerderinghe.

Loquaciteyt, clapachticheyt oft coutachticheyt.

Logijcke, conste in recht te spreken *ende* te oordeelen van alle dinghen.

Longitude, lengte.

L V.

Luxurie, dertelheyt des vleesch, onsuuerheyt oft onreynicheyt. Item oncuyscheyt.

Luxurieux, ouervloedich, onmatig in spijsse, ende dranck, cleederen *ende* in andere dinghen. Item oncuysch.

Luxurieren, onmatig wesen oft ouervloedich oft dartel.

Lucteren, vechten, rengelen, campen oft worstelen.

Luctatie, een vechtinghe, kampinghe of worstelinge.

Lunael, *e*, dat totter manen ghehoort.

Lunatijck, *a*, *um*, maensieck, oft maensuchtich van sinnen oft sot.

Lumineus, heel schijnbaer oft vol lichts.

Lumineren, verlichten.

Lubrijck, *a*, *um*, slibberachtich. Item ongestadich lichtueerdich oft oncuysch.

L Y.

Lyre, een viole.

[M]

M A.

MAndaet, een beuel

Mandataire, een die een beuel heeft wt den rechten.

Mandibule, een kinnebacken.

Manduceren, eten.

Manciperen, vercoopen te eyghen oft gheuen te eyghendom.

Mancipie, een vercocht knecht oft geuangen in doorloge.

Manifesteren, openbaren.

Manifestatie, een openbaringhe.

Maligneren, doen quaetheyt, booscheyt oft buyten des weechs gaen.

Malicie, boosheyt of scalcheyt.

Malicieux, boosachtich of schalckachtich.

Magistreren, meesteren oft wijsen, leyden *ende* bestieren.

Matrisceren, ghelijcken zijn moeder.
Martirie, een getuygenisse
Mafticeren, knouwen.
Maculeren, bevlecken oft veronsuyueren.
Maleficeren, quaet, oft doen schade.
Maleficie, een schade oft achterdeel.
Manumitteren, vrijlaten.
Manumissie, een vrijlatinghe oft losmakinghe.
Matuer, recht getidich oft rijp, bequaem oft vouchlijck.
Maturiteyt, rijpinge. Item ghestadicheyt, rechte matinghe toeneminghe oft volcomenheyt.
Matureren, *as*, worden rijp oft getidich. *Metap.* verrasschen.
Magnanijm, grootmoedich oft dapper *van herten*.
Mangnifijck, grootdadich ende heerlijk.
Majoriteyt, grootheid oft ouerheyt.
Magnificeren, met woorden verheffen, groot maken oft louen.
Magnificentie, grootdadicheyt, heerlijke groote wercken, ende handelinghe.
Macereren, *as*, *aui*, mager maken. Item verslijten, maken dunne. *Metaph.* becommeren oft eeten hem seluen.
Materije, yet daermen yet wt maect.
Materiael, dat totter makinghe oft tymmeragie behoort.
Margie, den boortcant oft wtterste deel oft eynde *van* elecken dinghen.
Matrimonie, die trouwinghe des mans *ende* des wijfs oft dat houwelijck.
Matrimoniael, dat totten houwelijcke hoort.
Matrone, een huysmoeder, een gehout wijf die nu een moeder is oft worden sal.
Maiesteyt, grootmachticheyt, hoochweerdicheyt, heerlicheyt eens volcx, oft sonderlinghe menschen.

Manicordie, een dinck met snaren, datmen metten handen oeffent oft op speelt.

Masse, deech daermen broot wt maect oft elcken clomp oft cloot.

Matrice, de vrouwen moeder.

Manuael, een dinck dat handelijck is.

Malediceren, lasteren, schelden, spreken qualijck, vloecken oft vermaledijden.

Maledictie, een scheldinghe, lasteringhe, qualijck sprekinghe, vlouckinge oft vermaledijdinghe.

Maledicentie, scheldinge oft lasteringhe.

Magnipenderen, weert, oft dier achten.

Manipule, gene. mascul. een handt vol, en handt bussel, so veel als een mayer metter handt grijpen mach.

Manne, hemelsch huenich datmen heet milthow.

Manioen, leelijke beelden oft bijtebauwen daermen de kinderen mede verveert.

Mansueet, a, um, tam, milt ende saecht.

Mansuetude, tammicheyt, miltheyt ende saechtheyt.

Maxime, een grootste oft meeste.

M E.

Mediteren, ouerdencken, bereyden, toemaken, ouerlegghen naerstelijck oft oeffenen oft peysen.

Meditatie, een oeffeninge oft voor bereydinghe oft ouerdinckinghe.

Meditatijf, ouerdenckende oft ouerpeysende.

Medieren, middelen.

Mediatie, Medieteyt, een middelinghe oft dat half deel of middelmaticheyt.

Mensureren, meten

Mensure, een mate.

Mendiceren, bidden, eysschen broot oft ghijlen.

Mendiciteyt, bedelerije, broot biddinghe, aemoede oft ghebreckelicheyt.

Mendicant, een brootbiddere oft een ghijldere.
Melioreren, eenich dinck verbeteren.
Melioratie, een verbeteringhe van eenich dinck.
Memoreren, brenden inder ghedachtenisse, segghen, wtlegghen, vertellen oft verhalen.
Memorie, een gedenckenisse oft onthoudenisse.
Memoriael, datmen ghedencken mach.
Mentie, een ghedenckinghe, meldinge oft vermaninge.
Memorable, dat wel te bedencken is.
Medicin, een ghesontmakere oft heyldere.
Medicine, die conste te meesteren oft een meesteringhe oft heylinghe.
Medicament, een meesterie.
Melancolie, een siecte oft swaricheyt die compt van swart quaet bloet. Item droefheyte oft swaermoedicheyt.
Melancolijk, is die ghene die de selue siecte heeft commende van quaet swart bloet. Item droeuich oft swaermoedich.
Melodie, een gesanck, een soet ghesanck oft wel ludinghe des ghesanckx.
Mediane, die middelader oft leuerader.
Mediocrityt, middelmaticheyt oft maticheyt.
Menstrue, die maenstont.
Menstrueux, a, um, een die de maenstont heeft.
Mediant, middelende.
Medulle, dat merch inden beenen ende hout.
Metal, alderley copere.
Meridie, middach.
Meridiaen, a, um, middaghich.
Mechanijck, gen. mascu. een handtwerckere.
Mercenaire, sunstant. Een dachlooner.
Mercenaire, a, um, die geloont wordt ende een huerlinck die om loon dient.
Mercature, coopmanschap

handellinghe oft hanteringhe met coopen ende vercoopen.

Mercurius, die God der spraken ende der coopmenschappen. Item een sterre.

Membre, gene. neut. een lidt oft een deel des lijfs, *proprie* dat vleesch metten velle dat die leden ende die beenen bedect, ende wordt altemet ghenomen voor dat mannelijk ghelidt.

Membroos, a, um, dat alsylcken grooten leden heeft.

MI.

Militeren, oeffenen, reysen, dienen om soldt, oorlogen. *Metap.* tegen gaen oft niet by brenghen.

Militie, eenen strijdt, crijch.

Mitigeren, versoeten, minderen oft saecht maken.

Mitigatie, een versoetinghe oft versaechtinghe.

Mitreren, yemants bisschops hoet oft huyue opt hooft setten.

Mitre, eenen Bisschops hoet oft huyue.

Miserie, ellendicheyt oft ongeluck oft catiucicheyt.

Miserable, claechlijck ende iammerlijck oft catiulich.

Miserabelijck, iammerlijck oft claghelijck.

Misericordie, bermherticheyt, iammeringe oft medelijden.

Miseratie, een medelijdinghe oft ontferminghe.

Minueren, minderen oft cleynder maken.

Minute, neut. gene. een dinghen dat mindere oft cleynder gemaect is. *Meta.* een cladde van een geschrifte.

Minister, een dienaer oft helper.

Ministerie, eenen dienst oft helpinghe.

Ministreren, dienen oft behulpich wesen.

Missael, een misboeck.

Missiue, eenen seyndtbrief.

Migreren, gaen yewerts woonen, verhuysen oft gaen met alle de haue aen een ander

plaetse om daer te bliuen.

Miracule, een verwonderinghe, oft selsaem dinck daermen af vermondert oft een wonderlijk werck.

Minerue, gene. foemi. die goddinne der conste ende der wijsheyt.

M O.

Mortificeren, dooden oft dootachtich maken, oft doen versteruen.

Mortificatie, een doodinghe oft versteruinghe.

Morteel, le, dootelijck oft sterffelijck.

Mortaliteyt, sterffelichz.

Molesteren, beswaren, belasten, onlustich maken oft becommeren oft quellen.

Molestie, lasticheyt, verdrieticheyt oft becommeringhe. Item een quellinghe.

Molest, onrustich oft quellich.

Mollieren, mollificeren, versaechten oft stillen.

Mollitie, saechticheyt oft traecheyt.

Mode, een mate, maniere.

Modestie, sedicheyt, maticheyt oft manierlicheyt *Metaph.* ootmoedicheyt.

Modereren, matigen, gelijk maken, leyden, houden in mate oft meesteren. Item bestieren.

Moderatie, een middelinghe, oft een ghelijckmakinghe. Item bestieringe oft manierlicheyt.

Morigeren, ghehoorsaem wesen, volgen eenen anderen.

Moraliseren, sedich, manierlijck maken oft eenen wijsen sin wtlegghe.

Morael, le, sedich, oft manierlijck oft dat totter manierlicheyt behoort.

Morooss, a, um, eyghensinnich, ongebroken van sinnen oft quellich.

Morositeyt, eyghensinlicheyt, ongebrokehcz der sinnen oft quellicheyt.

Moueren, bewegen, aenstoten, bedroeuuen, oft rueren. *Metaph.* verwicken.

Motie, een beweghinghe oft ruinghe.

Motijf, een meyninge oft beweghenisse.

Moble, beweechlijck oft ruerlijck.

Mobiliteyt, beweechlijcheyt.

Monstre, een selsaem, onmenschelijck ongewoenlijck oft wonderlijc dinck.

Monstreren, wijsen oft onderrichten.

Moment, een cleyn veranderinghe, een yeghelijck cleyn dinck oft cleynen tijt veranderinghe oft ooghenblick.

Momentanie, *a*, *um*, verganckelijck, wanckelbaer oft verandelijck.

Monopolie, een eenighe vercoopinghe oft coopinghe die een alleen doet of voorcoop.

Moderne, den tijt van nv.

Monasterije, een clooster, een wooninghe oft woestenije.

Monarchie, een eenighe heere, een Coninck oft een die alleen heer of ouerste is

Monarchie, een eenich heerschappie die yemant alleen leydt oft bestiert.

Moneet, munt, ghelt.

Morderen, byten. *Metap.* schelden, lasteren oft achterclappen. *Mordiceren*, *ferè idem.*

Moduleren, *aris*, singen, meten wt oft rekenen.

Module, die luydinge oft wijse des ghesancx.

M V.

Munderen, *Mundificeren*, reynighen oft suyueren.

Munditie, suyuerheyt oft reynicheyt.

Mundain, *a*, *um*, dat totter weerelt ghehoort oft wereltlijck.

Murmureren, druysschen, drommelen, morren oft knorren.

Murmuratie, een druysschinghe, drommelinghe, morringe oft knorringe.

Murmurateur, een drommelaer oft morrer.

Muteren, veranderen oft wisselen.

Mutatie, een veranderinghe.

Mutable, verandelijk.

Mutieren, as, schroyen, corten oft besnijden.

Mutilatie, een scroijnghe, minderinghe oft besnijdinghe.

Munieren, bewaren, beschermen, besetten, ende beuestinghen.

Muniment, Municie, een waere, bewaringe, vasticheyt, bolwerck oft ghereetschap van oorloghe.

Musijcke, der sanghers conste.

Musicien, een sanger oft een die inden sanck gheleert is.

Municiperen, yemant zijn stadrecht gheuen.

Munificentie, een vrij geuelicheyt.

Municipie, een yeghelijck stadt oft vleckte die haer eygen recht oft stadrecht heeft.

Municipael, dat totter stede behoort.

Munereren, schnecken oft beghiften.

Muscule, die muys aende leeden.

Multiplieren, menichfuldich maken.

Multiplicatie, een menichfuldicheyt.

Multitude, een menichte.

Mulcte, gen. foen, een opghetide straf die te betalen is met gelt oft met goet.

Mulcteren, as, straffen.

M Y.

Mysterie, gen. neut. een verborghentheyt, heymelicheyt of verholentheyt.

Mystijcke, a, um, dat een heymelicke beduydinghe heeft.

[N]

N A.

NAuigeren, varen te scheepe.

Nauiatie, een scheep varinghe.

Nauiable, daer met sceepen geuaren mach worden.

Naurragieren, schipbrekich worden, ondergaen, ende verliesen haef ende goet.

Narreren, seggen vertellen oft vertrecken.
Narratie, een vertellinge oft vertreckinge.
Nature, eyghenschap, cracht oft gheboortnisse.
Naturael, nader eyghenschap oft cracht oft gheboortelijck.
Natie, een volck dat in een landt geboren is, een lants geslachte oft menichte van volcke in een landt.
Natiuuteyt, een gheboortnisse.
Natijf, gheboortich.
Nasuyt, wel ghenuest.
Nausie, *gen. foem*, een onlust oft walghinghe.

N E.

Negeren, loochenen, roeygheren, ontsegghen oft ontkennen.
Negatie, een loocheninge oft weygheringe.
Negatijf, *a, um*, luegenachtich, weygherachtich, oft datmen verloochent.
Negocieren, handelen oft doen coopmanschap.
Negociateur, een handelaer, oft coopman.
Negocie, een werck, bootschap, onrust, bewijnt oft besicheyt.
Necessiteyt, nootsaeckelicheyd oft dwinghenden noot.
Necessaire, nootsaeckelijc
Neutre, gheen van twee, noch die noch dese.
Neutrael, dat ter tweeen gheen is. Item noch met een noch met ander.
Necromantie, alsulcken waerseghghers const, een waerseghginge wten aen sien der dooden.
Nexeren, *as, frequent*. vorcnoopen oft dicke.
Nerf, een spanader, senuwe oft vlasader.
Nerueux, *a, um*, aderachtich, vol aderen oft senuachtich. *Metaph.* sterck.
Negligent, onneerstich of onachtsaem, verghetentlijck oft sorgheloos.
Negligeren, vergeten, verachten, *versmiden* oft *versuymen*.

Negligentie, verghetelicheyt, traecheyt oft luydicheyt. Item sorgheloosheyt, onacsaemheyt ende versuymtheyt.

N I.

Nigromancie, een swarte const.
Nihilpenderen, cleyn achten oft niet.

N O.

Noteten, mercken oft nemen waer, teekenen, schelden, oft scheynden.
Note, een teeken oft merck.
Notule, een teecxken oft mercxken.
Notable, bekentelijck, oft lichtkennich oft treffelijc.
Notaire, een opteekenaer oft schriuere.
Noticie, kennisse oft vrintschap.
Notoir, tgheen dat kennelijck is.
Notificeren, maken bekend.
Noble, bekent, beroempt, vermaent, wtnemende, costelijck oft edel.
Nobilitieyt, weerdicheyt, eedelhейt oft costelicheyt.
Nobiliteren, eedel maken, bekent oft gheruchtich.
Nomineren, noemen.
Nominatie, een noeminghe.
Noceren, schaden oft doen schade.
Nocument, een schade of achterdeel.
Nocent, een schadelijck, quaetdoendere.
Nouiteyt, nieuheyt.
Nouice, *a*, *um*, dat eerst nieu bereyt, ghecocht, oft aenghenomen is.
Noueren, *as*, maken nieu oft veranderen.
None, een neghenste.
Nouael, eenen nieuwen acker oft braeck velt den welcken men maer dat een iaer om dat ander een saeyt.

N V.

Nuncieren, vercundigen, gheuen te kennen oft laten weten.
Nutrimēt, voetsele, oft spijsse.

Nutrieren, voeden oft genaeren die ionghe vruchten op.
Nulliteyt, een dinge dat in gheenderley manieren yet is, oft een gansche nietheyt.
Nugaen, arum, onnut, ydel gheclap oft bueselen.
Nugamenten, Idem.
Nugatoir, a, um, bueselachtich oft onnut.
Nugateur, een onnut, ydel clapper.
Nugeren, aris, seggen oft doen onnnute ydele dinge seggen, maecen oft auontuerkens.
Nuditeyt, bloothz, naectheyt, simpelheyt, oft armoede.
Nuderen, as, maken bloot, naect, ontcleeden, ontdecken oft beroouen, *Metap.* betoonen.
Numeratie, een tellinghe.

N Y.

Nymphe, een bruydt, hoewel nochtans ons voorsaten in voorleden tyden ghenoeemt hebben de selue water goddinne oft allen aertsche goddinnen.

[O]**O B.**

OBedieten, onderdanich oft gehoorsaem wesen.
Obedient, onderdanich oft ghehoorsaem.
Obedientie, gehoorsaemheyt oft onderdanicheyt.
Obsusqueren, bruyn maken oft verdonckeren.
Obuieren, tegen gaen oft ghemoeten.
Obscureren, verdonckeren.
Obscuer, doncker, verboghen, onuerstandelijck, oneedel oft slecht.
Obscuriteyt, donckerheyt, onuerstandelicheyt, oft oneedelheyt.
Obiurgeren, bekijuen oft straffen met woorden.
Obiurgatie, een bekijuinghe.
Oblecteren, belustighen oft vermaken.
Oblectatie, Oblectament, een belustinghe oft vermakinghe.

Obtereren, wriuen oft stoten oft slaen in stucken gansselijck.
Obderen, voor doen oft sluyten.
Oblatrereren, tegenbassen, teghen spreken, bekijuen oft versnauwen.
Onseruereren, waernemen, wel mercken, wel bewaren, onderhouden, oft gadeslaen.
Obseruatijf, een die waer nempt, wel merckt, wel bewaert oft onderhoudt.
Obseruatie, een opteckeninghe, waerneminghe, oft onderhoudinghe.
Obseruantie, een vereeringhe oft onderhoudinghe.
Obseruable, dat gheeert, oft in eeren ghehouden wordt.
Obambuleren, gaen wandelen.
Obtineren, houden, behouden, vercrighen, oft winnen.
Obstineren, vast, oft stijf maken.
Obstinaet, crigel oft hertneckich.
Obstinatie, een hertneckicheyt, stijfheyt, strachz oft stercheyt des herten.
Obsisteren, teghenstaen.
Obijcieren, voorhouden, teghenworpen oft brengen.
Obiectie, een voorhoudinghe, verantwoordinghe daermen teghen segghen mach.
Obduceren, ouertrecken oft bedecken.
Obloqueren, segghen oft teghen spreken, lasteren, clappen achter rugge oft schelden.
Obuenieren, geschieden, toecommen, oft ghebeuren.
Obuolueren, omwinders.
Obrueren, oueruallen, bedecken, oft neder drucken.
Oblacie, een willinghe gaue, ende offerande.
Obstreperen, tegenstaen, oft verhinderen.
Obstreren, staen teghen, verhinderen oft beletten.

Obstacule, een tegenstanninge oft verhinderinge, oft beletsele.
Obtegeren, bedecken oueral
Obtruderen, ouerdringen met geweld oft tegenstoten.
Obdureren, hert maken, oft wesen gedurich.
Obsideren, beleggen, oft wachten met bedroch, oft laghen legghen.
Obsidie, belegeringhe.
Oniureren, verplichten met sweeren.
Oblitteren, wtdoen, verdonckeren, oft brenghen in vergetentheyd.
Oblideren, stoten ouer al, verdrucken oft dooden.
Obligeren, *as*, *au*, ombinden, oft verbinden, oft verplichten.
Obligatie, een verplichtinghe ende verbindinghe.
Oblucteren, strijden, worstelen tegen, oft tegensetten.
Obmorderen, ombyten.
Obnuncieren, vercundigen yet quaets, oft tegen seggen ende tegenstaen.
Obnecteren, verbinden, ende verstricken.
Obsecreren, bidden neerstelijck.
Obsigheren, verseghelen.
Obsequeren, wesen ghehoorsaem, gedienslich.
Obsequent, *part.* gehoorsaem oft gedienslich.
Obsequie, onderdienstbaerheyt oft ghehoorsaemheyt.
Obstringeren, verbinden oft verstricken.
Obsatureren, gansch versaden.
Obtesteren, seer bidden.
Obtempereren, gehoorsaem wesen.
Obtingeren, aen roeren.
Obtrecteren, trecken dicke af, weygeren, achterclappen, oft schelden.
Obtrectateur, een lasteraer, oft achterclapper.
Obtenderen, voorspannen tegen houden, voorhouden.
Obtunderen, slaen wel in stucken. *metaph.* maken verdrietich, verladen, wesen lastich, bot maken.

Obtuys, a, um, bot. *Metaph.* slecht.
Obtenebreren, verdonckeren oft duystermaken.
Obturberen, verwerren, beweghen, oft bedroeuven gansselijck.
Obuerteren, tegen keeren.
Obtureren, stoppen oft sluyten.
Obturatie, stoppinge oft sluytinge
Obsteren, teghen staen, oft verhinderen.
Obstantie, een teghenstanninge oft verhinderinge.
Obumbreren, maken een schaduwe oft bedecken.
Obumbratie, een bedeckinge
Obstupesceren, maken verslaghen.
Obstupesactie, een verslaninghe.
Obees, a, um, dun, oft wt gemagert. *Vel contrarium*, dick ende vet.
Obesiteyt, vetheyt, ende dichte.

O C.

Occulteren, bedecken oft verbergen.
Occultatie, een bedeckinge oft verberghinge.
Occult, a, um, verborgen, heymelijck oft bedeckt.
Occuperen, begrijpen, innemen, oft in hebben. *Metaph.* becommeren.
Occupatie, een aenneminghe, besittinge, oft becommeringhe.
Ocye, ledicheyt, stilstanninghe van arbeyt. Item aenhouding ende neersticheyt inden consten.
Ocieux, ledich, gerust, seker, vry, onnut, oft ydel.
Octaue, dat achste int getal.
Oculair, dat metten oogen sienlijck is.
Occasie, een oorsaecke, rechte gelegentheyte des tijts, oft ocsuyne.
Occideren, ondergaen oft verderuen.
Occident, dat deel des hemels daer die son onder gaet
Occidentael, dat teghen ser sonnen nederganck oft auont heeft.

Occurreren, tegenloopen, *Metaph.* in gedachtenisse comen.
Occurss, een ontmoetinge.
Occluderen, besluyten.
Occlusie, een besluytinge.
Occumberen, onderuallen oft steruen.
Oceaeen, die groot zee, die om die werelt oft om die aerde gaet.

O D.

Odieux, ghehaet oft dat ghehaet wordt.
Oduer, rueck.
Odorisere, dat welrickende dinghen voortbrengt.
Odoreren, *as*, *vel aris*, crighen een rueck oft rieken.

O F.

Officiael, een die eenigen dienst bedient.
Officie, een werck dat yemanden toe staet te doen oft eenen dienst ende weldaet.
Offereren, bieden oft verthoonen.
Offenderen, onuersiens vinden, *Metaph.* verstooten, aenstooten, vraghen oft vertoornen.
Offendicule, een aenstotinghe argernisse val oft struckelinghe.
Offense, een schadinghe, argernisse, aenstotinghe oft verstotinghe.
Offensie, een ouerlastinge oft quellinghe.
Offensateur, een aenstootere, verstoorder.
Offenss, *sa*, *sum*, gram gemaect oft verstoort.
Offirmeren, beuestigen, setten daer tegen, oft wel vast maken.
Offirmatie, een beuestinghe, teghen settingge oft een wel vastmakinghe.
Offunderen, omghieten, verdonckeren oft bedecken.
Offringeren, teghen breken oft in eenen anderen wech.

O M.

Ommiteren, gansch verlaten, verachten oft ouergheuen, *Metaph.* vergheten.

Omissie, een gansche verlattinghe, verachtinghe, ouergeuinghe oft vergetinghe.
Omineren, *aris*, nemen een voorbediedinghe, seggen oft raden te voeren.

O N.

Onereren, laden beswaren oft vullen.
Oneroos, *a*, *um*, lastich oft swaer.
Onust, *a*, *um*, geladen belast oft ghevult.

O P.

Opineren, meynen, oft wanen.
Opinie, een meyninghe oft waninghe.
Opinieux, die met seeker en houdt, die vol waens, goetdunckens oft van sijnen sin is.
Opinable, *le*, dat gewaent, ghemeynt, gheraden oft dat gheacht mach worden.
Oppileren, toesluyten of stoppen.
Oppilacie, een toesluytinghe oft verstoppinghe.
Opereren, arbeijden, wercken oft doen neersticheyt.
Operacie, een arbeidinghe oft werck.
Opisicie, een werckmakinghe, handtwerck oft ambacht.
Opulent, rijck, welhebbende.
Opituleren, te hulpe commen oft bewijsen hulp.
Opulentie, rijckdom oft groote haue.
Opteren, begheren, wenschen, oft verkiesen.
Optie, een kiesinge, wenschinghe oft begheeringe.
Optatijf, begheerich oft wenshende.
Optable, dat begheert oft gheweenst wordt.
Opportuyn, vouchlijck, bequaem oft wel gelegen.
Opportuniteyt, gheleghentheyte oft gheschickelijcheyt.
Oppugneren, strijden zeer.
Oppleren, maken ouer al vol oft vullen gansselijck.

Oppletie, een oueral volmakinghe oft een gansselijcke vullinghe.
Oppeteren, steruen oft inuallen.
Opponeren, setten oft teghenstellen. *Metaph.* verweeren.
Oppositie, een teghensettinge oft tegenstellinghe.
Oppost, dat teghendeel.
Opponent, een verweerder
Opprimeren, verdrucken, ondertreden beswaren of oueruallen. *Metaph.*
 vercrachten.
Oppressie, een verdruckinghe, ondertredinghe, beswaringhe oft oueruallinge.
 Item een vercrachtinge.
Opprobrie, een verwijtinge,
Opprobreren, worpen voor oft verwijten.
Opuscule, een cleyn werck oft wercxken.

O R.

Ordineren, bestellen oft beschicken.
Orden, *Ordinancie*, een settinge daer elck op zijn plaets gheset oft ghestelt wort
 oft een beschick.
Ordinarie, *aduerb.* oordentelijck.
Ordinaire, een oordentelijck rechter.
Orneren, *vercieren*, *maken* schoon, bereyden, prijsen, oft bewijsen de weldaet.
Ornament, een vercieringe oft een eere oft weldaet.
Oreren, bidden oft begeeren.
Orateur, een welsprekende man, een ghesonden taelman om yet te bidden oft
 te begheren, een voorsprekere, oft taelman.
Oratie, een volcomen reden, een lang reden, die oordentlijcken ghestelt is oft
 een ghebet. Item een vertooch.
Oratorie, een plaetse dear men bidt.
Oratiuncule, een corte reden oft ghebedeken.
Orient, der sonnen opganck.
Orienteel, een plaetse die

leet inder sonnen opganck.

Ordiaeck, een ghersten drancxken.

Orige, eenen oorspronck oft beghinssele.

Originael, e, oorsprongelijck, aenhangende vanden oorspronck, oft aengheboren.

Orthographie, een rechte schriuinghe.

Organe, een snaren spel. Item een yeghelijck hantghetuych, daermen yet mede doet maect oft beweecht.

O S.

Ostenderen, bewijsen oft thoonen.

Ostenteren, as, frequent. thoonen dicke, wijsen oft bethoonen met roem oft houerdie.

Ostentateur, een roemer sijnder daden oft een roem soeckere.

Ostentatie, een roemsoeckende thooninghe, oft openbaringe oft voorspelinghe.

Osciteren, gheeuwen, Metaph. wesen luy traech oft lancaem.

Oscitatie, een geeuwinge.

Osculeren, aris, cussen.

O X.

Oximel, eenen dranck van asijn ende huenich.

[P]

P A.

PAtriseren, aerden na den vader oft doen ghelijck den vader.

Patrimonie, die vaderlijcke erue, dat achtergelaten goet vanden vader.

Patroon, een beschermer die eenen minderen oft swackeren beschermt oft voor staet oft die voor Trecht eenen beschermt ende dwoort doet. Item een beschudder.

Patrocineren, beschermen voorspreken. *Met.* bescudden.

Patrocinie, bescherminge

Practijseren, doen een handelinghe oft oeffeninghe.

Practijcke, een handelinghe oft oeffeninghe.

Patibuleren, quellen oft lyden aen doen.

Passie, een lijdinghe oft beweghinghe.

Pacientie, lijdtsaemheyt.

Pacient, een lijdere, lijdtsaem, oft die lijdt.

Papijer, eenen rietstronck in Egipten, daermen op gheschreuen heeft, waer af dat noch voor papier ghenomen wert.

Pacificeren, te vreden stellen.

Parabolen, een vereeninghe dyer dinghen die niet eens geslechts en zijn oft een ghelijckenisse.

Part, een deel.

Participeren, maken deelachtich oft mede deylen.

Participant, mede deelachtich.

Participacie, een mede deylinghe.

Particulair, stuckelijck oft deyljick.

Partiael, tweedrachtich, oft twistich.

Partialiteyt, tweedrachticheyt oft twisticheyt.

Patriarche, een eerts oft ouerste vader.

Patrocineren, beschermen oft voorspreken.

Patrocinie, een bescherminghe.

Paralysie, lammicheyt oft gheraectheyt des lichaems, den slach. Item iechtichz.

Paralijtijk, iam, gheslaghen oft gheraect.

Paranneren, *as*, *au*, leuen dat gansch iaer, oft ouer iaren.

Pallieren, yemant eenen mantel aen doen, oft omhanghen.

Palliatie, een aendoeninghe des mantels oft omhanghinghe.

Pastoor, een herder.

Pastorael, dat totten herder behoort.

Pariupenderen, achten cleyn oft vernieten.

Patent, open.

Papael, tgheen dat pausdom aengaet.

Papist, een die goet Paus is.

Pareren, *es*, *secund. coniug.* verschinen, worden ghe-

sien, oft wesen ghehoorsaem.

Pareren, as, prim. coniug. bereyden, crighen oft onderstaen.

Paroxisme, een verweckinghe, terghinge oft beweghinghe.

Paruiteyt, cleynicheyt.

Pauperie, } Armoede.

Pauperteyt, } Armoede.

Paupereren, arm maken.

Pass, een schrede, een mate van vijf voeten oft twee treden.

Pauciteyt, weynicheyt.

Pauseren, as, rusten oft staen stille.

Pause, een ophoudinghe oft rustinghe.

Paradijs, eenen lusthof, oft eenen gheplanten hof.

Pauiment, eenen vloer oft eenen solder die geplaueyt oft gheleemt is.

Pauimenteren, maken leem, strijcken, besetten oft maken met leem.

Parsimonie, maticheyt.

Parciteyt, maticheyt, sparicheyt oft vroetheyt.

Paleys, een Conincks huys oft hof.

Palme, gen. foem, een vlaeke handt.

Pannoos, a, um, verschuert oft met ghelapte verschuerden ende quade cleederen ghecleet.

Papauere, magsom cruyt slaepcruyt, mancopsaet, oft oeulsaet.

Parasijt, een plumstrijcker, buyckdienaer, tafeldienaer, oft telioorlacker.

Parasiteren, aris, pluymstrijcken.

P E.

Pecceren, sundighen, misdoen oft doen onrecht.

Peccateur, een sondaer.

Peccatrice, een sondersse.

Perpurgeren, reynighen volcomelijck.

Peniteren, berou hebben, oft leedtwesen.

Penitencie, berou, oft leedtschap.

Penetreren, duerdringen oft heel ingaen.

Penetrable, deurdringich dat duerdringt oft deur gaet oft dat deur gedronghen wordt.

Penurie, ghebreck oft armoede.

Peregrineren, gaen in een vremdt landt, gaen ouer tvelt, oft wesen vremdt in een vremdt landt.

Peregrinatie, buytenslants sijninge, oft wooninghe.

Perie, een pijn oft verbeurte.

Perditie, een bederffnisse oft verlies.

Persone, een vernuftich beeldt een ghemaect aensicht oft een momaensicht.

Personeel, dat eenen yghelijcken mensche eygentlijck aengaet.

Peste, *Pestilencie*, een ghemeyn fenijnighe plaghe, verderffnisse oft schade.

Pestilencieux, schadelijck oft fenijnich.

Pericliteren, staen in een auontuere, proeue oft versoeck.

Pericle, auonture, proeuinghe, versoeckinghe, sorge oft last.

Peioreren, verargheren.

Peioratie, een verargeringe.

Penderen, *es*, *secund. coniug.* hanghen.

Penderen, *tert. coniugat.* wiegen, wagen, hanghen. *Metap.* bedencken of achten.

Penseren, wegen wel oft zeer.

Pertenteren, dick versoecken.

Pensie, huergelt, vanden gehuerden huuse oft acker.

Pensionaire, een die huere gheeft, een pachtere.

Perpenderen, ouerleggen wel

Perpendicular, die blijwage oft dat richtloot der wercmeesters.

Perpendiculaire, snoers oft draets recht.

Petulant, dertel moetwillich, stout, ongemaniert.

Petulance, dertelheyt oft moetwillicheyt.

Pernocteren, ouernachten.

Pectorael, *e*, dat totter borsten behoort.

Pectorael, subst. een borstdoeck oft borstlap.
Pellicule, een velleken.
Pernicie, een dootelijcke schade, die doot oft bederffnisse.
Pernicieux, dootelijck, scadelijck, totter verderffnisse
Perplex, verwonnen, duyster, verueert, twijffelachtich oft verscriet.
Percuteren, slaen.
Percussie, een slaninghe.
Perticie, een begheeringhe oft beede.
Peragreren, deurgaen oft deurreysen.
Percuncteren, vertrecken oft achten. Item vraghen na, oft vernemen.
Pedagoge, een die de last oft in sijn bewaren heeft leer kinderen oft een kindewijser oft leeraer.
Pedagogie, een plaetse daer woonachtich is, een die de bewaringe van leer kinderen heeft die welcke die daer gheleert ende aenghenomen worden.
Perderen, verliesen oft verderuen.
Perditie, een verderffnisse oft verlies.
Permisceren, zeer oft wel menghen.
Permixtie, een duermenghinghe.
Permitteren, vergunnen, toegeuen, toelaten, oft beuelen.
Permissie, toegeuinghe oft verhenginghe. Item toelatinghe.
Perambuleren, ouerwandelen.
Perfluieren, duer vloeyen.
Pertineren, vastelijck houden oft toehooren.
Pertinentie, een vaste behoudinghe.
Pertinent, behoorlijck.
Pertinaes, hertneckich.
Pertinatie, hertneckicheyt.
Persisteren, voldueren stantachtelijck.
Persicieren, volmaken oft voleynden.
Perfectie, volcomentheyt oft volmaectheyt.
Perfect, volcomen, oft volmaect.

Perduceren, leyden tot aen deynde.
Perscriberen, scriuen gansch wt.
Perscriptie, een gansche wt schriuinghe.
Perpelleren, beweghen, driuen gansselijck, oft bedwinghen.
Percenseren, voorsien, warderen wel oft vertellen.
Percupieren, ontfanghen wel oft verstaen.
Perceptie, een ontfanginghe.
Perfereren, lijden oft verdragen totten eynde toe.
Perstreperen, zeer ruyschen.
Persteren, volherden.
Percoqueren, wecken oft verdouwen wel ende vol comelijck.
Perfleren, duerblasen oft duerwayen.
Perdoceren, leeren wel, oft volcomelick.
Perdureren, volherden tot aen deynde.
Persuaderen, wijsmaken.
Persitasie, een wijsmakinghe, een seker meyninge die wy voor goet houden.
Perimeren, dooden.
Peremptoor, *a*, *um*, dootlijck, *Metaph.* doennelijck te niet.
Peremptoir, *edict*, dat laetste gebot int gerechte dat den twist oft den handel voleyndt, daer elcke partije mede te vreden moet zijn.
Perfugeren, vlieden zeer, oft ouerloopen.
Perfugie, een vluchtinge die totten viant vliet, oft ouerloopt.
Perfunderen, doorghieten, beschudden oft beghieten.
Perfusie, een doorghietinghe oft beschuddinghe.
Perfriceren, crauwen wel.
Perfidie, trouweloosheyt, eedtbrekinghe, oft wantrouwicheyt.
Perfringeren, duerbreken oft gheheel.
Perpetreren, volbrengen tgheen dat onbehoorlijck

is oft bedrijuen.

Perlustreren, deursien oft besien wel.

Peiereren, valsch sweeren, oft breken den eedt.

Periuer, *a*, *um*, meyneedich oft eedt brekich.

Periurie, *gen. neut.* eenen meyneedt, eedtbrekinge, oft eenen valschen eedt.

Perlegeren, *tert.* doorlesen oft gansch wtlesen.

Permuteren, manghelen oft verwisselen.

Permutacie, een manghelinghe oft verwisselinghe.

Permoueren, zeer beweghen.

Pernegeren, loochenen zeer oft gheheel.

Pernosceren, bekennen volcomelijck oft wel verstaen.

Peroreren, spreken wt, oft besluyten die reden, oft beweghen, metter reden.

Peroratie, dat besluyt der reden daer inne men alle voorseyde dinghen cortelijck verhaelt, ende tot goetwillicheyt beweecht.

Perquireren, gheheelijck soucken.

Pergeren, gaen oft voort gaen.

Perrumperen, deurbreken.

Persequeren, volghen gestadelijck na oft veruolghen.

Persecutie, een veruolghinghe.

Persolueren, betalen oft gansselijcken ontslaen.

Perstringeren, stroopen zeer Item verduyteren oft verbinden.

Perseuereren, voldueren stantachtelijck, oft herderen. Item gestadich blijuen.

Perseuerantie, een voldueringhe oft herderinge oft ghestadicheyt.

Perseuerant, een die stant achtelijcken herdeert oft volduert.

Perspicieren, deursien oft kennen.

Perspiciuteyt, claeheyte, oft lichtelijcheyt oft deursienelijcheyt.

Personeren, luyden gansselijck.

Perscruteren, versoecken oft proeuen neerstelijck.
Perscrutatie, een ondersoeckinghe oft proeuinghe.
Perturberen, verwerren, beweghen oft bedroeuuen gansselijck. Item beroeren.
Pertubatie, een beweginghe, bedroeuvinghe oft beroerte.
Pertingeren, rueren oft raken gansselijck.
Pertraheren, trecken volcomelijck.
Pertenderen, strecken gansselijck.
Pertunderen, slaen geheel ontstucken.
Pertuys, een dinghen dat ontstucken is oft dat leect.
Peruigileren, wesen zeer neerstich.
Peruasteren, verstoren gansselijck, verderuen, berouen oft woestmaken.
Peruideren, sien gansselicken.
Peruestigeren, soecken neerstich of vinden deur tsoecken.
Pernocteren, vernachten.
Pertinaet, verherdt, krijghel oft hertneckich.
Pertinatie, verhertheyt, krijghelheyt oft hertneckicheyt.

P H.

Philosopheren, doen neersticheyt inde conste der wijsheyt.
Philosooph, een beminder der wijsheyt ende der rechter conste.
Philosophie, begheerte, neersticheyt, oft beminninghe der wijsheyt.
Physionomie, de ingeboren gestaltenisse oft ghedaente, den regel der ingeborentheyt daer die mensche gekent mach worden wten ghesichte.
Phantasie, een voorbeeldinghe des herten oft een inbeeldinghe.
Phantastijck a, um, inbeeldende, oft eenen die van zijnen sin is.
Phrenesie, sottichz, onsinnichz, dulhz, oft raserije.
Phthisijck, een die bloet spout ende wtdroocht.

P I.

Piraet, een schiproouere oft zeeroouere.

Pitisseren, as, aui, drincken een weynich om te proeuen, oft proeuen den dranck.

Pieteyt, gods verse, gods eeringe, ende liefde teghen allen dien, diemen behoort lief te hebben.

Pingeren, schilderen oft malen.

Picture, schilderije.

P L.

Planete, een sterre

Pleuresis, een siecte van weedom inder sijden.

Ploreren, weenen.

Plumbe, een plaetse die met loot beleyt is.

Plant, dat hol oft sole oft donderste dee des voets.

Plante, een spruyte oft een scheute van eenen boom de welcke men in eenen anderen boom indt.

Plasmeren, scheooen yet vander weeker aerden.

Plasmateur, een Scheppere.

Plenitude, een volcomenheyt.

P O.

Pondereren, weghen. *Metaph.* ouerweghen bekinnen oft schatten.

Ponderateur, een wegher oft schattere.

Postuleren, begheren, eysschen, willen ende bidden.

Postulacie, eysschinge oft begheringhe.

Postulant, een eysschere oft begheerdere.

Portie, een deel oft stuck.

Poeet, een veersdichtere.

Poeterie, een veersdichtinghe.

Possible, moghelijk.

Potestaet, een die geweld, oft macht heeft.

Postille, een lettersche wt legginge oft verclaringe.

Potent, machtich.

Potentie, machticheyt oft ghewelt.

Pompe, een langhe settinghe van volck.

Pompeus, prachtich oft moedich.

Policije, een gemeyn statrecht. Item een maniere oft insettinge van leuen.
Posterijteyt, die nacomelingen die na ons commen sullen.
Poneren, setten, stellen, oft wtrichten.
Positie, een settinghe oft stellinghe.
Positijf, a, um, settelijck oft dat also gheset is.
Pollueren, bevlecken oft maken onvrij.
Pollutie, een bevleckinge.
Postputeren, cleyn achten oft achter aen setten.
Possideren, besitten oft onder hem hebben.
Possessie, een besittinge.
Possessijf, besittelijck.
Possesseur, een besittere.
Porrigeren, wtstrecken, geuen, bieden oft langhen.
Portenderen, bedieden oft bewijsen te voren.
Polieren, beschauen, besteken, maken effen, glat oft verciereren.
Pollitie, onis, een nernstige vercieringe, wstrijckinge oft fraye makinge.
Porteren, dragen oft brenghen.
Portiteur, een vaerman, oueruoerdere oft een die tvaergelt oft den schiptol vergadert.
Porte, een duere.
Portable, e, draghelijck ende dat ghedragen mach worden. *Portatijf, Idem.*

P R.

Proberen, proeuen, prijsen zeer, bewaren, bewijsen vastelijck ende sekerlijck.
Metap. een blijckinge.
Probatie, een proeuinge, bewaringhe oft bewijsinge. *Metap.* een blijckinge.
Probable, beweelijck dat een aensien der waerhyt heeft, oft aenghenaem. *Metap.* waerblijckelijck.
Probiteyt, goetheyt oft eersaemheyt.
Preminentie, een te bouen ganinghe.
Presenteren, maken tegenwoordich, schincken, bieden.

Present, teghenwoordich oft ghifte.
Presentie, teghenwoordicheyt.
Pronosticeren, voorweten, oft voortekenen.
Pronosticatie, een voortekeninghe oft voorwetenheyt.
Pronosticateur, een voorwetere oft kender.
Propaleren, openbaren.
Propalatie, een openbaringhe.
Priuieren, afnemen oft berouen.
Priuatie, een beneminghe oft beroouinghe.
Priuuet, wtgenomen, eyghen oft sonderlijck.
Preuilegeren, yemant geuen een sonderling recht oft voordeel.
Preuilegie, een sonderlijc recht.
Praepondereren, weghen te vooren oft wesen swaerder.
Prolongueren, verlengen, vertrecken oft vertellen.
Prolongatie, een marringhe oft vertreckinghe.
Prospereren, voorspoet oft gheluck hebben.
Prosperiteyt, voorspoet oft gheluck.
Practiseren, doen een handelinghe oft oeffeninge.
Practijcke, een handelinghe oft oeffeninghe.
Proportie, een vergelijckinghe oft ghelijckmaticheyt.
Proporcioneren, vergelijcken oft ghelijck maken.
Principie, een beghinsele oft eerst. *Metaph.* een oorsaecke.
Principael, dat den vorsten toebehoort oft wtnemelijck.
Prior, douerste naest den eersten.
Propheet, een voorsegger, een wtlegger, een vercondigher van Gods wille.
Prophetersse, een voorsegster, een wtlegster oft vercondighersse van Gods wille.

Prophecie, een voorsegghinghe vercondinghe oft wtlegghinghe des wille Gods.
Propheteren, vercondigen oft segghen te voeren.
Precieux, costelijck oft dier.
Prophaneren, ontwijen oft verontreynighen.
Prophaen, tgheen dat ontwijt oft ontreynicht is.
Praesageren, verstaen oft mercken te voren.
Praesagie, een verstant oft merckinghe van te voren.
Propineren, voor drincken, brenghen oft gheuen.
Propijn, een schinckinghe oft ghifte.
Proficisceren, gaen oft reysen.
Profectie, een vaert oft reyse.
Preuarisceren, ouertreden dat recht oft gaen crom.
Praeuaricatie, een ouertredinghe.
Praeterieren, gaen voorby vegheten oft ouersien.
Prouince, een landschap oft heerlicheyt met oorloghe ghewonnen buyten onsen landen, inden welcken van ons een heere of voocht ghesonden werdt.
Prouinciael, een onderdaen wtter voochdye oft een Ouerste van eenen lande.
Praecipiteren, worpen steysinck van bouen af.
Praecipitatie, een worpinghe steysinck van bouen af.
Praecipitancelick, haestelijck.
Prouerbe, een spraeck oft een ghemeyn woort oft segghen.
Prebende, een gaue oft een bewijs.
Prompt, bereyt oft wacker om yet te doen.
Praeludie, dat voorspel, oft voorgesanck voor het recht, beginssel des speels oft des liedts. *Metap.* eenen voorganck van elcken dinghen.

Praepareren, bereyden te voren.
Praeparatie, een voorbereydinghe.
Propitieren, versoenen oft maken gunstich.
Propys, genadich oft gunstich. *Metaph.* bequaem.
Propiciatie, een versoeninghe, vredemakinge.
Propijciabile, versoenlijck dat totten versoenen ghehoort, oft dat lichtelijck versoent wordt.
Propiciatorie, een plaetse daermen versoent.
Proprietaire, een eyghenaer.
Propre, eyghen.
Proprieteyt, eygenschap.
Preteritie, een voorby ganinghe.
Prose, een redene die niet in een seker mate begrepen is.
Prepeteren, begheren te voren.
Proclijf, e, gheneycht, hellachtich. *Metaph.* licht.
Praeponeren, hoger houden, oft voorsetten, oft voorstellen.
Praepoost, een ouerste oft voorghesette.
Praepositie, een voorsettinghe oft voor stellinghe.
Proponeren, voorhouden, stellen oft voorsetten oft gheuen te kennen. Item hebbe inden wil oft nemen voor hem.
Propoost, dat voornemen des herten.
Propositie, een voorhoudinghe waer af dat wy spreken willen, oft een voortstel.
Presseren, as, frequent, drucken oft douwen dick.
Pressure, een douwinghe oft benauwinghe.
Protereren, treden ontstucken.
Proderen, commen te voorschijn oft wtsluyten, oft gheuen te kennen oft verraden.
Proditie, een verraderije.
Proclameren, wtroepen condit maken, oft voortroepen.

Proclamatie, een wtroepinge oft voortroepinge.
Proclamateur, een wtroepere oft voortroepere.
Praeterlueren, vloeyen voor by.
Prolueren, spoelen zeer, wasschen wel, oft ouerghieten.
Proluuie, een wtghegoten vuylicheyt oft onsuyerheyt. *Metaph*, verquistinghe.
Praemitteren, voor senden.
Praetermitteren, laten onderweghen, gaen voorby oft versuymen.
Premitteren, belouen oft bethoonen.
Promissie, een belofte.
Progredieren, voortgaen oft voortvaren.
Progress. Progressie, eenen voortganck oft toeneminghe.
Pretergredieren, gaen voorby oft ouertreden.
Praecordien, plur. *nume.* dat net om dat ingewant.
Praecordie, singu. *numer.* dat groefken des herten.
Praeambule, een voorgaende dinck.
Prorogeren, volstrecken, verlenghen oft wtstellen.
Prorogatie, een verlenginghe, verbreydinge oft wtstellinghe.
Prerogeren, voorcommen met bidden oft voorsetten.
Prerogatijs, een voorstellinghe, te bouen ganinge oft voordeel.
Prefigeren, voor steken oft hechten. *Metaph.* dach bescheyden.
Prefix, voorgesteken, gheset oft bescheydinghe.
Preterfluieren, voorby vloeyen.
Profluieren, wtvloeyen oft vloeyen verre.
Profluuie, een wtvloeyjnge
Profligeren, prim. *coniug.* nederslaen oft voordrijuen.
Profligeren, tert. *coniug.* veriaghen oft verdrijuen.
Preficeren, yemandt tot eenen ouerste maken, oft voorstaendere.

Prefect, een ouerste, oft voocht.

Proijcieren, voor wtworpen oft strecken.

Proiectture, een looue oft schut dack aen eenen muer dwelcke den reghen afdraecht.

Proloqueren, doen een voorspraeck oft wtspreken.

Proloquie, een voorspraeck oft wtsprekinghe.

Produceren, voortbrenghe, beleyden, vertrecken oft verlenghen. *Metaph.* ghetuyghen leyden.

Productie, een verlenginghe, beleyt, vertreckinghe oft een leydinghe der ghetuyghen.

Prohiberen, wechdriuen, behinderen oft verbieden.

Prohibitie, een verbiedinghe oft behindernisse.

Preuenieren, voorkomen. *Metaph.* verrasschen.

Preuentie, een voorcomminghe. *Metaph.* verrassinghe.

Prouenieren, voortkommen oft wtspruyten.

Prouent, us, een iaerlijcx ghewasch oft iaerlijcsche in compste van vruchten.

Praescriberen, voorschriuen oft gheuen een weet.

Prescriptie, een voorschriuinghe oft gheuinghe des wets.

Proscriberen, veylen, verseyden, oft verachten. *Metaph.* bannen.

Proscriptie, een veylinghe, verseyndinghe, verachtinghe oft openbaer verdoeminghe.

Prodigeren, deurbrengen verdoen oft verquisten.

Prodighe, een verdoendere oft verquistere.

Prodigaliteyt, een verdoenlicheyt, onnutten cost, oft verquistinghe.

Preroderen, cnaghen te vooren oft weder af cnaghen.

Praediceren, prijsen, vercondighen maken condit oft rustich.

Praedicatie, een vercondinghe oft prijsinghe.

Praedicateur, een vercundigher.
Praedicament, dat van veel geseyt mach worden.
Procureren, sorgen voor een ander, beneerstighen oft besorghen.
Procurateur, een die voor een anders goet sorghen oft bestieren moet, gelijk die mombors oft rentmeesters doen oft besorgere.
Procuratie, een besorginghe.
Procuratoir, dat totter voorsorghinghe oft voor momberschap behoort.
Praecurreren, voorloopen.
Proccureren, *Idem*.
Prosternereren, nederslaen verdriuen oft verderuen.
Prostratie, een neederslaghinghen, oft verderffnisse.
Pretegeren, decken te voren.
Pretext, een dinghen dat van te voren ghedect is, oft onder tdecsele.
Protegeren, beschermen.
Protectie, een bescherminghe.
Praecipieren, vernemen te voren. Item ghebieden heeten ende leeren.
Praecepteur, een leeraer.
Praeceptie, } een leere, oft gebot.
Preceptiocale, } een leere, oft gebot.
Precept, } een leere, oft gebot.
Precideren, voor af houwen. *Metaph.* beletten.
Precisie, een vooraf houdinghe.
Precijs, voorgehouden oft gesetten dach oft vre.
Prorueren, wtspringhen oft vallen.
Praecauereren, wel hoeden oft voorcommen.
Praecederen, voorgaen.
Praecessieur, voorghanghers.
Precedent, voorgaende.
Procederen, voortgaen oft voor commen.
Process, } eenen voortganck.
Processie, } eenen voortganck.
Preserueren, houden voor yemanden, oft bewaren.
Preseuatijf, een houdin-

ghe voor yemanden, oft bewaernisse.

Precluderen, voorsluyten. *Metaph.* benemen beletten.

Praesereren, voorsetten, voorstellen, houden beter.

Praeferentie, een voorsettinghe, voor ganinghe oft voordeel.

Prelacie, een voorsettinge oft beter houdinghe.

Prelaet, een die voorgeset oft ghehouden is.

Profereren, wtspreken, openbaeren oft vertrecken.

Prolacie, een voortbrenginghe oft wtsprake.

Profiteren, bekennen openlijcken oft belouen.

Professeur, een openbaer leerder.

Professie, een leere oft bekentenisse.

Praesteren, gaen te bouen gheuen, oft bewijzen, oft houden datmen belooft heeft.

Prestable, wtnemelijck.

Prestantie, een wtnemelicheyt.

Precoqueren, coecken te voren oft ghetijdich maken.

Procreeren, baren, voortbrenghe oft scheppen.

Procreatie, een baringhe oft scheppinghe.

Praecogiteren, te vooren bedencken.

Praeclaer, seer wtnemende.

Praediceren, voorseggen.

Predestineren, voorsien oft verkiesen te vooren. *Metaph.* toeschicken.

Predestinatie, voorsieninghe, voorkiesinge oft toeschickinghe.

Propugneren, weyren met strijden, oft teghen weyr doen.

Propugnacule, een boorstweyr, strijdtweyr, daermen weyr wt, oft ouer doet.

Protocol, eenen bewerpboeck oft daermen yet van te voren op schrijft of teekent.

Praesilieren, voorspringhen.

Praesulteren, voordanssen
Praesulteur, een voordanssere.
Prosilieren, voortspringen.
Protruderen, voortstooten.
Presideren, wesen een ouerste van yemanden gheset oft voorsitten.
President, een voorsittere oft ouerste rechtere, een hulpere oft een beschermer.
Praesidie, een hulpe oft eenen hoop crijsluyden om te beschermen.
Precelleren, voor te bouen gaen.
Precellentie, een voor te mouen ganinghe.
Praefigureren, voorbeelden, verthoonen voor doec een ghedaente.
Profunderen, wtghieten. *Metaph.* tgoet onnutelijck verdoen.
Profusie, een wtghietinghe. *Metaph.* een onnuttelijcke verdoeninghe.
Profunditude, } diepte.
Profunditeyt, } diepte.
Praefatie, *Praefaciuncle*, *Prologe*, *Prohemie*, een voorreden oft een voorwoort.
Praefringeren, voor breken.
Praegraueren, zeer beswaren, oft ouerladen.
Praegusteren, voorsmaken.
Progenereren, voortbaren oft vermeederen dat geslachte.
Progenie, een geslachtvermeerderinghe oft dat gheboren is.
Praeiudiceren, oordeelen te voeren. *Metaph.* doen achterdeel, schade oft hinderen.
Praeiudicie, een veroordeelinghe oft eenen spraeck daermen wt verstaen mach wat recht ende na te volghen is. *Metap.* schade oft achterdeel.
Prolix, *a*, *um*, lanck ende wijt.
Praelaberen, vallen te voren daer heenen oft doorvlieten.
Praeterlaberen, vloyen oft voorby vallen.

Prolaberen, sluypen oft vallen voorder.
Praeligeren, voorbinden.
Praelegeren, voorlesen of verclaren.
Praelectie, een voorlesinghe oft verclaringhe.
Praemanderen, te voren beuelen.
Praemediteren, bedencken oft bereyden te voeren.
Praemeditatie, een voorbedenckinghe oft voorsorghinghe.
Praemollieren, wel sacht maken.
Praemunieren, bewaren te voren.
Promoueren, voortgaen, toenemen inder beweghinghe oft bewegen oft vorderen.
Promotie, een beweghinghe, voortganck oft voorderinghe.
Praemonstreren, wijzen oft thoonen te voren.
Praemorderen, bijten te voeren.
Prothonotaire, een eerste opteekenaer oft scriuere.
Praenoteren, teekenen te voren.
Praecognosceren, bekennen te voren.
Praenunciieren, vercundighen te voren.
Pronunciieren, wtspreken oft geuen een vonnis oft oordeel.
Pronunciatie, een wtsprekinghe.
Praenarreren, voorseggen.
Praeopteren, begheeren lieuer oft wenschen te voren.
Prorumperen, wtbreken oft vortcommen.
Praeripieren, trecken oft nemen te voren wech.
Proripieren, wechloopen.
Praefoceren, versticken, worghen, oft den adem sluyten.
Praestituieren, bescheyden te voren.
Prostituieren, setten, voort doen oft ghemeyn maken.
Prostitutie, een settinge, voortdoeninghe oft ghemeyn makinghe.

Prosequeren, voortgaen, volghen voordere oft vol duerlijck.
Proserperen, wt oft voort cruypen.
Praesumeren, voornemen *Metaph. vermeten*.
Praesumptie, een vermetenheyt of voorneminghe.
Praesumptieux, vermetelijc.
Prospiceren, voorsien oft voorsorghen.
Prospicientie, een voorsieninghe.
Proscinderen, snijden, zeer houden, oft altemet dat eertrijck eerstmael omploeghen oft opbreken.
Presentieren, gevoelen oft mercken te voren.
Praef, a, um, oneffen oft crom. *Metaph.* quaet, onrecht, ende boos.
Prauiteyt, verkeerde quaetheyt ende boosheyt.
Protesteren, betuygen te voren oft betuyghen openbaerlijck. *Metaph.* beroepen voor recht.
Protraheren, vertrecken, verlenghen oft wttrecken.
Praetenderen, spannen teghen oft voorhouden. *Metaph.* vermeten.
Protenderen, voort strecken.
Praetexeren, weuen te voren oft bedecken.
Praeuideren, sien te voren.
Prouideren, voorsien, vermijden, verwaren oft doen versieninghe.
Prouidentie, Prouisie, een voorsieninghe oft voorsichticheyt.
Prouisoor; een voorsiender
Praefestineren, te zeer haesten oft verrasschen.
Prouoceren, roepen, van verre te crijten, wt te eysschen, oft verwecken, *vulgo* genaempt *Appelleren*.
Prouocatie, een beroepinghe van verre wteysshinghe oft verweckinghe.
Praescientie, een voorwetentheyt.
Praeualeren, gaen te bouen in stercheyt.
Praeuerteren, voorcommen

oft te bouen gaen.

Probroom, a, um, volsmaets oft schandelijck.

Probreren, smaden oft doen een smaet aen.

Pranderen, eten die noen maeltijt.

Praemineren, gaen te bouen.

Praeminentie, eenen bouen ganck oft hoocheyt.

P S.

Psalm, een ghesanck oft lof sanck.

Psalterie, een viercantich oft vierhoeckich snaren spel, met thien snaren.

P T.

Ptisane, ghersten water oft eenen ghersten dranck.

P V.

Purgeren, reynigen, maken suyuer. *Metaph.* ontschuldighen.

Purgatie, een reyninghe.

Putresceren, vervuylen, worden ettrich oft verrotten.

Putrescieren, maken vuyl oft verrot.

Puer, suyuer oft reyn.

Puriteyt, suyuerheyt.

Purificeren, suyueren, louter maken oft reynighen.

Purificatie, een reyninge oft suyueringhe.

Purulent, etterachtich.

Purulentie, etterachticheyt.

Punieren, straffen.

Punitie, een straffinghe.

Puluer, poeder oft sandt.

Pulueren, yet tot poijer oft stof maken.

Publiceren, gemeyn maken oft legghen inde ghemeyn borse oft in tghemeyn proffijt oft vercondighen oft openbaren.

Publicatie, een ghemeyn makinghe, vercondinghe oft openbaringhe.

Publijck, a, um, ghemeyn oft openbaer.

Publijck, aduerb. openbaerlijck.

Pulluleren, kippen, ionghen, groeyen, oft spruyten.

Pullutatie, een kippinghe oft groeijinghe.

Pusillanym, cleynmoedich.

Pusillanimitéyt, cleynmoedicheyt.

Pupille, een vaderlose die van zijnen vader berooft is, een weese.

Pudijck, *a*, *um*, schamel, tuchtich oft cuysch.

Pudicitie, schamelheyt oft cuysheyt.

[Q]

Q V.

QValificeren, hoedanich maken.

Qualificatie, een hoedanichmakinghe.

Qualitéyt, hoedanicheyt, gedaente wesen, aenganck oft gheleghentheyt.

Quintupliceren, maken vijfvoudich.

Quintuplijcke, een vijfvoudich makinghe.

Quaereren, beschreyen of beclaghen.

Quaerimonie, *Quaerele*, claginghe ende clachte.

Quantitéyt, grootheyt.

Quarteyne, de coortse vanden vierden dach.

Quartier, een gerecht vierendeel.

Quatertemper, een viertijt.

Quaternie, dat vier begrijpt.

Quitancie, een quijtscheldinghe.

Quarte, dat vierde.

Quinte, dat vijfde.

Quiet, *a*, *um*, gherust oft sonder sorghen.

Quiesceren, rusten, staen stille, oft wesen niet beweecht. Item slapen.

Quaestie, een vraghe, een pijninghe, ondersoeckinghe deurvraghinghe der waerheyt, deurpijninghe oft gheschil.

Quaesteur; *Quaesiteur*; een rentmeester oft schatmeester, oft stadthouder des veltheers. Item een rechtere der quader seyten.

Quaesture, den dienst des rentmeesters.

Quaest, ghewin, winninghe oft handelinghe.

Quadrangule, vierhoerkich, dz vier hoecken heeft.

Quadiduaen, a, um, vierdaghich oft van vierdagen.

Quadriennie, vier Iaren.

Quadriform, e, viervoudich.

Quadreren, as, maken gheviert. *Metaph.* voughen oft schicken hem, oft wesen bequaem.

Quadraet, a, um, viercantich oft gheuiert.

Quadrant, partici. vouchelijck oft schickelijck.

Quadrupliceren, maken viervoudich.

[R]

R A.

RAte, a, um, vast stijf ende seker.

Ratificeren, beuestighen, stijf oft vast maken oft voor vast ende seker houden. Item sterck maken.

Ratificatie, een bevesticheyt, oft vastmakinghe. Item sterckmakinghe.

Raderen, scheeren, scrabben, schauen, maken effen oft gladt. *Metaph.* wriuen oft raken.

Rasure, scheeringhe oft scrabbinghe.

Radie, een glijsteringe of strael der sonnen oft oogen oft glants.

Radieren, gheuen eenen strael van hem seluen.

Ranceur, tschimmel oft dat grau dat yewerts op wast, oft eenen vuylen stanck.

Metap. tgheen dat niet wel en smaect of niet aenghenaem en is. Item haet, nijt oft viantschap.

Radiceren, wortelen oft maken wortelen.

Radicael, e, gewortelt oft tghene dat ghewortelt is.

Radys, een wortele.

Ratie, reden.

Rationable, Rationael, redelijck oft wel bequamelijck.

Raer, a, um, dun niet dicke oft selden.

Rariteyt, dunheyt oft seldenheyt.

Rapteren, as, frequent. nemen oft trecken dicke oft veel.

Rapteur, een wechtrecker, oft wechnemer.
Raptie, een wechneminghe oft wechtreckinghe.
Rapine, eenen roof *ad rem refertur*.
Rapaciteyt, roofachtichz, begeerte om wech te trecken oft te nemen.
Rabie, woetheyt oft rasernije der honden.
Rabieuss, *sa*, *sum*, verwoet, *Metaph.* zeer gram oft toornich.

R E.

Reueleren, ontdekken oft openbaren.
Reuelatie, een openbaringhe.
Repudieren, verstoten, verworpen, af slaen oft van zijne huysvrouwen scheidende.
Repudie, een scheideninghe des houwelijcx oft verstotinghe van zijnder huysvrouwen.
Rectoor, een beueelder oft bestierder.
Regeren, wijzen, leyden, bestieren.
Regent, een wijzere, leydere oft bestierdere.
Regneren, wesen een coninck, oft heerschappie hebben.
Region, een lantschap of een deel. *Item* een landouwe.
Regnatie, een besittinge des coninxriicx.
Regalijck, heerlijk oft conincklijck.
Reginael, eenen coninginnelijcken naem.
Regiment, een wijsinghe, leydinge of heerschappie.
Regalien, conincklijke dinghen oft rechten.
Resurgeren, staen wederen oppe oft verrijzen.
Resurrectie, een opstaninghe oft verrijssenis.
Refrigereren, vercoelen wederom, vermaken oft lauen.
Refrigerie, een vermakinghe oft lauinghe.
Refrigeratoir, dat coel maect.
Remedie, een meesteringhe oft heylighe.

Remedieren, meesteren, heylen, middelen of helpen.

Rectificeren, rechten strack, oft oprecht maken. *Metap.* maken vroom, goet, onvals ende volcomen.

Rectificatie, een recht oft oprecht makinghe.

Reguleren, richten, stichten oft voughen.

Regule, een dinck dat die rechte wijst, een richtsnoer, rechte mate. *Metaph.* een corte ghemeyn leere.

Regulier, een die nae der ghemeyn leere gaet.

Reuereren, houden in eeren.

Reuerentie, eerbiedinghe oft eere bewijsinghe.

Registreren, diuersche saken oft handelinge in eenen boeck schriuen, oft stellen.

Registre, een boeck daer diuersche saken oft handelingen in geschreuen worden.

Reciproqueren, gaen en keeren wederom.

Reciprocatie, een wederkeringe in hem seluen oft achterwaerts.

Reciproeck, wederkerende, dat wederomme keert daert heenen ghecome is.

Rebelleren, teghenstrijden wesen onghehoorsaem, wederspannich oft wedersporich.

Rebel, onghehoorsaem der ouerheyt, teghenstrijdich oft wederspannich.

Reus, een die voor recht aengheclaecht wordt oft schultbarich oft verweerdere.

Rea, een verweederesse.

Reael, e, wesenlijck dat tot een dinck ende niet tot een dinck ende niet tot eenen mensch ghehoort.

Reael, actie, een handelinghe ende aenclachte aen die goeden ende haue ende niet aenden persoon.

Religie, rechte gods eeringhe oft Gods dienst.

Religieux, een mensche die God vreest ende eert, oft een benaut cleynhertich mensche.

Republijck, tghemeyn wesen oft ghemeyn profijt ender stad.
Reumatijck, snofachtich.
Refrageren, snijden oft teghenstaen.
Retorijcke, die conste van wel te spreken.
Retereren, wrijuen weder om ontstucken oft suyueren.
Redderen, wederom geuen.
Redditen, wederom gheuinghe.
Reserueren, achterwaerts houden.
Reclameren, roepen wederom, teghenseggen oft wederstaen.
Remitteren, seynden wederomme, vergheuen oft quijtschelden.
Remissie, een aflatinghe ophoudinghe, vergeuinge oft quijtscheldinghe.
Regredieren, weder achterwaerts gaen oft wederom keeren.
Regressie, *Regress*, een wederkeeringhe.
Recorderen, wederom ter herten brenghen oft ghedachtich worden oft ghedencken.
Recordatie, een ghedenckenisse.
Renunciëren, weygeren.
Refigeren, wederom vast maken oft vestighen.
Refluieren, achterwaerts ende wederom vlooden.
Retineren, houden achter waerts oft onthouden.
Retentie, een achterwaerts houdinghe, oft onthoudinghe.
Retentijf, een onthoudt.
Retribueren, verghelden.
Retributie, een vergheldinghe.
Resisteren, tegen oft stille staen, wederspannich zijn.
Resistentie, een wederstaninghe oft wederspannichz.
Recuseren, afslaan, weygheren, verworpen oft ontsegghen.
Recusatie, een afslaginge weygheringhe, verworpinge oft ontsegghinge.

Reficieren, wederom goet maken, verbeteren, vernieuwen oft vermaken.
Refectie, een vermakinge, oft versterckenisse.
Refecteur, een hermakere.
Reprehenderen, rucken oft wederom trecken oft schelden oft straffen.
Reprehensie, een scheldinghe, straffinge met woorden oft berispinghe.
Reijcieren, achterwaerts worpen oft wederom oft verworpen.
Reiectie, een wtworpinghe oft verworpinghe.
Reduceren, leyden wederom, verlossen oft wederbrenghe.
Reductie, een wederbrenginghe oft inleydinghe.
Reporteren, draghen oft brenghe wederom, oft verhalen.
Respireren, verhalen den adem wederom te rust commen.
Repliceren, verclaren oft wederom segghen.
Replicatie, een verclaringhe oft wederomme segghinge. *Replijcke, Idem.*
Rescriberen, wederomme scriuen oft gheuen.
Rescriptie, een wederom schriuinge oft gheuinge.
Redigeren, wederomme driuen.
Retroacte, een dinghen dat na oft wtghedaen is.
Reputeren, warden oft schatten.
Reputatie, een warderinghe oft schattinghe.
Repelleren, driuen oft stoten achterwaerts.
Repulsie, een driuinge of achterwaerts stotinghe.
Reuolueren, herwinden, open doen oft herkeeren. *Item* herloopen oft rollen.
Reuolutie, een herwindinghe oft opendoeninghe, herlopinge oft rollinghe.
Recurreren, achterwaerts loopen.
Retegeren, decken weder oft om op, maken bloot oft ontdecken.

Reciteren, lesen luyde oft vertellen.
Resusciteren, opwecken oft leuendich maken.
Reuiuisceren, worden wederomme leuendich.
Recenseren, vertellen oft besien wederomme.
Recipieren, *Recupereren*, nemen wederom, krijgen wederom oft belouen.
Recuperatie, een wedercrighinghe.
Recept, us, quart. declin. een achterwaerts ontfanghinghe oft inneminge.
Receptacule, een plaetse daermen vrij is oft daermen yet in bewaert.
Recluderen, wederom opsluyten.
Reclusie, een wedersluytinghe.
Refereren, brenghen weder, vertellen oft segghen Item vertoghen oft verhalen.
Relacie, een vertellinghe verhalinghe, vergheldinghe des weldaets oft een verghelijckinghe.
Relatijf, a, um, weder verhalende oft wederbrengich.
Resteren, ouerwesen oft ouerbliuen.
Recoqueren, coecken wederom.
Recreeren, scheppen wederom. *Metaph.* verhueghen oft vermaken.
Recreatie, een verhueginghen oft vermakinghe.
Recogiteren, gedencken wederom.
Refuteren, schelden oft straffen wederom oft verworpen. Item wederleggen.
Refutatie, een verworpinghe oft wederlegghinge met woorden.
Repungeren, steeken wederom.
Reconcilieren, wederom versoenen oft eens maken.
Reconciliatie, een versoeninge oft vereeninge van dien die onneens geweest zijn.
Recalcitreren, wederom metten veerssenen oft hielien stooten.

Recalcitracie, stootinghe metten veerssenen oft hielen wederomme.
Refleren, wayen wederomme oft teghen blasen.
Relinqueren, verlaten.
Reliquie, arum, ouerschietsele oft ouergeschoten dinghen.
Reclineren, neyghen achterwaerts.
Reclinatie, een achterwaerts neyghinghe.
Recumberen, onderligghen oft worden ouerwonnen.
Responderen, verantwoorden oft bequaem ende vouchelijck wesen.
Responsie, een antwoorde.
Repugneren, strijden, tegen vechten oft tegenstellen.
Resilieren, Resulteren, springen wederom oft achterwaerts oft tegen bassen.
Retruderen, wederstooten.
Resideren, sitten, wesen luy, ledich, traech blijuen oft ophouden. *Metaph.*
 woonen oft rusten.
Residentie, rust oft woonstede.
Residue, een ouersitsele oft ouerblijfsele van een ander deel.
Resipisceren, commen wederom tot verstant, commen tot rechte kennisse,
 beteren hem oft afstaen vant quaet.
Rescipiscentie, beteringhe des herten.
Reuomeren, spouwen wederom.
Restingueren, verdriuen, wtdoen oft verdrucken.
Redimeren, besteden bedingen oft coopen. Item lossen oft quijten.
Redemptie, een lossinge, bestellinge oft quijtinge.
Reformeren, brenghen wederom tot zijnder ghedaente.
Reformatie, een wederom brenghinghe tot zijnder ghedaente.
Refloreren, bloeyen wederom.
Reflecteren, buygen wederom

Reflectie, een wederomme buyghinghe.
Refoueren, vermaken hem seluen, cousteren oft weder veruerschen.
Refocilleren, locht scheppen oft vermaken.
Refocillatie, een vermakinge oft locht sceppinge.
Refugeren, vlieden wederomme oft te rugghe, oft toevlieden.
Refugie, een wederomme vliedinghe oft toevlucht.
Refunderen, verghelden oft maken wederom gheheel. *Metap.* opbrenghen.
Refriceren, wederom opcrauwen.
Refringeren, wederom opbreken.
Refreneren, trecken oft achterwaerts houden. *Metaph.* bedwinghen.
Regenereren, herbaren.
Restaureren, maken wederom gansch, brenghen te rechte, veruerschen oft vermaken.
Restauratie, een vernieuwinge oft vermakinghe.
Reintegreren, beghinnen wederom oft vernieuwen.
Reintergratie, een beghinninge oft vernieuwinge.
Reitereren, herdoen oft hergaen. Item verhalen oft vertrecken.
Reiteratie, een herdoeninghe oft herganinghe.
Renoueren, vernieuwen oft maken wederom nieu.
Renouatie, een vernieuwinghe.
Repleren, vervullen wederom.
Repletie, een vervullinghe.
Recappittuleren, int corte met een hooftgheschrift vertellen oft vertrecken tghene datter gheseyt is gheweest.
Recappittulacie, een vertreckinge oft vertellinge int corte met een hooft geschrift tghene datter gheseyt is gheweest.
Relaxeren, verlossen oft ontslaen.
Relaxatie, een verlossin-

ghe, oft ontslaghinghe.

Releueren, wederom opheffen, verheffen, wechnemen oft verlichten.

Releuement, een wederom opheffinghe, wechneminghe oft verlichtinghe.

Resereren, ontsluyten.

Relaberen, wederom vallen.

Relucteren, wederstrijden, wederstaen oft tegen worstelen.

Relegeren, *tert. coniug.* wederomme lesen.

Relegeren, *prim. coniug.* schicken wederomme oft senden wt. Item verseynden wt des vaders landt.

Religeren, *as, aui*, binden wederom op, oft maken los, binden achterwaerts oft van achtere.

Recolligeren, *is*, wederom vergaderen.

Recolectie, een wederom lesinghe oft verhalinghe.

Recoleren, verhalen oft ouerleggen wederomme. *Metaph.* ouerdencken.

Remetieren, meten wederom.

Remoueren, doen wt den weghe oft wech doen.

Rememoreren, brengen wederom inder ghedachtenisse oft vermanen.

Rememoratie, een vermaninge oft gedenckenisse.

Remunereren, schencken wederom, verghelden de gauen oft loonen.

Remuneratie, een wederom schenckinghe oft vergheldinghe der gauen.

Remorderen, bijten wederom, becommenen oft pinighen.

Remors, een herbijtinge oft herpininghe. *Metap.* een knaghinghe.

Remigreren, verhuysen wederomme.

Recognosceren, kennen oft besien wederom.

Recognitie, een wederouersieninghe oft bekentenisse.

Renuncieren, *vercundigen* wederom, geuen te kennen, seggen openbaerlijck, opseggen, afgaen, *verthijden*, afscheyden.

Renunciatie, een wederom vercundinghe oft weder opsegghinghe, vertijdinghe oft afscheydinghe.

Reproberen, schelden oft verworpen. *Metaph.* verachten. Item versteken oft wederlegghen.

Reprobatio, een scheldinghe verworpinge oft verachinghe.

Representeren, maken wederom tegenwoordich, bewijsen oft verthoordich, bewijsen oft verthoonen.

Repurgeren, reynighen oft suyueren wederom.

Repulluleren, spruyten wederom oft wasschen van nieuws.

Recompenseren, vergelden. *Periph.* oft deen teghen dander wieken.

Rependeren, verghelden oft verghelijcken.

Repareren, vernieuwen bereyden wederom oft vermaken.

Reparatie, een vernieuwinghe oft vermakinge.

Reparable, dat te vernieuwen oft te vermaken is, oft vercrijghelijck.

Repercuterem, slaen wederom

Repercussie, een wedcromslaninghe.

Repeteren, begheeren wederom, gaen wederomme oft verhalen.

Repeticie, een verhalinge.

Reponeren, setten wederom, legghen wech oft bewaren.

Repositoor, een behoudenissee daermen yet in leet, oft bewaert, oft sluyt.

Reprimeren, wederhouden oft drucken achterwaerts Item bedwinghen.

Repressie, een verhoudinghe oft achterwaerts druckinghe oft bedwanck.

Requiesceren, rusten, staen stille oft wesen niet beweecht. Item slapen.

Requirerem, begheeren oft eysschen.

Requisitie, een begheerte oft eysch.

Resecrerem, bidden wederom, ontslaen vander ghe-

loefden oft vander vreesen.

Resigneren, verteekenen opbreken oft ontsluyten dat ghesegelt is. Item gheuen wederom, bewijsen, oft opdragen.

Resignacie, een wederom gheuinghe, bewijsinghe oft opdracht.

Restitueren, sette wederom, gheuen wederomme versetten oft vernieuwen.

Restitutie, een wederom geuinge oft vernieuwinge.

Reste, een ouerblijuinge.

Respireren, verhalen den adem of commen wederom te ruste.

Resolueren, ontbinden. *Metaph.* sluyten.

Resolutie, een ontbindinge

Respicieren, omsien oft achterwaerts, *Metaph.* sorgen, waarnemen, wachten.

Respect, een opsieninghe, opsicht, aensien, oft oorsake.

Respect, een opsieninghe, opsicht, aensie, oft oorsake.

Rescinderen, breken oft te niete doen.

Resoneren, wederschallen oft teghengeluyt maken.

Resaluteren, groeten wederomme.

Retardereren, wesen lancaem vertrecken, wtstellen, ophouden. Item beletten, vertragen oft verachten.

Retardatie, een behindinghe, vertreck, belet oft verachteringhe.

Retraheren, trecken wederomme achterwaerts.

Retracteren, vermaken wederomme, verhandelen wederom oft wederroepen.

Retorqueren, buygen wederom oft stoten wederom.

Retunderen, wederomme slaen.

Retexeren, ontweuen dat gheweuen is.

Reuerbereren, slaen wederom.

Reuerberatie, een wederomme slaninghe.

Reuideren, hersien.

Reuisie, een hersieninghe.

Reuoceren, wederoepen oft wederom doen keeren.

Reuocatie, een wederroepinghe.

Reualeren, Reualesceren, wederom ghesont worden.
Redhiberen, gheuen wederomme.
Redhibitie, een wederom gheuinghe.
Reurtereren, wederomme keeren.
Recideren, vallen wederom oft achterwaerts.
Reclameren, wederroepen teghen segghen ende wederstaen.
Reclamatie, een wederroepinghe, oft wederstaninghe.
Recomtenieren, Periph. heysschen wederom als verweerdere.
Recontientie, een wederom heyssinge vanden verweerdere.
Redargueren, berispen.
Redunderen, vloyen wederom oft vallen wederom. Item vloyen ouer. *Periph.* wederom keeren.
Redundantie, ouervloedicheyt oft grooten rijckdom.
Reserueren, houden achterwaerts metten anderen bewaren, behouden, oft wthouden.
Restringeren, wederhouden, herdrucken, douwen te samen oft stremmen.
Restrictijf, dat wederhout oft te samen douwet.
Resumeren, vernemen of verhalen.
Resumptie, een verneminghe oft verhalinghe.
Reuerbereren, slaen wederom.
Reuerberatie, een wederom slaninghe.
Redigeren, drijuen wederom.
Redactie, en wederom drijuinghe.
Repausatie, een ophoudinghe oft rustinghe.
Recederen, wech gaen, wijcken achterwaerts, eerselen oft afwijcken.
Recess, us, een eerselinghe oft afwijckinghe.

R I.

Rigueur, coude oft verstij-

uinge van coude. *Metap.* hert, stijf, ende rou, oft wreet, ende straf.
Rigoreux, tgheen dat rou ende hert, oft straf ende wreet is.
Ridiculeux, een dinghen dat lachelick is, oft dat tot lachen beweecht, oft daer mede gelachen wort.
Rixeux, kijfachtich.
Rixeren, kijuen oft strijden met woorden.

R O.

Robust, a, um, sterck oft crachtich.
Roboreren, maken sterck oft crachtich.

R V.

Ruyne, eenen val oft nederuallinge. *Metaph.* een bederuenisse.
Ruyneux, totten val gheneycht.
Rumineren, knouwen die spijs wederom, ericken. *Metaph.* ghedincken wederom.
Rustijck, a, um, boerachtich, grof, onuerstandich, oft onmanierlijck.
Rusticiteyt, boerachticheyt, grofheyt oft ongheschictheyt.
Rusticeren, wonen, oft onthouden hem op tlandt, velt oft dorp.
Rusticatie, die wooninghe opten lande.
Rurael, veltsch oft dat den velde aengaet.
Rumperen, breken oft bersten.
Rupture, eenen breucke oft scheure.
Rutileren, as, schijnen oft stralen.
Rumoor, een gheruchte. *Metap.* gemeyn geschrey, den ghemeynen roep, sprake oft mare.

[S]**S A.**

Salueren, behouden, salichmaken oft beschermen.
Saluatie, een behoudenisse oft beschermenisse.
Saluateur, een salichmaker.

Saluyt, salicheyt, oft ghesontheyt oft groetenisse.
Salutair, heylsaem dat gesont oft proffijtelijck is.
Saluteren, groeten, wenschen gesontheyt oft aenspreken.
Salutacie, een groete.
Salueconduyct, een vaste gheleyde.
Sacrament, een ghelouinghe met eenen eedt oft een teeken eens heymelijcx dincx, oft een verholentheyt.
Sacrereren, heylighen, oft wijen.
Sacrificeren, offeren.
Sacrificie, een offerande.
Sacerdotie, dat priesterdom oft des priesters staet.
Sacrilegie, kerckroof.
Satisfaseren, vernoeghen oft voldoen.
Satisfactie, een vernoeginghe oft voldoeninghe.
Satieren, sadighen.
Satiabile, versadelijck.
Satieteyt, versadinge, veruullinge oft walghinge.
Satureren, verladen.
Saturiteyt, een versaethz oft verladinghe.
Salpeter, steen sout.
Sapientie, wijsheyt oft verstandicheyt.
Sanguijn, bloedich.
Sanguinolent, bloetdorstich onghenadich oft onbermhertich. Item bloedich.
Sabaoth, den rustdach.
Satelliten, trouwanten of hellebaerdiers.
Satellitie, een bescherminghe van trouwanten, een hoop trouwanten oft hellebardiers.
Sancieren, *is*, *iii*, maken heylich, maken vast, stijf, setten oft ghebieden.
Sanctie, een wet die stijf moet ghehouden worden met groote verbuerte, pijn ende straffen.
Sanctiteyt, *Sanctimonie*, heylicheyt, ende reynicheyt.
Sanctuaire, een heylighe ghewijde plaetse.

Sanctificeren, maken heylich ende reyn.
Sanctificatie, een heylich makinghe.
Sain, a, um, ghesont oft heel.
Saniteyt, ghesontheyt.
Saneren, maken ghesont, ghenesen oft meesteren.
Sanable, le, dat gheheelt oft ghenesen mach worden.
Sanatie, een heelinghe.

S C.

Scoperen, keeren. *Metap.* yemandt wtrecten.
Scandaliseren, beschamen.
Scandalisatie, beschaemtheyt.
Scalae, een leere.
Scaleren, yemant op een leere, oft op een caecke setten.
Scruteren, ondersoecken oft proeuen.
Sceptre, eenen conincklijcken staf.
Sciencie, conste ende wetenheyt.
Scurrijl, schandelijck oft rabauwelijck.
Scuriliteyt, schandelicheydt oft rabaus oft scampere lichtveerdighe woorden.
Scabreux, onneffentheydt oft rouheyt.
Scissie, } een snijdinghe of afhoudinge.
Scissure, } een snijdinghe of afhoudinge.
Sciatica, pijn oft tflerderchijn inde heupen.
Scribe, een Schriftgheleerde.
Schole, een plaetse van rustinghe, ophoudinghe oft ledicheyt.
Scrupule, angst, sorchvuldicheyt oft swaricheyt.
Scrupuleux, angstich, sorchvuldich, rouwe ende swaer.
Scrupulositeyt, ancxsticheyt, sorchfuldicheyt oft swaericheyt.
Scorteren, aris, hoereren oft drijuen hoereriye.
Scortacie, hoereringhe.
Scortateur, een hoererder.
Screeren, schreuwen.

S E.

Sextuplijceren, sesvoudich maken.
Sextuplijcke, een sesvoudich makinghe.
Seducie, een oproer oft oloop. Item tweedrachticheyt oft muysterije.
Seducieux, a, um, oproerich oft oplopich. Item tweedrachtich ende genegen tot muysterije.
Secernerer, deylen oft scheidende vanden anderen.
Sepelieren, begraven.
Sepulture, een begrauninghe oft een graf.
Sepulchre, een graf.
Sederen, as, prim. coniug. stillen, setten te vreden of maken gherust.
Sedacie, een stillinghe.
Semineren, sayen.
Seminatie, een sadinghe.
Sequeren, navolghen.
Sequele, een navolghinghe.
Sequentie, een veruolgende dinck.
Secteren, volghen alleneen nae.
Secte, een quade navolghinghe oft aenhanginge.
Sequestre, een scheidtsman oft middelaer.
Sequestreren, legghen oft setten byden scheidtsman oft middelaer. Item afscheiden.
Serpent, een cruypende dier oft slanghe.
Secundine, dat blaesken dear een vrucht in smoeders lijf in gewonden leet.
Seueer, ernstelijck, strengelijck, dapperlijck, droeflijck, ghestadelijck. Item grimmich ende wreet.
Seueriteyt, strenglicheyt treuricheyt ende wreecheyt.
Septentrion, den noorden wint.
Septentrionael, noordelijck, dat teghen den middernacht is.
Seduliteyt, neersticheyt.
Secunde, een tweede.
Sexte, een seste.
Septime, een seuenste.
Sensuael, e, sinnelijck.
Sensualiteyt, sinnelicheyt.

Sensible, e, ghevoelijck.

Sententie, een meyninge, oordeel, opset, ghedachte oft geuoelen. Item een heerlijk sprake oft vonnisse.

Secordie, traecheyt, oft luydicheyd.

Seduceren, leyden ter zijden verleyden oft bedriegen.

Seductie, bedrieghinghe oft verleydinghe.

Seducteur, een verleyder oft bedriegher.

Secuer, gerust, sonder sorghe, seker oft vrij.

Securiteyt, ruste, sorgheloosheyt, sekerheyt, oft vrijdicheyd.

Secreet, afgescheyden, heymelijck oft verholen.

Secretaire, een die afghescheyden oft heymelijcke dinghen handelt.

Secluderen, sluyten wt oft ter zijden.

Seclusie, een wt oft ter zijden sluytinghe.

Segregeren, scheyden oft deylen.

Segregatie, een scheydinghe oft deylinghe.

Seligeren, vergaderen oft scheyden op een zijde oft plaetse.

Semoueren, legghen ter zijden.

Separeren, deylen oft verscheyden vanden anderen.

Separatie, een verscheydinghe

Separable, verscheydelijck.

Seponeren, legghen ter zijden scheyden oft deylen.

Segnicie, ondapperheyt, luydicheyd oft onvruchtbaerheyt.

Seuoceren, roepen ter zijden alleen.

Seruiteur, een dienaer.

Seruituyt, eyghenschap, slauernije, dienst, dienstbaerheyt oft knechtscap.

S I.

Situieren, legghen oft stellen.

Situacie, eenen stant, gheleghentheyd oft eyghenschap eender plaetsen.

Sigilleren, seghelen oft besluuten.

Signacule, een inghedruct teeken.

Significeren, beduyden, beteekenen oft gheuen te kennen.

Significatie, *Significantie*, een beduydinghe, te kennen gheuinghe oft beteekenisse.

Signeren, tekenen, gheuen te kennen of drucken een teeken.

Signateur, een die dat int wtterste ghemaect is oft die handelinghe, onderteekent.

Signatoir, dat teeken oft seghel dat totten seghel ghehoort.

Signateurs, die ouerste ouer die lijcken oft ouer die beganckenisse der lijcken.

Simuleren, doen diesghelijcx, veysen, versieren, oft stellen anders dant is.

Simulatie, een veysinghe oft een valsche aenneminghe.

Simulteyt, vyandtschap, haet, oft heymelijcken nijdt.

Simulachre, een beelt, oft een versierde ghedaente.

Singulair, eenlijck, *Metaph.* sonderlijck oft wtnemelijck.

Singulariteyt, sonderlingheyt, oft wtnementheyt.

Singulierlijck, sonderlijck oft wtnemelijck.

Sileren, stille swijghen.

Silencie, swighinghe, oft stilheyt.

Simpel, enckele, eenvoudich, *Metap.* slecht, vroom, ende onbedriechelijck.

Simpliciteyt, eenwoudicheyt oft oprechticheyt.

Sillabe, een begrippinghe.

Sybylle, *gen. foem*, een wijf die toecomende dinghen voorseyt oft van God bericht is van toecomende dinghen.

Sinueren, crommen oft buyghen.

Similitude, een gelijkkenis.

Sinisterlijck, looslijck oft bedrieghelijck.

S O.

Sortieren, loten, ouercommen, vallen te lote, oft bestellen.

Sort, een lot oft gheluckval, dat yeghelijck met gheluck toevalt.

Sortilegie, een waersegghinghe met tlot te worpen.

Solliciteren, beneerstigen besorghen. *Metaph.* maken sorchvuldich, becommen, driuen oft dwingen.

Sollicitude, becommernis oft ancxtachticheyt.

Solphiseren, noetwijs worden.

Somnie, eenen droom.

Somnolent, *a, um*, slaperich.

Somniculeux, *a, um, Idem*, oft luy ende traech.

Somnieren, droomen.

Somnolentie, slaeperachticheyt.

Somniateur, eenen droomere.

Sophisticeren, listelijcken clappen ende bedrieghen.

Sophist, een cloeck ende listich clapper ende een bedriegher met woorden.

Solueren, ontbinden, verlossen, ende betalen.

Solutie, een ontbindinge, verlossinge, oft betalinge.

Soluent, machtich om te betalen.

Solempneel, iaerlijck, ende dat iaerlijcx op eenen seekeren dach ghehouden wordt.

Solempniteyt, eenen hoochlijcken, ende heerlijcken dach.

Sopieren, vallen in slape. *Metaph.* vergeten, oft ten eynde comen.

Societeyt, ghemeynschap oft gheselschap.

Sociael, *e*, ghesellijck.

Socieren, voughen hem toe.

Solstitie, als dye sonne staet oft der sonnenstant.

Solstitiael, dat der toebehoort.

Soneren, luyden oft gheluydt gheuen, oft clincken.

Soon, gheluyt, oft gheclanck.
Solacieren, vertroosten, oft vermaken, oft verblijden.
Soleren, troosten oft vermaken.
Solaes, eenen troost oft vermakinghe.
Sobre, a, um, nuchtere, matich oft wel by sinnen.
Sobrieteyt, nuchterheyt.
Sodael, een medeghesel.
Sodaliteyt, Sodalice, een gheselschap, een gemeyn slecht dinghen, oft een gulde.
Sollitair, die alleen leeft oft die eenichlijcken in een woestine leeft.
Solertie, cloecheyt, neersticheyt oft listicheyt.
Solyde, a, um, gansch aen den anderen. Item sterck, vast een niet hol.
Soliditeyt, stercheyt, ganscheyt, oft vasticheyt.
Solideren, as, maken vast oft hert.

S P.

Specificeren, besunderen oft bescheyden.
Specificatie, een besunderinghe oft bescheydinge.
Spolieren, beroouen.
Spacieren, wandelen.
Spacie, een wijde ende breyde van eenighe plaetse of van eenen tijt.
Sperneren, smaden oft verachten.
Speculeren, verspieden, wachten oft wel bedencken.
Speculatie, een neerstelijcke ouersieninghe.
Speculateur, een besindere oft verspiedere.
Spireren, aessemen, blasen, wayen oft riecken.
Spirable, leeflijck oft dat ademt.
Spirament, Spiracle, een adem gadt.
Specie, een ghestelt, ghedaente, aenghesicht, oft schoonheyt, oft een welriekende cruydt.
Specioos, a, um, sonderlijck oft eyghen.

Specialijck, eyghentlijck oft sonderlijck.
Speciael, e, sonderling oft besondere.
Specteren, as, sien dick oft veel oft sien neerstelijck.
Spectable, e, aensienlijck, oft dat eere, oft verwonderens weerts is.
Spectateur, een toesiendere.
Spectacule, een schouspel oft eenen toech.
Speluncke, een hol der moordenaren.
Sphaere, eenen cloot of een ront dinck.
Spine, eenen doren, een rugbeen oft ruggraet.
Spinoes, a, um, dorenachtich, *Metaph.* steeckachtich.
Spuijn, schuym.
Spumoes, schuymachtich
Spiscitude, } dicte oft grofheyt.
Spiscitijf, } dicte oft grofheyt.
Spirituael, le, gheestelijck.
Spiritualityet, gheestelickeyt.
Spergeren, wtspreyen oft besprenghen.
Splenderen, schijnen, stralen oft blincken.
Splendeur, een schijnsele, oft blinckinghe. *Metaph.* heerlijkheyt oft weerdicheyt.

S Q.

Squinancie, den huych, of dat gheswel inden hals.
Squame, een schubbe oft visschelle.
Squamoës, schubachtich, oft schelpachtich.

S T.

Stipuleren, belouen, proprie belouen tzouldt. *Item* vraghen oft worden ghevraecht oft begheren.
Stipulacie, een beloftenisse, wtspraecke van dat ghevraecht oft begheert is.
Stipulateur, een belouer vragere oft begheerdere.
Studeren, wesen neerstich oeffenen hem seluen, doen neersticheyt, oft wesen gunstich.
Studie, neersticheyt, oef-

feninghe, gunst, oft liefde.

Studieux, neerstich, begheerlijck, oft gunstich.

Studoir, een plaetse daermen neersticheyt doet oft hem seluen oeffent.

Stranguleren, worghen.

Strangulatie, een worginghe.

Strangurie, die coupisse.

Statueren, setten vastelijck, voornemen oft instellen.

Statue, een gesneden, ghesteken of gegoten beeldt.

Statuyt, een vaste settinghe oft instellinghe.

Statie, een wachtplaetse, oft schiltwaecke oft stant.

Staet, een yeghelijck wesen, oft ghedaente, *Metaph.* settinghe oft weerdicheyt.

Stature, die mans lengde ende grootte.

Sterquilinie, een messie.

Stercoreren, *as*, maken vet oft mesten.

Stupeur, verslaninge, verschrickinge oft verwonderinghe.

Stupide, *a*, *um*, verslaghen, verschrickt, bot oft sonder gheuoelen.

Stupreren, *as*, vercrachten een vrouwe, oft hanteren onmanierlijck onsuyuerheyt.

Strict, enghe ende nau.

Strictelijck, enghelijck ende nauwelijck.

Sterijl, onvruchtbaer.

Steriliteyt, onvruchtbaerheyt.

Sternuteren, niesen.

Sternutatie, niesinghe.

Stulticie, sotheyt.

Stadie, een loopplaets of renplaets. Item een wijde die seshondert voeten ende xxv. schreden begrijpt.

Stole, een yegelijck cleet, een eerlijck wijfs cleet oft onderrock.

Stirperen, doen die wortel wech.

Stimule, een stackel, oft prickel, *Metaph.* een onrust oft castidinghe.

Stimuleren, nopen, steeken oft driuen zeer.
Stabijl, le, ghestadich, bestandich oft vast.
Stabiliteyt, ghestadicheyt oft vasticheyt.
Stabilieren, beuestighen, maecken bestandich stijf oft maecken vast.
Strennuiteyt, hantvastichheyt, cloeckheyt, strengicheyt oft dapperheyt.
Styptijck, a, um, dat stopt oft tsamen dringt.
Strueren, setten ordentelijck, maken oft bereyden gheschictelijck.
Structure, een ghestichte, gebouwe oft timmeragie.
Stilleren, druppen.
Stillicidie, een druppelinghe.

S V.

Summe, dat ghansch begrijp oft inhoudt.
Summierlijck, cortelijc oft int corte begrepen.
Summiteyt, die hoochte.
Subsigneren, onderteekenen, onderschriuen.
Subsignatie, een ondertekeninghe oft onderschriuinghe.
Susurreren, brommelen, murmulen, oft spreken heymelijck.
Susurratie, een brommelinghe, murmelinghe oft heymelijcke sprekinghe.
Suffoceren versticken, worghen, oft sluyten den adem.
Suffocatie, een verstickinghe oft worghinghe.
Superficie, die vlacheyt oft die breede sonder hoochde, dat buytenste van elcken candt.
Suppediteren, gheuen, reycken wt, onderdrucken, oft onder die voet worpen.
Suppeditatie, een gheuinghe, wtreyckinge oft onderdruckinghe.
Substitueren, setten eenen anderen inde plaetse van dien die afghegaen is.
Substituyt, een die in een anders plaetse ghestelt is.

Substitutie, een ondersettinghe inde plaetse van die afghegaen is.
Suspireren, suchten, *Metaph.* begheren.
Suspirie, een suchtinghe, oft begheerte.
Suspirioos, suchtachtich, oft snuyfachtich.
Suaef, e, soet oft lieflijck.
Suauteyt, soeticheyt oft lieflicheyt.
Superstitie, valsche gods eeringhe, valschen Gods dienst, ongeloooue, groote vrese.
Superstitieux, onghelooouich, die eenen valschen gods dienst heeft.
Subsequeren, terstont navolgen.
Supplanteren, as, onderheffen den voet, *Metaph.* bedrieghen.
Supplantateur, een bedrieghere.
Subtiyl, deurtrocken ende loos.
Subtilyteyt, deurtrockenheyt oft loosheyt.
Suptueus, costelijck, costbaer, dat veel cost.
Subijt, haestelijck ende rasch.
Suspiciëren, opsien oft opwaerts. *Metaph.* verwonderen, oft eeren *ab hoc fit*
Suspiciëren, aris, vermoeyen.
Suspitie, een quaet vermoeyen.
Suspect, a, um, quaet vermoedich oft een daermen quaet vermoeyen op heeft.
Suspicieux, a, um, actiue & passiuë, vol quaet vermoeyens.
Suggereren, inblasen oft ingheuen.
Suggestie, een inblasinge oft ingheuinghe.
Subderen, onderdoen, ondersetten, oft onderworpen.
Submitteren, ondersetten aflaten oft ouergheuen.
Submissie, een ondersettinghe, aflatinge oft ouergheuinghe.
Supergredieren, ouertreden

Subrogeren, setten in yemants plaetse.
Suffigeren, ondersteeken.
Superfluieren, ouervloedich wesen.
Superfluijteyt, ouervloedicheyt.
Subterfluieren, ondervloyen.
Sustineren, verdraghen, lijden, draghen oft byblijuen.
Sustinantie, een verdrachelicheyt oft draghinghe.
Sustenteren, onderhouden.
Sustentatie, een ophoudinghe oft onderhoudinghe.
Subiungeren, toe oft ondersetten.
Subiunctie, een toe oft ondersettinghe.
Subsisteren, stille staen of onderstaen.
Sufficieren, genouchsaem wesen.
Sufficient, genouchsaem.
Sufficientie, een genouchsaemheyt.
Subijcieren, stroyen oft onderworpen.
Subiect, ondergheworpen, oft onderdanich.
Subiectie, onderworpenheyt onderdanicheyt.
Subduceren, verleyden, stelen oft ontrecken.
Subductie, een opverheffinghe oft rekeninghe.
Superuenieren, commen onuersiens inden handel oft tusschen commen.
Supporteren, onderdragen oft verdraghen.
Suppliceren, een ootmoedelijck bidden.
Supplicatie, een ootmoedighe bede.
Suppliant, een ootmoedich biddere.
Supplicie, *gen. neut.* een straffinghe.
Subscriberen, onderschrijuen.
Subscriptie, een onderschiuinghe.
Subigeren, bedwingen oft oeffenen.
Supputacie, een rekeninghe.
Succurreren, commen te

hulpe oft bystant doen.

Substerner, onderspreyen oft onderstroyen.

Susciteren, opwecken oft leuendich maken.

Succenseren, gram worden.

Susciperen, nemen op hem, oft aennemen.

Subrueren, om keeren, om worpen oft neder.

Succederen, yewerts onderghaen oft commen in een anders plaetse.

Successeur, een aencommelinck.

Successie, een aencomminghe, *Metaph.* een versterffenisse oft verual.

Suffereren, lijden oft verdraghen.

Substeren, onderstaen, bestaen, blijuen volherdich oft ophouden.

Sunstancie, een dinck dat doer hem seluen is, oft daerment yet wt maect. *Item* haefue, ende rijckdom.

Suffleren, opblasen oft maken swillende.

Succumberen, onderuallen, onderlegghen, worden ouerwonnen, oft tonderblijuen.

Subdiaken, een onderdienaer.

Subsilieren, *Subsulteren*, springen een weynich op oft ophuppelen.

Subsideren, ondersitten neder oft blijuen.

Subsidie, een te hulpe comminghe, helpinge oft bevallinghe.

Supersederen, onderlaten, laten onder wegen, laten staen oft ophouden.

Sublimeren, verhooghen oft verheffen. *Item* op doen reysen.

Suplimateyt, hoocheyt oft verhoghinghe.

Suffumigeren, beroocken oft roocken van onder.

Suffumigatie, een beroockinge of onderroockinge.

Suffugeren, ontstelen hem seluen.

Subterfugeren, vermijden, oft schouwen.

Subterfugien, loose vondekens.
Suffunderen, onder een ghieten oft ouerschudden.
Suffringeren, breken een weynich.
Suppleren, versetten, volmaken dat afghegaen is.
Suppletie, een versettinge ende volmakinge van datter afgegaen is ende gebreect.
Supplement, een versettinghe oft volmakinghe.
Subleueren, doen hulpe, oprechten, oft verlichten.
Sublaberen, vallen heymelijck daer heenen.
Subligeren, *as*, onderbinden.
Subintelligeren, een weynich verstaen.
Sublegeren, *tert. coniuga*. stelen of heymelijck wech nemen.
Subdelegeren, leggen op eenen anderen dat ons beuolen is.
Sublegeren, *pri. coniug.* versetten oft stellen in diens plaetse van dien die afgegaen is.
Submoueren, beweghen heymelijck, oft een weynich wech heffen.
Subnoteren, opteekenen oft aenschrijven.
Subneceren, toetsen, onderbinden oft onderstricken.
Subnerueren, snijden die spanader oft senuwen af, oft maken oncrachtich.
Suborneren, verchieren een weynich, *Periph.* bereyden heymelijck of heymelijck toemaken om yemant te bedrieghen.
Supprimeren, verdrucken oft onderdowen.
Suppureren, versweeren, oft worden tot etter.
Suppuratie, versweringhe.
Superinpenderen, hangen van bouen af oft dreygen te vallen.
Suspenderen, ophangen, oft vertrecken.
Suspendie, een ophanginghe, oft vertreck.
Succuteren, onderscudden.
Succusseren, neerstich afschudden.

Suppeteren, begheren heymelijck oft bedriechlijck.
Supertiaen, plur. num. in nominatio & accusatio bystant ende hulpe.
Supponeren, ondersetten oft ondersleypen.
Suppositorie, een dinck datmen van onder set.
Subrideren, lachen een weynich oft heymelijck.
Suffrageren, doen bystant oft bewijsen gunst.
Suffragie, een hulpe oft keur als men verkiest een stemme.
Suffragaen, een hulpere, een bystandere oft voorsprekere, oft een wybisschop.
Surripiëren, nemen, oft ontrecken heymelijck, oft ontstelen.
Surreptie, een neminghe oft een heymelijcke ontreckinghe oft ontstelinghe.
Substraheren, trecken heymelijck wech oft onstelen.
Substractie, een heymelijcke wechtreckinge, oft ontstelinghe, oft een aftreckinghe.
Subuirguleren, onderroeden oft gheerden.
Subuerteren, omkeeren, oft verstooren.
Sulpher, sweuel.
Superbe, a, um, hooemoedich, houaerdich.
Superbie, hooemoedicheyt oft houerdicheyt.
Superbieren, wesen hooemoedich oft houerdich.
Surdastre, een weynich qualijck hoorende.
Surditeyt, domsheyt, oft doofheyt.
Superscriptie, een opschiuinghe.
Supprimeren, verdrucken oft douwen onder.

S Y.

Synonymen, veel woorden die een dinck beduyden.
Syncoperen, vercorten.
Syncopatie, een vercortinghe.

Symbule, een verghelijkinghe, een waerteecken oft teeken. *Item* een corte spraeck, inden welcken een verborghen leere begrepen, oft verclaert wordt.
Symphonie, een welluydinge oft ouereen cominghe.
Synagoge, een vergaderinge oft samen comminghe.
Synceer, a, um, louter, gansch, onghevalst, reyn, suyuer oft ombevlect.

[T]

T A.

Tabule, een tafel. *Item* eenen brief, een yegelijck dinck daer op ghescheuen wort.
Tarderen, wesen lancksaem, vertrecken oft op houden.
Taxeren, rueren hert oft dick aen, *Metaph*, schelden, lasteren oft straffen. *Item* achten, oft schatten die weerde van eenich dinck.
Taxacie, een schattinghe.
Tacite, al swijghende.
Tabernacle, een hutte oft tent.

T AE.

Taedie, verdriet.
Taedieux, verdrietich, vol verdriets oft ouerlastich.

T E.

Testeren, betuyghen, gheuen ghetuyghe, beroepen tot ghetuyge oft bidden. *Item* maken yemanden yet.
Testificeren, Idem.
Testimonie, Testatie, een ghetuychnisse.
Testament, yet dat ghemaect is. *Metaph*. eenen vuytersten wille.
Testateur, eenen die yet maect.
Testamentaire, dat daer toebehoort.
Tempteren, quellen oft becooren.
Temptacie, een quellinge oft becooringhe.
Tenteren, as, aui, proeuen oft versoecken. *Item* reytsen oft tinten.

Tentacie, een versoekinghe, proeuinghe oft aengrijpinghe.
Termineren, eynden.
Termijn, een ondermerck mercsteen. Item een perck, mate, eynde oft pale.
Terminatie, een eynde.
Tempereren, matighen oft menghen.
Temperature, een menghinghe. Item een schickinge des tijts oft eygenschap des tijts, oft des lochts.
Temperantie, maticheyt oft onthoudinghe.
Temulent, a, um, droncken.
Temulentie, dronckenschap.
Tercieren, doen ten derdenmale oft deelen.
Tercie, een derde dinck.
Tergiuerseren, keeren den rugghe vlieden, trecken achterwaerts, *Metaph.* bedrieghen, oft teghen staen.
Tergiuersatie, een vliedinghe, achterwaerts treckinghe oft bedroch.
Temple, een ghewijde plaetse.
Terciaen, een coortse van ouer ander dach.
Tenderen, strecken, spannen, staen oft gaen voorby.
Texeren, weuen, *Metap.* setten tsamen oft maken.
Texture, eenighe webbe, oft weuinghe.
Text, eenen sin van eenige printe oft schrifture.
Temporael, le, tijtlijck oft onlancx duerende.
Temporaliteyt, tijtlijckheyt.
Tempestijf, a, um, tijtlijck recht gheleghen, recht te passe.
Tempestiuiteyt, gelegentheyt oft tijtlijcheyt.
Tempeest, een onweder *Metaph.* een beweghinghe oft een bedroeuvinghe.
Tempestueux, onwerich, quaet weder oft stuer weder.

Tergeren, wisschen, veeghen, reynighen oft suyueren.

Tenebres, duysternissen.

Tenebreux, duyster, oft doncker.

Teneur, dat gheluyt dat die reden wijst, die volstreckinghe aenden anderen, het inhoudt.

Terreen, *a*, *um*, aertsch.

Terreur, een verscrickinghe, verueeringhe.

Terrible, *e*, verscrickelijck oft vreeslijck.

Terreren, *es*, verschricken oft verveeren.

Territeren, *as*, *frequent*. verschricken zeer.

Temeriteyt, stoutheyt, lichtuerdicheyt. *Metaph.* dwaesheyd.

Temerair, *a*, *um*, stout oft lichtuerdich.

Temereren, *as*, *aii*, scheynden oft beulecken.

T H.

Theologie, een leeringhe inder Godheyt.

Theologe, een leeraer inder Godheyt.

Thoon, gheluydt.

Throon, eenen Coninx stoel oft eenen heerlijcken setele.

T I.

Tituberen, swancken oft sweyuen mette voeten gelijk die droncke lieden,

Metaph. twijffelen, oft wesen onghestadich. Item stamelen oft aenstoten metter tonghen. Item beuen.

Titubatie, een stamelinghe.

Titilleren, kittelen.

Titillacie, een kittelinghe.

Titule, een onder oft opschrift oft naem van eenich dinck, *Metaph.* een weerdicheyt oft lof.

Tituleren, onder oft op schriuen oft naem gheuen van eenich dinck, *Metaph.* een toeschriuinghe van eenighe weerdicheyt oft lof.

Tincture, verwinghe.

Tisane, een drancxken op gherst ghesoden.

T O.

Torment, een pininghe, oft lijden. Item yet daer men inde oorloghe mede schiet.

Tolereren, lijden oft verdraghen wat swaers.

Tolerancie, lijdsaemheyt, oft verdrachelicheyt.

Tollerable, lijdelyck, verdrachelijck, oft dat te lijden is.

Torqueren, winden, buyghen, driuen ende schieten.

Torture, een pijninghe.

Toneren, *as*, *au*, luyden zeer, roepen luyde, oft donderen.

T R.

Tribuleren, pijnen oft quellen.

Tribulatie, een pininghe, oft quellinghe.

Triplijcke, een drievoudicheyt.

Tripliceren, drijevoudich maken.

Truculent, stuer ende straf.

Truculentie, stuerheyt of strafheyt.

Triumphe, een heerlijcke inrijdinghe als men ghewonnen ende die vianden gheslaghen heeft.

Triumphael, dat tot alsulcken heerlijcken feeste ghehoort.

Triumpheren, houden alsulcken feeste. *Metaph.* verblijden oft wesen vrolijck.

Tracteren, *as*, *frequent*. trecken dicke, oeffenen, hanteren oft handelen.

Tractaet, een werck, oft handelinghe.

Tractable, datmen handelen oft trecken mach.

Tractabiliteyt, handelicheyt.

Tribuyt, ghifte, schattinghe, beede, schot, watmen der ouerheyt geuen moet.

Trubutaire, *a*, *um*, dat schot oft schattinghe gheuen moet.

Tranquil, gherust ende stil.

Triniteyt, die Drijvuldicheyt.

Tragoedie, een ghemeyn reden, oft ghedicht van heerlijke luyden, ende van heerlijke dinghen die eenen droeuen wtganck oft eynde hebben.
Transitoor, a, um, verganckelijck oft dat terstont vergaet.
Transsreteren, ouerschepen in zee.
Transsretatie, een ouerschepinghe der zee.
Tribuyn, een ouerste meester oft heere.
Tribunael, gener. neutr. een Richters stoel, vierschaer, eenen hogen stoel half ront oft ghelijck eenen boghe ghemaect.
Traderen, ouergeuen oft leeren.
Traditie, een ouergheuinghe oft leeringhe.
Transmitteren, voorseynden, oft seynden aen een ander plaetse.
Transmissie, een ouergheuinghe, oft voorseyndinghe.
Transgredieren, ouergaen, ouerclimmen, gaen voorby oft voordere ouertreden.
Transgressie, een ouerganinghe, ouertredinghe, ouerclimminge oft voorby ganinghe.
Transfigeren, deursteken.
Transfixie, een deurstekinghe.
Traduceren, leyden van deen plaetse in dandere, oft oueruaren, ombrenghen, oft verslijten. Item verduytschen, ende van deen tale in dander ouersetten.
Traductie, een veranderinghe oft ouersettinghe.
Transporteren, ouerdraghén oft opdraghén.
Transport, een ouerdraghinghe oft opdracht.
Transcriberen, voor oft wt schrijuen oft leueren.
Transscriptie, een ouer, oft wtschriuinghe oft ouer leuringhe.
Transigeren, ouersetten. *Metaph.* vereenighen.

Transactie, een ouersettinghe oft vereenighinghe.
Transcurreren, ouerloopen oft voordere oft van deen plaetse in dandere.
Transsereren, dragen aen een ander plaetse oft ouerstellen.
Translatie, een ouerstellinghe oft versettinge der woorden wt haer eygen plaetse in een ander.
Transilieren, ouerspringhen.
Transformeren, veranderen in een ander gedaente.
Transformatie, een veranderinghe in een ander ghedaente.
Transuerteren, verkeerren.
Transfigureren, veranderen die ghedaente.
Transfiguratie, een veranderinge der ghedaenten.
Transtugeren, vlieden aen een ander plaetse.
Transfuge, een ouerlopere, velvluchtige, die ouer tot eenen anderen deel der luyden loopt.
Transfunderen, ghieten van deen plaetse in dandere.
Transmoueren, bewegen aen een ander plaetse.
Transmigreren, vertrecken, oft verhuysen verde van een ander plaetse.
Transmigratie, een vertreckinghe oft verhuysinghe verde van een ander plaetse.
Transpareren, duerschijnen.
Transponeren, versetten oft ouersetten.
Transpositie, een versettinghe oft ouersettinghe.
Transuerbereren, duerslaen
Tripudieren, dansen oft springhen opter aerden.
Tripudie, een dansinge oft springhinge opter aerden.
Trist, e, droef oft truerich Item crustachtich, wreet oft bitter.
Tristitie, droefheyt, oft truericheyt.
Triangle, een driehoek.

T V.

Tuteren, as, aris, beschermen.

Tuteurs, mombers, oft voechden.

Turele, momberije of voechdije.

Tunderen, clutsen, stoten stampen oft slaen in strucken.

Tumbe, een groefue, hol inder aerden. Item een graf.

Tugurie, een herders oft landt huys, oft boeren huys.

Tumult, een oproer, groot gheschrey oft oploop van veel lieden.

Tumultueux, a, um, oproerich oft oploopich.

Tumultueren, wesen oproerich, oft maken oploop.

Turbe, een gherucht, ghetier, als veel metten anderen. Item eenen hoop volcx.

Turberen, bewegen, verslaen, bedroeuën, berueren oft verwerren.

Turbatie, een beroerte of quellinghe.

Turbulent, a, um, vol kisuens, twists, onrusten ende gheruchts.

[V]**V A.**

VAceren, ledich wesen, beneerstigen hem oft arbeyden.

Vacatie, een ophoudinge, ledicheyt. Item vrijheyt.

Vacantie, een ophoudinghe oft schorsinghe van eenighe saken.

Vacueren, ledich oft ydel maken.

Variëren, veranderen.

Variatie, } een veranderinghe.

Varieteyt, } een veranderinghe.

Variable, veranderlijck.

Vacilleren, wanckelen, waghghelen metten voeten, *Metaph.* wesen ongestadich.

Vacillacie, een wanckelinghe, waghghelinghe metten voeten, *Metaph.* ongestadicheyt.

Vapeur, eenen domp oft eenen roock.

Vaporeren, gheuen eenen domp van hem.

Vaporatie, een dompgheuinghe van hem.

Valediceren, oorlof nemen.

Vasteren, verstooren oft bederuen.

Vastatie, verstooringhe, verderuinghe oft woestmakinghe.

Vastiteyt, groote woestheyt oft een grouwelijcke woestenijs.

Vaniteyt, ydelheyt, onnutticheyt, logenachticheyt, lichtvaerdicheyt.

Vanesceren, worden ydel onnut, vergaen oft verdwijnen.

Vagabund, *a*, *um*, seer deurlopende, herwaerts *ende* derwaerts, oft ledich gaende. Item een ledich gangher, oft die doelt achter lande.

Vageren, deurlopen hier ende daer.

Valetudinaire, *a*, *um*, sieckachtich oft die altijd siec is.

Valeur, } weerde.

Valuatie, } weerde.

V B.

Vberteyt, ouervloedichheyt, volheyt oft vruchtbaerheyt.

V E.

Vereren, driuen met ghewelt, quellen, wesen lastich bedroeuwen oft maken ongherust.

Vexatie, quellinghe, oft moeyelicheyt.

Verificeren, waerachtich maken.

Verificatie, een warachtich makinghe.

Verisimijl, der waerheyt ghelijck oft dat ghelooftweerdich is.

Verboos, *a*, *um*, van veel woorden, veel sprekende oft clappende. *Metaph.* mondich.

Verbael, een reden die mondelinghe gheschiet.

Verbalijck, mondelinghe.

Verbositeyt, clappicheyt.

Verbereren, slaen.

Ventoos, a, um, windachtich, *Metaph.* ydel, oft ledich.
Ventileren, verwayen, worpen inde locht oft bewegen. *Metaph.* ouerlopen oft rannen.
Ventilatie, een worpinge inde locht, oft beweghinghe, *Metaph.* een ouerloopinghe, oft ranninghe.
Venael, veyl.
Vendicie, een vercoopinghe.
Ventose, een laetbusse.
Vehement, heftich, scherp, dringhende, neerstich, crachtich oft sterck.
Vehementie, hefticheyt, oft grooten ernst, neersticheyt oft cracht.
Venieel, vergheeffelijck.
Venineux, a, um, verghiftich oft fenijnich.
Veneficie, verghiffenisse oft fenijn.
Verecundie, schamelheyt oft manierlicheyt.
Verecunderen, wesen schamel oft manierlijck.
Ventricule, die mage oft een buycxken.
Vestigie, eenen voetstap, *Metaph.* een teeken.
Vestigeren, soecken of na speuren.
Vegeteren, as, houden in ghesontheyt, stercken oft oeffenen.
Verteren, keeren, weynden oft veranderen.
Verseren, deponens, oeffenen hem, wesen neerstich oft wonen.
Versutie, listicheyt of loofheyt.
Vendiceren, eyghenen hem toe oft toeschriuen.
Vendicatie, een toeschriuinghe.
Vermicule, een wormken.

V I.

Violeren, bevlecken, veronreyninghen, scheynden oft vercrachten.
Violatie, een bevleckinghe, oft veronreyninghe, scheyndinge oft vercrach-

tinghe. *Violentie, Idem.*

Violent, a, um, die yet met ghewelt doet oft gheweldich.

Violable, bile, dat ghescheynt oft gecrenct mach worden.

Vigeren, groeyen, leuen, wesen sterck ende crachtich.

Vigueur, groeynghe ende stercte.

Vigoreux, vast ende vroom.

Virguleren, maken een roede, gheerde oft staf.

Vitupereren, lasteren, schelden spreken schande oft verachten.

Vituperie, Vituperatie, een schande sprekinghe, oft lasteringhe.

Vijl, een die slecht oft ongheacht is.

Viliteyt, slechtheyt ongeachtheyt oft snoodicheyt.

Vigileren, waecken, *Metaph.* wesen neerstich.

Vigiliae, plural. een nachtwaecke.

Vigilantie, een wakinghe oft neersticheyt.

Viuificeren, leuendich maken.

Viuaciteyt, leuenachticheyt.

Vitael, e, leuende.

Victiteren, as, leuen oft wesen alleen.

Viteren, mijden oft schouwen.

Visiteren, besien dicke oft thuys besoecken.

Visitatie, een besoeckinghe.

Visie, us, dat ghesicht.

Visible, le, sienlijck oft dat ghesien mach worden.

Vicaire, a, um, een stadthoudere oft die eens anders plaetse bewaert.

Vicegerent, Idem.

Viceureyt, een stedehouder vanden prochiaen.

Vineux, masc. & neut. gener. wijnsieck oft wijnachtich.

Virtueux, duechdelijck. Item crachtich oft wtnemelijck.

Vinceren, ouerwinnen.

Victeur, een winder.
Victorie, een verwinninge.
Victorieux, a, um, vol van ouerwinninghe.
Victime, eenen offere der ouerwinninghen.
Vicie, een lastere schande oft ghebreck.
Vicieux, a, um, vol schande oft ghebreck. Item ghebreckelijck oft quaet.
Vicieren, as, scheynden, bevlecken, nemen die eere oft verstooren.
Vindiceren, beschermen, behoeden voor ghewelt, oft voor onrecht oft wreken, verlossen oft straffen.
Vindicte, een wraecke oft straffinghe.
Viscoes, a, um, lijmachtich ende taey.
Viciniteyt, gebuerschap.
Virginael, e, maechdelijc.
Vibreren, as, aui, bewegen, verschieten oft beroeren.
Viriditeyt, groenicheyt.

V L.

VLcereren, trecken, scorpen die huyt op oft versweren.
Vleeratie, een optreckinghe, oft schorpinghe des huyts oft sweringhe.

V M.

Vmbre, een schaduwe. Item eenen gheest.
Vmbreren, as, maken een schaduwe oft bedecken.

V N.

Vnieren, vereenigen, een maken oft versamen.
Vnie, een eendrachticheyt oft eenicheyt.
Vniteyt, eenicheyt.
Vnijck, a, um, eenich.
Vniuersael, e, al gemeynlijck oft al ouer al.
Vniuersalijck, aduerb. ghemeynlijck.
Vniuersiteyt, een gemeynschap.
Vndecime, een elfste.
Vngeren, saluen.
Vnctie, een saluinghe.
Vnguent, een salue.
Vnguentaire, een die goede welreickende salue maect oft vercoopt.
Vnanijm, van eenen wille oft eendrachtich.

Vnanimiteyt, een eenwillicheyd, oft eendrachtichheyd.

V O.

Voueren, verlouen oft gelouen, *aliquando* toeeyghenen oft geuen tot eyghen.

Votijf, a, um, dat met gheloeften gheschiet oft met beloeften begeert wordt.

Vocatie, een roepinghe oft noeminghe.

Vocalen, die vijf luydende letteren, te weten: a, e, i, o, u.

Vocabule, een woort daer men een dinck mede noemt oft eenen naem.

Vocabulair, eenen boeck der verduytsinghe oft wt legghinghe.

Volume, een deel eens gansch boucx.

Voluntaire, ghewillich.

Volupteyt, wellusticheyt oft vermakelijcheyt.

Voluptueux, a, um, wellustich oft tot wellust gheneycht.

Voceren, roepen oft noemen.

Vocatie, een roepinghe.

Vocifereren, gherucht oft gheluyt maken metter stemmen, oft luyde roepen.

Vociferatie, een gherucht oft geluytmakinge metter stemmen.

Voraciteyt, stockachticheyt oft verslinderachticheyt.

Voluble, dat geweyntelt mach worden.

Volubiliteyt, wintelachticheyt.

V R.

Vrgeren, dringhen, dwinghen aendriuen oft haesten.

Vrine, pisse.

Vrinael, een pisvat.

Vrbaen, a, um, chierlijck, eerbaer in woorden, hooflijck oft beleeft.

Vrbaniteyt, hooflijcheyt, verchierlijcheyt, oft beleeftheyt.

V S.

Vsiteren, gebruycken dicke oft alleneen.

Vsufruct, profijt oft nuttinghe van een vremdt goet sonder schade.

Vsufructuaire, een die tprofijt oft nuttinghe van een vremdt goet sonder zijn schade besit, oft gebruyckere.

Vsure, profijt, woecker of ghewin.

Vsurair, een woeckerere.

Vsurperen, ghebruycken dicke met woorden, oft metter daet. Item onderhouden.

V T.

Vteren, ghebruycken, besighen, oft hebben ghemeynschap.

Vtijl, profijtelijck.

Vtiliteyt, profitelijcheyt, oft nutlicheyt.

V V.

Vulnereren, wonden oft maken een wonde.

Vulneratie, een wontmakinghe oft quetsinghe.

Vulgair, ghemeyn, slecht oft cleyn gheacht.

V Y.

Vyl, een die slecht oft ongheacht is.

[Z]**Z E.**

ZEel, *gen. mascul.* geloersheyt, vergonste oft haet.

Zelotypie, gheloersheyt.

Zephyr, den westen wint.

Z I.

Zizanie, *gen. foem*, ratte oft oncruyt.

Z O.

Zodiaech, gen, masc. die ronde des hemels, inden welcken die twaelf teecken
zijn.

FINIS.

Die ghebreecken de welcke by de schult vanden Druckers versuymt zijn.

Item folio primo *vanden* pro *vande*.

A ante D.

Admoneren pro Admoueren.

C ante A.

Cauernem pro Cauerneux.

C ante E.

Cercieren pro Cernereren.

C ante O.

Contrarie, a, um, *een wederspanninghe* pro *wederspannich*.

Colorijk pro Colerijck.

Commordereren pro Commorderen.

College pro Colleghe.

Contorqueren, *pijningen* pro *pijnighen*.

E ante D.

Edicatrice pro Educatrice.

E ante L.

Elongeren, *verbugen* pro *verlenghen*.

E ante X.

Expatieren *pro* Exatieren.
Expatureren *pro* Exatureren.

I ante M.

Immolieren *pro* Immollieren.
Impotent, Impotentie, *superflua*.

I ante N.

Interineren, *van weerden ghewijst te zijn pro ghewesen te zijn*.
Inuetrasceren *pro* Inueterasceren.
Inundatie, *een watergoet pro watergeut*.

I ante V.

Iulex *pro* lulep.
In lument, *aerbeyt pro arbeyt*.
Iudayseren, *quaere in I ante N*.

L ante A.

Lapidarius *pro* Lapidaire.
Lascinieren *pro* Lasciuieren.
Lascinie *pro* lasciuie.
Labrijrinth, *eenen doel hof pro dool hof*.

L ante E.

Legioen, *een wtgelesen crijscher pro crijcheyt.*

M ante A.

Mactreren *pro* Macereren.

Mardie *pro* Margie.

M ante I.

Miracule, *een selsaem dinck daermen af vermondert pro verwondert.*

P ante A.

Patrocineren } *superflua aut bis posita sunt*

Patrocinie, } *superflua aut bis posita sunt*

R ante A.

Rabieuss. *pro* Rabieux.

R ante E.

Region *pro* Regioen.

Recreatie, *een verhueginghen pro verhueginghe.*

Repulluleren, *wasschen van nieuws pro wassen.*

S ante A.

Satisfaseren *pro* Satisfaceren.

S ante E.

Securiteyt, *vrijdichey* pro vrijcheyt.

S ante P.

Spuyn pro Spuym.

T ante R.

Transactie, *een vereenighinghe* pro vereeninghe.

V ante E.

Vereren pro Vexeren.

Ventileren, *rannen* pro ramen.

Ventilatie, *ranninghe* pro raminghe.

V ante S.

Vsurair, *een woekere* pro woekeraer.

Z ante E.

Zodiaech pro Zodiaeck.

FINIS.